

**Roczne Skonsolidowane
Sprawozdanie Finansowe
Grupy Kapitałowej Banku BPH SA**

**za rok
2015**

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	Za rok kończący się			
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
I. Przychody z tytułu odsetek	1 007 121	1 302 639	240 662	310 944
II. Przychody z tytułu prowizji	404 544	507 302	96 670	121 095
III. Zysk/ strata przed opodatkowaniem	-1 105 240	171 561	-264 108	40 952
IV. Zysk/ strata za okres przypadający na akcjonariuszy Banku	-1 072 381	111 805	-256 256	26 688
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych				
V. Przepływy netto z działalności operacyjnej	99 908	-374 388	23 874	-89 367
VI. Przepływy netto z działalności inwestycyjnej	-94 630	-81 415	-22 613	-19 434
VII. Przepływy netto z działalności finansowej	95 262	-710 077	22 764	-169 498
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	100 540	-1 165 880	24 025	-278 299
Wskaźniki rynkowe				
Za rok kończący się				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
IX. Zysk/ strata za okres na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Banku (w zł / EUR)	-13,99	1,46	-3,34	0,35
X. Rozwodniony zysk/ strata za okres na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Banku (w zł / EUR)	-13,99	1,46	-3,34	0,35
XI. Liczba akcji	76 667 911	76 667 911	76 667 911	76 667 911
Wskaźniki rynkowe				
Stan na dzień				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
XII. Wartość księgową na jedną akcję (w zł / EUR)	52,67	65,70	12,36	15,41
XIII. Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w zł / EUR)	52,67	65,70	12,36	15,41
XIV. Wypłacona za poprzedni rok dywidenda na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej				
Stan na dzień				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
XV. Aktywa razem	31 339 884	31 600 923	7 354 191	7 414 054
XVI. Zobowiązania wobec banków	104 439	503 818	24 508	118 203
XVII. Zobowiązania wobec klientów	12 189 141	12 460 053	2 860 294	2 923 317
XVIII. Kapitał przypisany akcjonariuszom Banku	4 037 800	5 037 084	947 507	1 181 776
XIX. Kapitał niekontrolujący	39 154	30 328	9 188	7 115
XX. Kapitał podstawowy	383 340	383 340	89 954	89 937
XXI. Liczba akcji	76 667 911	76 667 911	76 667 911	76 667 911
Adekwatność kapitałowa				
Stan na dzień				
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
XXII. Łączny współczynnik kapitałowy (%)*	16,63	16,75	16,63	16,75

Poszczególne pozycje rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA przeliczono na EUR według następujących zasad:

- wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz wartość księgową na jedną akcję - według kursu średniego EUR wyrażonego w złotych, obowiązującego na dzień bilansowy, ogłoszonego przez NBP: na 31.12.2015 r. - 4,2615; na 31.12.2014 r. - 4,2623,
- wybrane pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz zysk/ strata za okres na jedną akcję - według kursu średniego, który stanowi średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez NBP, obowiązujących na koniec każdego miesiąca: 2015 r. - 4,1848; 2014 r. - 4,1893.

* Łączny współczynnik kapitałowy został wyliczony zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	5
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	6
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	7
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	10
Noty do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA za 2015 rok	11
Podstawowe dane o emitencie	11
Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	14
Znaczące zasady rachunkowości	14
a) Oświadczenie o zgodności	14
b) Zasady sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	14
c) Kontynuacja działalności	20
d) Wartości szacunkowe	20
e) Aktywa i zobowiązania finansowe	23
f) Transakcje repo (sbb) i reverse repo (bsb)	26
g) Kompensowanie instrumentów finansowych	26
h) Rachunkowość zabezpieczeń	26
i) Utrata wartości aktywów finansowych	26
j) Leasing operacyjny	29
k) Należności z tytułu umów leasingu finansowego	29
l) Wartości niematerialne	29
m) Rzeczowe aktywa trwałe	29
n) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana	30
o) Przychody i koszty do rozliczenia w czasie	30
p) Rezerwy	30
q) Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe	31
r) Kapitały własne	31
s) Przychody i koszty odsetkowe	32
t) Przychody i koszty prowizyjne	32
u) Zasady ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczeniowe	32
v) Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	33
w) Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży	33
x) Pozostałe przychody i koszty operacyjne	33
y) Przeliczenie walut obcych	33
z) Podatki	33
aa) Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	34
bb) Dane porównawcze	34
cc) Sezonowość lub cykliczność działalności	36
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych	36
2. Wynik z tytułu odsetek	41
3. Odpisy z tytułu utraty wartości	42
4. Wynik z tytułu prowizji	42
5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	43
6. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	43
7. Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	44
8. Podatek dochodowy	44
9. Zysk i wartość księgowa na jedną akcję	45
10. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	45
11. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	46

12.	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	46
13.	Należności od banków	47
14.	Należności od klientów	48
15.	Odpisy z tytułu utraty wartości należności	50
16.	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	52
17.	Rzeczowe aktywa trwałe	53
18.	Wartości niematerialne	55
19.	Aktywa przeznaczone do sprzedaży	60
20.	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	60
21.	Pozostałe aktywa	62
22.	Zobowiązania wobec banków	63
23.	Zobowiązania wobec klientów	63
24.	Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	64
25.	Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych.....	64
26.	Rezerwy	65
27.	Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	67
28.	Pozostałe zobowiązania	67
29.	Zobowiązania podporządkowane.....	68
30.	Kapitały razem	68
31.	Dywidendy	70
32.	Wartość godziwa	70
33.	Rachunkowość zabezpieczeń.....	75
34.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych.....	76
35.	Postępowania sądowe	76
36.	Zobowiązania i aktywa warunkowe	78
37.	Fundusz ochrony środków gwarantowanych.....	80
38.	Działalność powiernicza	80
39.	Płatności z tytułu umów najmu.....	81
40.	Podmioty powiązane.....	82
41.	Aktywa i pasywa w walutach obcych.....	87
42.	Ważne wydarzenia występujące po końcu okresu sprawozdawczego	88
43.	Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników	89
43.1.	Rezerwy na krótkoterminowe świadczenia pracownicze.....	89
43.2.	Programy określonych świadczeń.....	90
43.3.	Długoterminowy Program Motywacyjny General Electric Company (GE)	91
43.4.	Program zmiennych składników wynagrodzeń	92
44.	Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku BPH SA	94
44.1.	Zarządzanie ryzykiem	94
44.2.	Ryzyko rynkowe.....	95
44.2.1	Ryzyko walutowe	96
44.2.2	Ryzyko stopy procentowej.....	97
44.2.3	Ryzyko inwestycji kapitałowych.....	99
44.3.	Ryzyko płynności.....	99
44.4.	Ryzyko kredytowe.....	104
44.5.	Ryzyko operacyjne.....	119
44.6.	Pochodne instrumenty finansowe.....	121
44.7.	Kompensowanie aktywów i zobowiązań	123
44.8.	Zarządzanie kapitałem	125

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

w tys. zł

	Noty	Za rok kończący się	
		31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu odsetek		1 007 121	1 302 639
Koszty z tytułu odsetek		-173 927	-370 083
Wynik z tytułu odsetek	2	833 194	932 556
Odpisy z tytułu utraty wartości	3	-43 961	-57 494
Wynik z tytułu odsetek uwzględniający odpisy z tytułu utraty wartości		789 233	875 062
Przychody z tytułu prowizji		404 544	507 302
Koszty z tytułu prowizji		-130 707	-159 373
Wynik z tytułu prowizji	4	273 837	347 929
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	5	73 568	106 389
Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży		0	8
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	6	-1 305 220	-1 131 832
Pozostałe przychody operacyjne	7	27 548	18 911
Pozostałe koszty operacyjne	7	-964 206	-44 906
Zysk/ strata przed opodatkowaniem		-1 105 240	171 561
Podatek dochodowy	8	41 558	-47 598
Zysk/ strata za okres		-1 063 682	123 963
1. przypadający na akcjonariuszy Banku		-1 072 381	111 805
2. przypadający na udziały niekontrolujące		8 699	12 158
Zysk za okres oraz rozwodniony zysk za okres na jedną akcję zwykłą przypadający na akcjonariuszy Banku (w zł)	9	-13,99	1,46

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

w tys. zł

	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Zysk/ strata za okres	-1 063 682	123 963
Inne całkowite dochody niepodlegające przeklasyfikowaniu na zyski lub straty w kolejnych okresach:	6 607	-6 954
przeszacowanie aktuarialne (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	6 607	-6 954
Inne całkowite dochody netto podlegające przeklasyfikowaniu na zyski lub straty w kolejnych okresach:	63 685	432
zmiana wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	63 671	261
rozliczenie skumulowanych zysków i strat związanych z instrumentami zabezpieczającymi, które zostały wyłączone z rachunkowości zabezpieczeń (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	14	171
Inne całkowite dochody netto ogółem	70 292	-6 522
Całkowite dochody netto ogółem	-993 390	117 441
1. przypadające na akcjonariuszy Banku	-1 002 089	105 286
2. przypadające na udziały niekontrolujące	8 699	12 155

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

w tys. zł

	Noty	Stan na dzień	
		31.12.2015	31.12.2014
Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	10	943 981	1 092 963
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	12	5 347 649	5 187 901
Należności od banków	13	463 430	347 131
Należności od klientów, w tym:	14	23 069 051	22 782 203
<i>odpisy z tytułu utraty wartości</i>	15	-1 434 218	-1 870 793
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	16	478 688	391 922
Rzeczowe aktywa trwałe	17	281 823	300 333
Wartości niematerialne	18	207 563	1 089 944
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	19	12 862	20 904
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	20	249 790	198 331
Pozostałe aktywa, w tym:	21	285 047	189 291
<i>należności z tytułu podatku dochodowego</i>	21	5	2
Aktywa razem		31 339 884	31 600 923

w tys. zł

	Noty	Stan na dzień	
		31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania wobec banków	22	104 439	503 818
Zobowiązania wobec klientów	23	12 189 141	12 460 053
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	24	13 321 247	11 998 114
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	25	235 132	232 152
Rezerwy	26	241 335	84 941
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	27	118 838	164 331
Pozostałe zobowiązania, w tym:	28	373 745	410 706
<i>zobowiązania z tytułu podatku dochodowego</i>	28	4 204	13 551
Zobowiązania podporządkowane	29	679 053	679 396
Kapitał własny	30		
Kapitał podstawowy		383 340	383 340
Inne składniki kapitałów		4 459 124	4 282 122
Zyski zatrzymane, w tym:		-804 664	371 622
Wynik finansowy z lat ubiegłych		267 717	259 817
Wynik roku bieżącego		-1 072 381	111 805
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		4 037 800	5 037 084
Udziały niekontrolujące		39 154	30 328
Kapitał własny ogółem		4 076 954	5 067 412
Kapitał własny i zobowiązania razem		31 339 884	31 600 923

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

w tys. zł

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIANY AKCJONARIUSZOM BANKU							Kapitały niekontrolujące	KAPITAŁY RAZEM
	Kapitał podstawowy	Zyski zatrzymane	Inne dochody całkowite	Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Pozostałe kapitały rezerwowe	RAZEM		
Kapitały na początek okresu 01.01.2015	383 340	371 622	10 540	3 019 935	308 338	943 309	5 037 084	30 328	5 067 412
Strata za okres	0	-1 072 381	0	0	0	0	-1 072 381	8 699	-1 063 682
Inne całkowite dochody netto									
przeszacowanie aktuarialne (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	6 607	0	0	0	6 607	0	6 607
zmiana wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	63 671	0	0	0	63 671	0	63 671
rozliczenie skumulowanych zysków i strat związanych z instrumentami zabezpieczającymi, które zostały wyłączone z rachunkowości zabezpieczeń (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	14	0	0	0	14	0	14
Inne całkowite dochody netto ogółem	0	0	70 292	0	0	0	70 292	0	70 292
Całkowite dochody netto ogółem	0	-1 072 381	70 292	0	0	0	-1 002 089	8 699	-993 390
Transakcje z akcjonariuszami odniesione bezpośrednio na kapitał									
podział zysku – odpis na kapitał zapasowy	0	-103 905	0	103 905	0	0	0	0	0
transakcje z tytułu płatności w formie akcji	0	0	0	0	0	2 932	2 932	0	2 932
korekta kapitałów własnych z tytułu nabycia udziałów BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. przez GECC	0	0	0	0	0	-127	-127	127	0
Kapitały na koniec okresu 31.12.2015	383 340	-804 664	80 832	3 123 840	308 338	946 114	4 037 800	39 154	4 076 954

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

w tys. zł

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU							Kapitały niekontrolujące	KAPITAŁY RAZEM
	Kapitał podstawowy	Zyski zatrzymane	Inne dochody całkowite	Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Pozostałe kapitały rezerwowe	RAZEM		
Kapitały na początek okresu 01.01.2014	383 340	470 913	17 059	2 808 839	308 338	940 477	4 928 966	31 103	4 960 069
Zysk za okres	0	111 805	0	0	0	0	111 805	12 158	123 963
Inne całkowite dochody netto									
przeszacowanie aktuarialne (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	-6 954	0	0	0	-6 954	0	-6 954
zmiana wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	264	0	0	0	264	-3	261
rozliczenie skumulowanych zysków i strat związanych z instrumentami zabezpieczającymi, które zostały wyłączone z rachunkowości zabezpieczeń (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	0	171	0	0	0	171	0	171
Inne całkowite dochody netto ogółem	0	0	-6 519	0	0	0	-6 519	-3	-6 522
Całkowite dochody netto ogółem	0	111 805	-6 519	0	0	0	105 286	12 155	117 441
Transakcje z akcjonariuszami odniesione bezpośrednio na kapitał									
podział zysku – odpis na kapitał zapasowy	0	-211 096	0	211 096	0	0	0	-12 930	-12 930
transakcje z tytułu płatności w formie akcji	0	0	0	0	0	2 832	2 832	0	2 832
Kapitały na koniec okresu 31.12.2014	383 340	371 622	10 540	3 019 935	308 338	943 309	5 037 084	30 328	5 067 412

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

w tys. zł

	Noty	Za rok kończący się	
		31.12.2015	31.12.2014
Zysk/ strata przed opodatkowaniem		-1 105 240	171 561
Korekty razem		1 205 148	-545 949
Amortyzacja	6	88 465	84 328
Przychody z tytułu odsetek	2	-1 007 121	-1 302 639
Koszty z tytułu odsetek	2	173 927	370 083
Przychody odsetkowe otrzymane		907 240	1 294 015
Koszty odsetkowe zapłacone		-193 278	-401 350
Podatek zapłacony/otrzymany		-36 253	237
Zyski /straty ze sprzedaży inwestycji		-1 323	-13 299
Zmiana stanu odpisów z tytułu utraty wartości		-436 575	-444 166
Zmiana stanu aktywów wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		-50 468	-9 005
Zmiana stanu należności od banków		34 256	93 213
Zmiana stanu należności od klientów		235 122	530 548
Zmiana stanu pozostałych aktywów		769 700	54 423
Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		-82 750	-10 598
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		-399 148	189 004
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów i pozostałych instytucji		978 457	-850 072
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		-45 493	12 473
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		270 390	-143 144
Przepływy netto z działalności operacyjnej		99 908	-374 388
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		-106 694	-94 714
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		12 064	13 299
Przepływy netto z działalności inwestycyjnej		-94 630	-81 415
Dywidendy wypłacone		0	-12 930
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów i pożyczek		610 607	11 165 805
Splata długoterminowych kredytów i pożyczek		-519 826	-11 904 182
Emisja papierów wartościowych		209 441	119 700
Wykup papierów wartościowych własnej emisji		-204 960	-78 470
Przepływy netto z działalności finansowej		95 262	-710 077
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM		100 540	-1 165 880
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	11	5 855 553	7 021 433
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	11	5 956 093	5 855 553
ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH		100 540	-1 165 880

Noty przedstawione na stronach od 11 do 128 stanowią integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA.

Noty do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku BPH SA za 2015 rok

Podstawowe dane o emitencji

Bank BPH Spółka Akcyjna (zwany dalej „Bankiem”) jest Bankiem mającym siedzibę w Polsce, ul. Płk. Jana Pałubickiego 2, 80-175 Gdańsk. Bank jest wpisany do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Gdańsk – Północ w Gdańsku, pod numerem KRS 0000010260. Numer identyfikacji podatkowej (NIP) – 675-000-03-84.

Głównym akcjonariuszem Banku BPH SA jest GE Investments Poland Sp. z o.o. (GEIP), która posiada 83,74% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Łącznie poprzez swoje spółki zależne grupa General Electric (GE) posiada 87,24% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

W związku z reorganizacją grupy kapitałowej General Electric ogłoszoną przez GE w dniu 10 kwietnia 2015 roku, w wyniku realizacji serii transakcji wewnątrzgrupowych przeprowadzonych w wielu jurysdykcjach w dniach 1 grudnia 2015 roku do 3 grudnia 2015 roku, GE posiada akcje Banku pośrednio poprzez GE Capital Global Holdings, LLC. (GE CGH), w której GE posiada 100% akcji w kapitale zakładowym.

Przed reorganizacją GE posiadało akcje pośrednio poprzez General Electric Capital Corporation (GECC), w której GE posiadało 100% akcji w kapitale zakładowym. W wyniku reorganizacji liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, przysługujących bezpośrednio lub pośrednio GE lub spółkom z grupy kapitałowej, nie uległa zmianie.

- Po przeprowadzeniu transakcji GE posiada akcje Banku pośrednio poprzez:
- GE Capital Global Holdings (GE CGH), w której GE posiada 100% akcji w kapitale zakładowym,
- GE Capital International Holdings Limited (GECIH), w której GE CGH posiada 100% akcji w kapitale zakładowym,
- DRB Holdings B.V. oraz Selective American Financial Enterprises, w których GECIH posiada 100% akcji w kapitale zakładowym,
- GE Investments Poland sp. z o.o. (GEIP), w której DRB posiada 100% akcji w kapitale zakładowym.

Do podstawowej działalności Banku należy przyjmowanie wkładów pieniężnych, prowadzenie rachunków bankowych, udzielanie kredytów, prowadzenie bankowych rozliczeń pieniężnych oraz wykonywanie czynności bankowych na podstawie ustawy Prawo Bankowe. Przedmiot działalności został szczegółowo przedstawiony w Statucie Banku.

Bank BPH SA jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej Banku BPH SA (zwanej dalej Grupą Kapitałową Banku BPH SA lub Grupą).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku prezentowane roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPH SA obejmuje spółkę BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o., w której Bank posiada bezpośrednio 50,14% udziałów i głosów na Zgromadzeniu Wspólników oraz spółkę BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, w której Bank posiada pośrednio 50,14% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu.

BPH TFI SA działa od 1998 roku. Od roku 2003 Spółka jest w Grupie Kapitałowej Banku BPH SA, a od 2008 roku należy do Grupy General Electric Company.

Struktura organizacyjna wraz z informacją dotyczącą rodzaju powiązań w grupie wg stanu na 31 grudnia 2015 roku.

Podmiot	Siedziba	Udział % Banku w głosach na WZA/ZW spółki
Jednostka dominująca		
Bank BPH Spółka Akcyjna	Gdańsk	
Jednostki zależne objęte konsolidacją		
BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.	Warszawa	50,14%
Jednostka pośrednio zależna - zależna od BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.		
BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	50,14%

Struktura organizacyjna wraz z informacją dotyczącą rodzaju powiązań w grupie wg stanu na 31 grudnia 2014 roku.

Podmiot	Siedziba	Udział % Banku w głosach na WZA/ZW spółki
Jednostka dominująca		
Bank BPH Spółka Akcyjna	Gdańsk	
Jednostki zależne objęte konsolidacją		
BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.	Warszawa	100,00%
Jednostka pośrednio zależna - zależna od BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.		
BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	50,14%

Działalność podmiotów objętych konsolidacją została omówiona w Sprawozdaniu z działalności Grupy Banku BPH SA za 2015 rok.

W dniu 17 sierpnia 2015 roku BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. (BPH PBK) nabyła od GECC akcje posiadane przez GECC w BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (BPH TFI), stanowiące 49,86% wszystkich akcji wyemitowanych przez BPH TFI, w zamian za nowe udziały w podwyższonym kapitale zakładowym BPH PBK. Udziały zostały objęte powyżej ich wartości nominalnej. W wyniku transakcji GE Capital International Holdings Limited posiada 49,86%, a Bank BPH SA posiada 50,14% udziałów i głosów na Zgromadzeniu Wspólników BPH PBK. Zmiany udziałów własnościowych w jednostkach zależnych nie spowodowały utraty kontroli przez Bank, Bank nadal posiada pośrednio 50,14% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu BPH TFI. Pozostałe 49,86% akcji BPH TFI pośrednio znajduje się w posiadaniu GE Capital International Holdings Limited, spółki utworzonej oraz istniejącej zgodnie z prawem Anglii i Walii.

Przedmiotem działania spółki BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. jest zarządzanie holdingami i doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania. Suma bilansowa BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. przed wyłączeniami konsolidacyjnymi na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 108 367 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 26 233 tys. zł) i obejmowała przede wszystkim lokaty bankowe stanowiące 11,68% wartości aktywów oraz akcje spółki BPH TFI SA stanowiące 88,32% sumy aktywów. Zysk netto przed wyłączeniami konsolidacyjnymi za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2015 roku wyniósł 12 378 tys. zł (za 2014 rok: 13 101 tys. zł) i obejmował przede wszystkim przychody z tytułu dywidend od TFI w kwocie 12 372 tys. zł. (za 2014 rok: 13 003 tys. zł).

Zgodnie z uchwałą Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o., w 2015 roku została wypłacona dywidenda dla wspólnika - Banku BPH SA w kwocie: 16 008 tys. zł (2014: 12 305 tys. zł).

Na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia BPH TFI SA oraz na podstawie umowy przeniesienia przez GE Capital Corporation na BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o. o. akcji BPH TFI SA wraz z prawem do otrzymania dywidendy z nich wynikającym, w tym dywidendy za

rok 2014, w 2015 roku Spółka wypłaciła dywidendę dla akcjonariuszy: BPH PBK Zarządzenie Funduszami Sp. z o. o. w kwocie: 12 372 tys. zł (2014: 13 003 tys. zł) oraz dla GE Capital Corporation w kwocie 0 zł (2014: 12 930 tys. zł).

Poniżej zaprezentowano sprawozdanie finansowe BPH TFI SA za 2015 rok nie zawierające wyłączeń konsolidacyjnych.

Rachunek zysków i strat	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu odsetek	568	798
Przychody z tytułu prowizji	85 055	94 182
Koszty z tytułu prowizji	-40 690	-39 170
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	1 121	0
Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży	0	8
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	-23 341	-24 675
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	225	825
Zysk przed opodatkowaniem	22 938	31 968
Podatek dochodowy	-4 397	-6 107
Zysk za okres	18 541	25 861

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Zysk za okres	18 541	25 861
Inne całkowite dochody podlegające przeklasyfikowaniu na zyski lub straty w kolejnych okresach - wynik z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (po uwzględnieniu podatku odroczonego)	0	-8
Całkowite dochody ogółem	18 541	25 853

Aktywa	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 065	0
Należności od banków	4 827	9 553
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	21 308	21 226
Aktywa trwałe rzeczowe	1 033	1 117
Wartości niematerialne	593	715
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 104	2 343
Pozostałe aktywa	45 161	40 275
Aktywa razem	79 091	75 229

Kapitał własny i zobowiązania	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Pozostałe zobowiązania	14 587	16 894
Kapitał własny		

Kapitał podstawowy	23 457	23 457
Inne składniki kapitałów	22 506	8 347
Zyski zatrzymane, w tym:	18 541	26 531
Wynik finansowy z lat ubiegłych	0	670
Wynik roku bieżącego	18 541	25 861
Kapitał własny ogółem	64 504	58 335
Kapitał własny i zobowiązania razem	79 091	75 229

w tys. zł

Rachunek przepływów pieniężnych	za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Przepływy netto z działalności operacyjnej	8 179	5 490
Przepływy netto z działalności inwestycyjnej	-533	-865
Przepływy netto z działalności finansowej	-12 372	-13 003
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM	-4 726	-8 378
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	9 553	17 931
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	4 827	9 553
ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	-4 726	-8 378

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPH SA za 2015 rok (dalej zwane „roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe”) zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku BPH SA dnia 21 marca 2016 roku.

Znaczące zasady rachunkowości

a) Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2013 roku, poz. 330 z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

b) Zasady sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPH SA sporządzono za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2015 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zostały sporządzone na ten sam koniec okresu sprawozdawczego, co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Wszystkie salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty również podlegają eliminacji chyba, że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przyjęto zasadę wyceny według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Dla pozostałych aktywów i zobowiązań przyjęto zasadę wyceny według kosztu.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonała istotnych zmian zasad rachunkowości w stosunku do zasad przyjętych w poprzednim okresie. W dalszej części niniejszej noty zaprezentowano zmiany standardów i interpretacji, które weszły w życie od dnia 1 stycznia 2015 roku wraz z ich wpływem na niniejsze sprawozdanie finansowe.

Polityka rachunkowości Grupy uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji za wyjątkiem standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie po końcu okresu sprawozdawczego. W dalszej części niniejszej noty zaprezentowano standardy i interpretacje zatwierdzone przez UE, które jeszcze nie weszły w życie oraz standardy i interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE wraz z ich przewidywanym wpływem na sprawozdanie finansowe Grupy.

Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od 1 stycznia 2015 roku:

Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE	Rodzaj zmiany w zasadach rachunkowości	Data wejścia w życie
KIMSF 21 Podatki i opłaty	Interpretacja wyjaśnia ujmowanie księgowe zobowiązań do zapłaty opłat i podatków, które nie są podatkami dochodowymi. Zdarzeniem obligującym jest zdarzenie określone w przepisach prawa powodujące konieczność zapłaty podatku bądź opłaty. Sam fakt, że jednostka będzie kontynuować działalność w kolejnym okresie, lub sporządza sprawozdanie zgodnie z zasadą kontynuacji działalności, nie tworzy konieczności rozpoznania zobowiązania. Te same zasady rozpoznawania zobowiązania dotyczą sprawozdań rocznych i sprawozdań śródrocznych. Zastosowanie interpretacji do zobowiązań z tytułu praw do emisji jest opcjonalne. KIMSF 21 dotyczy przede wszystkim opłat rocznej obowiązkowej i ostrożnościowej ponoszonych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.	17 czerwca 2014
Poprawki do MSSF 2011-2013	Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (2011-2013) zmieniają 4 standardy: <ul style="list-style-type: none"> • Uzasadnienia wniosków do MSSF 1 zostały zmienione w celu wyjaśnienia, że w przypadku gdy zastosowanie nowej wersji standardu nie jest jeszcze obowiązkowe, ale jest możliwość wcześniejszego zastosowania, jednostka przyjmująca MSSF po raz pierwszy może wybrać zastosowanie starej lub nowej wersji tego standardu, o ile ten sam standard jest stosowany dla wszystkich prezentowanych okresów. • MSSF 3 - doprecyzowano, że standard nie ma zastosowania do 	1 stycznia 2015

rozliczania tworzenia wspólnego przedsięwzięcia w sprawozdaniu finansowym tego przedsięwzięcia.

- Zmiana MSSF 13 wyjaśnia, że wyjątek w MSSF 13, który pozwala jednostce na ustalanie wartości godziwej grupy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych w kwocie netto, ma zastosowanie do wszystkich umów (w tym umów nabycia lub zbycia pozycji niefinansowych), które są objęte zakresem MSR 39 lub MSSF 9.
- MSR 40 został zmieniony w celu wyjaśnienia, że MSR 40 oraz MSSF 3 nie wykluczają się wzajemnie. Wytyczne zawarte w MSR 40 pomagają sporządzającym sprawozdania finansowe odróżnić nieruchomości inwestycyjne oraz nieruchomości zajmowane przez właściciela. Sporządzający sprawozdania finansowe powinni również odnieść się do wytycznych zawartych w MSSF 3, aby określić, czy nabycie nieruchomości inwestycyjnej jest połączeniem jednostek gospodarczych.

Zmiany nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone przez UE, ale nie mają zastosowania do sprawozdań finansowych sporządzonych za okres rozpoczynający się 1 stycznia 2015 r.

Standardy i Interpretacje zatwierdzone przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Data wejścia w życie
Zmiany do MSR 1 <i>Prezentacja sprawozdań finansowych</i>	W grudniu 2014 roku, w ramach prac związanych z tzw. inicjatywą dotyczącą ujawniania informacji, Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała poprawkę do MSR 1. Celem opublikowanej zmiany jest wyjaśnienie koncepcji istotności oraz wyjaśnienie, że jeżeli jednostka uzna, że dane informacje są nieistotne, wówczas nie powinna ich ujawniać nawet, jeżeli takie ujawnienie jest co do zasady wymagane przez inny MSSF. W zmienionym MSR 1 wyjaśniono, że pozycje prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z wyniku i pozostałych całkowitych dochodów mogą być agregowane bądź dezagregowane w zależności od ich istotności. Wprowadzono również dodatkowe wytyczne odnoszące się do prezentacji sum częściowych w tych sprawozdaniach. Wpływ wdrożenia zmian na sprawozdanie finansowe nie został jeszcze oceniony.	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 16 <i>Rzeczowe aktywa trwałe i MSR 38 Aktywa niematerialne</i>	Zmiana wyjaśnia, że stosowanie metody amortyzacji bazującej na przychodach nie jest właściwe, ponieważ przychody generowane w działalności, która wykorzystuje dane aktywa odzwierciedlają również czynniki inne niż konsumpcja korzyści ekonomicznych z danego aktywa. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 16 <i>Rzeczowe aktywa trwałe i MSR 41 Rolnictwo</i> dotyczące upraw rolnych	Nie dotyczą działalności Grupy.	1 stycznia 2016
Zmiany do MSR 19 <i>Świadczenia pracownicze</i>	Zmiany dotyczą składek wnoszonych do programów określonych świadczeń przez pracowników lub strony trzecie. Celem zmian jest uproszczenie ujęcia składek, które nie zależą od okresu zatrudnienia, na przykład składki pracownicze ustalone jako stały procent wynagrodzenia. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.	1 lutego 2015
Zmiany do MSR 27: <i>Metoda praw własności w jednostkowych</i>	Zmiana MSR 27 umożliwia stosowanie metody praw własności jako jednej z opcjonalnych metod ujmowania inwestycji w jednostkach zależnych, współkontrolowanych i stowarzyszonych w jednostkowym	1 stycznia 2016

sprawozdaniach finansowych	sprawozdaniu finansowym. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.	
Zmiany do Wspólne umowy: Nabywanie udziału we wspólnej działalności	MSSF 11 Niniejsza zmiana do MSSF 11 wymaga od inwestora w przypadku, gdy nabywa on udział we wspólnej działalności będącej biznesem w rozumieniu definicji zawartej w MSSF 3, stosowania do nabycia swojego udziału zasad dotyczących rachunkowości połączeń biznesów zgodnie z MSSF 3 oraz zasad wynikających z innych standardów, chyba że są one sprzeczne z wytycznymi zawartymi w MSSF 11. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2016
Poprawki do MSSF 2010-2012	Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (2010-2012) zmieniają 7 standardów: <ul style="list-style-type: none"> • MSSF 2 został zmieniony w celu wyjaśnienia definicji "warunków nabycia uprawnień" i zdefiniowania oddzielnie "warunku związanego z dokonaniem gospodarczymi" i "warunku świadczenia usługi". • MSSF 3 został zmieniony w celu wyjaśnienia, że (1) obowiązek warunkowej zapłaty, który spełnia definicję instrumentu finansowego, klasyfikuje się jako zobowiązania finansowe lub jako kapitał własny, na podstawie definicji zawartych w MSR 32, oraz (2) wszystkie składniki warunkowej zapłaty niebędące kapitałem własnym, zarówno finansowe jak i niefinansowe, wycenia się w wartości godziwej na każdy dzień, na który sporządza się sprawozdanie finansowe, a zmiany wartości godziwej są ujmowane w rachunku zysków i strat. • Zmiana MSSF 8 wymaga (1) ujawnienia ocen dokonywanych przez Zarząd w agregacji segmentów operacyjnych, w tym opis segmentów, które zostały zagregowane i wskaźników ekonomicznych, których oceny dokonano w celu określenia, że zagregowane segmenty mają podobne cechy ekonomiczne, oraz (2) uzgodnienie aktywów segmentu do aktywów jednostki, gdy aktywa segmentu są raportowane. • Uzasadnienie wniosków do MSSF 13 zostało zmienione w celu wyjaśnienia, że usunięcie niektórych paragrafów MSR 39 wraz z publikacją MSSF 13 nie zostało dokonane z zamiarem usunięcia możliwości pomiaru należności i zobowiązania krótkoterminowych w kwocie faktury, w przypadkach kiedy wpływ dyskonta jest nieistotny. • MSR 16 i MSR 38 zostały zmienione w celu wyjaśnienia, w jaki sposób wartość brutto i umorzenie są traktowane w przypadku kiedy jednostka stosuje model oparty na wartości przeszacowanej. • Zmieniony MSR 24 uwzględnia jako podmiot powiązany, podmiot, który świadczy usługi polegające na zapewnieniu kluczowego personelu zarządzającego dla jednostki sprawozdawczej lub jednostki dominującej podmiotu sprawozdawczego ("podmiot zarządzający"), oraz wymaga, aby ujawnić kwoty którymi obciążana jest jednostka sprawozdawcza przez podmiot zarządzający w zamian za świadczenie tych usług. <p>Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.</p>	1 lutego 2015
Poprawki do MSSF 2012-2014	Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (2012-2014) zmieniają 4 standardy: <ul style="list-style-type: none"> • W MSSF 5 zostały dodane szczegółowe wytyczne dla przypadków, gdy jednostka dokonuje przeklasyfikowania aktywów do zbycia do aktywów przekazywanym właścicielom oraz przypadków odwrotnych oraz przypadków, gdy aktywa przekazywane 	1 stycznia 2016

właścicielom są działalnością zaniechaną.

- W MSSF 7 zostały dodane szczegółowe wytyczne określające czy umowa serwisowa stanowi utrzymywanie zaangażowania w przeniesionych aktywach w celu określenia wymaganych ujawnień. Dodatkowo, w MSSF 1 wyjaśniono wpływ zastosowania zmian do MSSF 7 na zakres ujawnień do śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.
- W MSR 19 wyjaśniono, iż wysoko oceniane obligacje przedsiębiorstw w wyznaczaniu stopy dyskontowej dla świadczeń po okresie zatrudnienia powinny być denominowane w tej samej walucie, w której świadczenia będą wypłacane.
- W MSR 34 wyjaśniono znaczenie wyrażenia „w innym miejscu śródrocznego sprawozdania finansowego” oraz wprowadzono wymóg stosowania odniesień.

Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów oczekujące na zatwierdzenie przez UE

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Data wejścia w życie
Zmiany do MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsiębiorcami	Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowe zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia stanowią przedsięwzięcie. W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią przedsięwzięcie, inwestor wykaże pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji przedsięwzięcia, inwestor ujmuje zysk lub stratę z wyłączeniem części stanowiącej udziały innych inwestorów.	Data obowiązywania zmienionych przepisów nie została jeszcze ustalona przez IASB
Zmiany do MSR 7	Zmiany wymagają ujawnień zmiany stanu zobowiązań wynikających z działalności finansowej w podziale na zmiany związane i niezwiązane z przepływami środków pieniężnych. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.	1 stycznia 2017
Zmiany do MSR 12	Zmiany mają za zadanie doprecyzowanie warunków rozpoznawania aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikającego z niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży. Wpływ zmian do MSR 12 na sprawozdanie finansowe nie został jeszcze oceniony.	1 stycznia 2017
MSSF 9 Instrumenty Finansowe	Nowy standard: MSSF 9 zastąpi obecnie obowiązujący MSR 39. Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. MSSF 9 wprowadza nowy model w zakresie ustalania odpisów aktualizujących – model oczekiwanych strat kredytowych. Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań	1 stycznia 2018

Standardy i Interpretacje oczekujące na zatwierdzenie przez UE	Rodzaj przewidywanej zmiany w zasadach rachunkowości	Data wejścia w życie
	<p>finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.</p> <p>W zakresie rachunkowości zabezpieczeń zmiany mają na celu ściślej dopasować rachunkowość zabezpieczeń do zarządzania ryzykiem.</p> <p>Wdrożenie MSSF 9 będzie miało istotny wpływ na sprawozdanie finansowe. Na dzień dzisiejszy nie został on jeszcze oceniony.</p>	
<p>Zmiany do MSSF 10 <i>Skonsolidowane sprawozdania finansowe</i>, MSSF 12 <i>Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach</i> oraz MSR 28 <i>Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsiębiorstwach</i></p>	<p>Zmiany wyjaśniają, że jednostka powinna wyceniać w wartości godziwej przez wynik finansowy wszystkie swoje jednostki zależne, które są jednostkami inwestycyjnymi. Ponadto doprecyzowano, że zwolnienie ze sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jeżeli jednostka dominująca wyższego stopnia sporządza dostępne publicznie sprawozdania finansowe dotyczy niezależenie od tego czy jednostki zależne są konsolidowane, czy też wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy zgodnie z MSSF 10 w sprawozdaniu jednostki dominującej najwyższego lub wyższego szczebla.</p> <p>Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.</p>	1 stycznia 2016
<p>MSSF 14 <i>Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe</i></p>	<p>Nie dotyczy działalności Grupy.</p>	1 stycznia 2016
<p>MSSF 15 <i>Przychody z umów z klientami</i></p>	<p>Zasady przewidziane w MSSF 15 dotyczyć będą wszystkich umów skutkujących przychodami. Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie transferu towarów lub usług na rzecz klienta, w wysokości ceny transakcyjnej. Wszelkie towary lub usługi sprzedawane w pakietach, które da się wyodrębnić w ramach pakietu, należy ujmować oddzielnie, ponadto wszelkie upusty i rabaty dotyczące ceny transakcyjnej należy co do zasady alokować do poszczególnych elementów pakietu. W przypadku, gdy wysokość przychodu jest zmienna, zgodnie z nowym standardem kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie ujęcia przychodu w wyniku przeszacowania wartości. Ponadto, zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu.</p> <p>Wpływ wdrożenia MSSF 15 na sprawozdanie finansowe nie został jeszcze oceniony.</p>	1 stycznia 2017
<p>MSSF 16 <i>Leasing</i></p>	<p>Celem standardu jest określenie zasad ujmowania, wyceny, prezentacji oraz zakresu ujawnianych informacji dotyczących leasingu. Z perspektywy leasingobiorców nowy standard wprowadzi jeden model, który zastąpi obecny podział umów na leasing operacyjny i finansowy. Leasingobiorcy będą zobowiązani do ujmowania: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich umów leasingowych zawieranych na okresy dłuższe niż 12 miesięcy, chyba że użytkowane aktywo ma niską wartość; oraz (b) amortyzacji użytkowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania. W zakresie zasad ujmowania leasingu przez leasingodawców MSSF 16 jest zasadniczo zbieżny z wymogami MSR 17. W konsekwencji leasingodawca będzie nadal klasyfikował umowy jako leasing operacyjny lub finansowy.</p> <p>Wpływ wdrożenia MSSF 16 na sprawozdanie finansowe nie został jeszcze oceniony.</p>	1 stycznia 2019

Zasady rachunkowości przedstawione poniżej, zostały zastosowane do obu zaprezentowanych okresów sprawozdawczych.

Zasady te zostały zastosowane jednolicie przez poszczególne jednostki Grupy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w walucie funkcjonalnej tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jest złoty polski. Wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

c) Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej Grupy Kapitałowej Banku BPH w dającej się przewidzieć przyszłości.

d) Wartości szacunkowe

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i założenia, które podlegają ciągłej ocenie przez kierownictwo Grupy, oparte są o doświadczenia historyczne i inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie sprawozdawczym, podczas którego dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub również w okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa dokonuje oszacowań.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Na każdy koniec okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Ocena dotyczy zarówno przesłanek ujawnionych jak i przesłanek, których nie ujawniono na koniec okresu sprawozdawczego (tzw. Incurred but not reported losses - IBNR). W zakresie identyfikacji przesłanek dla portfela IBNR, Grupa wykorzystuje statystyczne metody pomiaru uwzględniające założenia dotyczące okresu ujawniania straty (tzw. Loss Identification Period).

Dla wszystkich ekspozycji, dla których istnieją przesłanki utraty wartości, Grupa dokonuje pomiaru straty opartego na oczekiwaniach przyszłych odzysków. Oczekiwania dla indywidualnie istotnych ekspozycji dokonywane są w oparciu o wiedzę ekspercką, podczas gdy dla ekspozycji ocenianych kolektywnie, oczekiwania wyznaczane są w oparciu o statystyczne metody bazujące na obserwacjach historycznych (korygowanych w tych aspektach, które mogą nie być reprezentatywne dla przyszłości).

Zasady dokonywania wyceny, z uwzględnieniem kwestii szacunków oraz kompetencji w zakresie podejmowania decyzji, są w Grupie szczegółowo uregulowane i opisane w nocie 44.4 „Ryzyko kredytowe”.

Metody pomiaru wraz z założeniami podlegają regularnemu procesowi monitoringu i walidacji. Wszelkie obserwacje procesów monitoringu i walidacji znajdują swoje odzwierciedlenie w zasadach wyceny.

Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/-10%, to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 21 mln zł lub zwiększeniu o 18 mln zł (na dzień 31 grudnia 2014 odpowiednio zmniejszeniu o 30 mln zł lub zwiększeniu o 20 mln zł). Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku, których utrata wartości

rozpoznana jest w oparciu o indywidualną ocenę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń.

Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek zostały zaprezentowane w Nocie 15 „Odpisy z tytułu utraty wartości należności”, natomiast wpływ na rachunek zysków i strat odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek został zaprezentowany w Nocie 3 „Odpisy z tytułu utraty wartości”.

Wartość godziwa instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny. Wyceny instrumentów pochodnych o charakterze nieopcynym oraz papierów dłużnych nienotowanych na aktywnych rynkach dokonuje się w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcynym stosowane są modele wyceny opcji. Tam gdzie to możliwe w modelach wykorzystywane są dane pochodzące z aktywnego rynku. W przypadku, gdy dane wejściowe do modelu pochodzące z aktywnego rynku nie są dostępne, Grupa wykorzystuje parametry i wielkości szacunkowe. Główne parametry szacunkowe stosowane do wyceny instrumentów finansowych wynikają z analizy ryzyka kredytowego kontrahenta. W przypadku wyceny instrumentów pochodnych, przesunięcie równoległe krzywych dochodowości o +/- 0,5 pp. spowodowałoby zmianę wyceny tych instrumentów pochodnych odpowiednio o ok. +/- 4,6 mln zł na 31 grudnia 2015 roku (przy czym 86% tego wpływu dotyczy instrumentów typu IRS) oraz 4 mln na 31 grudnia 2014 roku (przy czym 99,9% tego wpływu dotyczy instrumentów typu IRS).

W związku z transakcją przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Bank dokonał przeszacowania posiadanej akcji Visa Europe do wartości godziwej w wysokości 19 009 tys. EUR, równowartość 81 005 tys. zł (według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2015 roku). Skutek wyceny, z uwzględnieniem podatku dochodowego, został odniesiony w inne całkowite dochody, co nie miało wpływu na wynik netto. Szczegółowy opis znajduje się w nodzie 16 „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży”.

Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych ujmowana jest w rachunku zysków i strat w Nocie 5 „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych” oraz w przypadku papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w innych całkowitych dochodach w Nocie 30 „Kapitały razem”.

Ryzyko kredytowe kontrahenta związane z instrumentami pochodnymi

Wycena niezapadłych transakcji pochodnych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta została przeprowadzona w podejściu analogicznym do wyceny portfela kredytowego Grupy.

Oszacowania korekty wartości godziwej o ryzyko kredytowe kontrahenta dokonano w ujęciu indywidualnym: w przypadku klientów, dla których analiza indywidualna wskazała na podwyższone ryzyko kredytowe kontrahenta oraz w ujęciu portfelowym: w odniesieniu do transakcji z kontrahentami, dla których indywidualna ocena standingu kredytowego nie wykazała przesłanek podwyższonego ryzyka.

W przypadku transakcji ocenianych indywidualnie, korektę oszacowano przy zastosowaniu techniki zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podejściu wieloscenariuszowym. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla transakcji ocenianych indywidualnie uległa zmianie o +/-10%, to szacowana wielkość korekty na dzień 31 grudnia 2015 roku uległaby zmianie o -/+ 0,4 mln zł (na dzień 31 grudnia 2014 odpowiednio o -/+ 0,6 mln zł). Szacunek ten został przeprowadzony dla transakcji ocenianych indywidualnie w oparciu o indywidualną ocenę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń.

W zakresie wyceny portfelowej, w celu oszacowania korekty wyceny wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wykorzystano podejście oparte na koncepcji strat poniesionych lecz niezidentyfikowanych.

Zmiana wyceny instrumentów pochodnych z tytułu ryzyka kredytowego ujmowana jest łącznie z wyceną instrumentów pochodnych w rachunku zysków i strat w Nocie 5 „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych”.

Utrata wartości aktywów niefinansowych

Utrata wartości składnika aktywów niefinansowych jest identyfikowana w przypadku, gdy jego wartość księgowa jest wyższa od wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna stanowi wartość wyższą spośród wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży oraz wartości użytkowej.

Wyznaczenie wartości użytkowej wiąże się z przeprowadzeniem przez Grupę szacunków wartości przyszłych przepływów pieniężnych, oczekiwanych z tytułu dalszego użytkowania lub zbycia składnika aktywów i ze zdyskontowaniem tych wartości. Powyższe zasady stosuje się również do przeprowadzania testów na utratę wartości wartości firmy i nabytego znaku towarowego. Szczegółowy opis założeń stosowanych przy przeprowadzaniu testu na utratę wartości wartości firmy i nabytego znaku towarowego został zaprezentowany w nocie 18 „Wartości niematerialne”.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych zostały zaprezentowane w Nocie 17 „Aktywa trwałe rzeczowe” oraz w nocie 18 „Wartości niematerialne”, natomiast wpływ na rachunek zysków i strat odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych został zaprezentowany w Nocie 7 „Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych”.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne

Rezerwa na zobowiązania związane z odprawami emerytalnymi, rentowymi i pośmiertnymi wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na koniec okresu sprawozdawczego. Prawa pracowników do wypłat emerytalnych, rentowych oraz pośmiertnych wynikają z zasad wynagradzania obowiązujących na mocy porozumienia zawartego pomiędzy reprezentantami pracowników a Bankiem oraz z zasad Kodeksu Pracy. Podstawę wymiaru odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych stanowi jednomiesięczne wynagrodzenie pracownika.

Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych.

Poniżej zaprezentowano wrażliwość rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz pośmiertne na istotne założenia aktuarialne:

- stopa dyskontowa,

mIn PLN	Stopa dyskontowa -0,5 pp	Stopa dyskontowa +0,5 pp
Zmiana rezerwy	2,8	-2,5

- stopa wzrostu płac,

mIn PLN	Stopa wzrostu płac -1 pp	Stopa wzrostu płac +1 pp
Zmiana rezerwy	-4,8	6,0

- rotacja pracowników,

mIn PLN	Rotacja pracowników -10%	Rotacja pracowników +10%
Zmiana rezerwy	1,0	-0,9

- umieralność pracowników.

mIn PLN	Umieralność -20%	Umieralność +20%
Zmiana rezerwy	-0,3	0,3

Średni ważony okres obowiązywania zobowiązania wynosi 18,38 lat.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe oraz pośmiertne została zaprezentowana w Nocie 26 „Rezerwy” oraz w Nocie 43 „Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników”, natomiast jej wpływ na rachunek zysków i strat został zaprezentowany w Nocie 6 „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu”.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Zgodnie z MSR 37 Grupa ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwę restrukturyzacyjną obejmującą nakłady bezpośrednio powstałe w wyniku restrukturyzacji i nieodzownie wynikające z tej restrukturyzacji. Rezerwa tworzona jest w oparciu o szczegółowy, formalny i ogłoszony plan restrukturyzacji.

Rezerwa restrukturyzacyjna została zaprezentowana w Nocie 26 „Rezerwy” oraz w Nocie 43 „Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników”, natomiast jej wpływ na rachunek zysków i strat został zaprezentowany w Nocie 6 „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu”.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

W saldzie aktywów z tytułu podatku odroczonego (Nota 20) na dzień 31 grudnia 2015 roku zawarta jest kwota 22 691 tys. zł, której realizacja zależy od dojścia do skutku transakcji aportu części należności do spółki a następnie sprzedaży akcji spółki stronie trzeciej. Zarząd ma zamiar przeprowadzenia takiej transakcji.

Inne wartości szacunkowe

Rezerwy na ryzyko prawne wyliczane są na podstawie szacowanej kwoty wypływu środków pieniężnych w przypadku, gdy prawdopodobne jest, że w wyniku niepomyślnego zakończenia sprawy, taki wypływ nastąpi. Dokonując szacunków Bank korzysta z wewnętrznych i zewnętrznych analiz i opinii prawnych. Wartość przedmiotu sporu spraw sądowych zaprezentowano w Nocie 35 „Postępowania sądowe”.

e) Aktywa i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja:

Instrumenty finansowe są klasyfikowane przez Grupę zgodnie z zasadami MSR 39 jako:

- wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Do tej kategorii Grupa klasyfikuje:

- instrumenty finansowe przeznaczone od obrotu,
- instrumenty pochodne,
- instrumenty finansowe wyznaczone w momencie początkowego ujęcia jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (tzw. *fair value option*).

Grupa przy początkowym ujęciu desygnuje instrumenty finansowe do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:

- w przypadku, gdy prowadzi to do eliminacji lub znaczącego zmniejszenia niespójności w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. „niedopasowanie księgowe”). Dotyczy to papierów wartościowych (obligacji skarbowych i bonów pieniężnych),

dla których ryzyko rynkowe jest ekonomicznie zabezpieczane instrumentami pochodnymi, oraz,

- w związku z tym, iż te aktywa finansowe są zarządzane, a osiągnięte wyniki oceniane, na bazie wartości godziwej. Informacje dotyczące tych aktywów finansowych są raportowane na bazie wartości godziwej do osób zarządzających. Dotyczy to certyfikatów inwestycyjnych;
- pożyczki lub należności
Są to aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku. Do kategorii pożyczek i należności należą należności od banków, należności od klientów oraz pozostałe aktywa finansowe (prezentowane w Nocie 21 „Pozostałe aktywa”);
- aktywa dostępne do sprzedaży
Są to aktywa finansowe nie zakwalifikowane do pozostałych grup bądź desygnowane do tej kategorii;
- pozostałe zobowiązania finansowe
Kategoria ta obejmuje zobowiązania wobec Banku Centralnego, zobowiązania wobec banków, zobowiązania wobec klientów, zobowiązania wobec pozostałych instytucji, wyemitowane dłużne instrumenty finansowe oraz pozostałe zobowiązania finansowe (prezentowane w nocie 28 „Pozostałe zobowiązania”).

Ujmowanie i wycena instrumentów finansowych

Wszystkie instrumenty finansowe są ewidencjonowane w księgach rachunkowych w dacie zawarcia transakcji. Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia.

Instrumenty finansowe wycenia się początkowo w wartości godziwej, skorygowanej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego. W terminie późniejszym aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz aktywa dostępne do sprzedaży są wyceniane do wartości godziwej z wyjątkiem takich kapitałowych aktywów dostępnych do sprzedaży, które nie są notowane na aktywnym rynku i których wartość godziwa nie może być ustalona w sposób wiarygodny (aktywa te są wyceniane wg kosztu). Różnice z wyceny w przypadku aktywów dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne odnoszone są do innych dochodów całkowitych, a pozostałych aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej – do rachunku zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są metodą zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej. Dyskonto, premia, wszelkie opłaty i prowizje wchodzące w skład wewnętrznej stopy zwrotu instrumentu wraz z inkrementalnymi kosztami transakcji są rozpoznawane w wartości początkowej instrumentu finansowego i amortyzowane przez ekonomiczny okres życia instrumentu.

Wartość godziwa instrumentów finansowych jest oparta na kwotowanych cenach rynkowych bez pomniejszenia z tytułu kosztów transakcji. Jeżeli cena rynkowa nie jest dostępna wartość godziwa instrumentu jest szacowana z wykorzystaniem modeli wyceny opcji lub modeli zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Grupa stosuje następujące techniki wyceny do wartości godziwej dla poszczególnych typów instrumentów finansowych:

- dłużne lub kapitałowe papiery wartościowe kwotowane na aktywnym rynku: wartość godziwa oparta jest na kwotowanych cenach rynkowych bez pomniejszenia o koszty transakcyjne,
- dłużne papiery wartościowe niekwotowane na aktywnym rynku: wartość godziwa ustalana jest za pomocą metod wyceny polegających na dyskontowaniu przepływów

pieniężnych krzywą rynkową skorygowaną o odpowiedni dla danego instrumentu spread kredytowy. Spread kredytowy szacowany jest na podstawie cen emisyjnych na rynku pierwotnym oraz aktualizowany w oparciu o okresową analizę wiarygodności kredytowej emitenta,

- instrumenty pochodne: wartość godziwa szacowana jest z wykorzystaniem technik wyceny opartych na dyskontowaniu przepływów pieniężnych bądź modelach opcyjnych.

Wyłączenie składników aktywów i zobowiązań finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Grupa wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy, gdy:

- a) wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych albo
- b) przenosi składnik aktywów finansowych, a przeniesienie spełnia warunki wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

Grupa przenosi składnik aktywów finansowych, gdy:

- a) zatrzymuje umowne prawo do otrzymywania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale bierze na siebie umowny obowiązek przekazania tych przepływów pieniężnych do jednego lub więcej odbiorców i spełnione są wszystkie trzy następujące warunki:

- Grupa nie ma obowiązku wypłaty kwot ostatecznym odbiorcom dopóki nie otrzyma odpowiadających im kwot, które wynikają z pierwotnego składnika aktywów finansowych,
- na mocy umowy przeniesienia Grupa nie może sprzedać lub zastawić pierwotnego składnika aktywów finansowych w inny sposób, niż uczynić zastaw na rzecz ostatecznego odbiorcy jako zabezpieczenie zobowiązania do dokonywania płatności pieniężnych,
- Grupa, działając w imieniu ostatecznych odbiorców, jest obowiązana do przekazania wszystkich otrzymanych przepływów pieniężnych bez istotnej zwłoki,

lub

- b) przenosi umowne prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Jeśli Grupa przeniosła składnik aktywów finansowych, to ocenia, czy przeniosła zasadniczo wszystkie rodzaje ryzyka i korzyści wynikające z posiadania przeniesionego składnika aktywów. Jeśli Grupa zatrzymuje zasadniczo wszystkie rodzaje ryzyka i korzyści, to kontynuuje ujmowanie przeniesionego składnika aktywów. Jeśli przekazała zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści, to wyłącza przeniesiony składnik aktywów.

Jeśli Grupa ani nie przeniosła ani nie zatrzymała zasadniczo wszystkich rodzajów ryzyka i korzyści wynikających z posiadania przeniesionego składnika aktywów, to ocenia, czy zatrzymała kontrolę nad przeniesionym składnikiem aktywów.

Jeśli Grupa zatrzymała kontrolę nad przeniesionym składnikiem aktywów, to kontynuuje ujmowanie przekazanego składnika aktywów w zakresie utrzymywanego w nim zaangażowania. Jeśli Grupa nie zatrzymała kontroli, to wyłącza przeniesiony składnik aktywów.

W oparciu o powyższe zasady Grupa wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Grupa spisuje należności w ciężar rezerw, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności, a także, gdy Grupa nie oczekuje przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki.

Grupa wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygaśło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaśł termin jego dochodzenia.

Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem złożonego instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym, powodującą, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego.

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe oddziela się od umowy zasadniczej i ujmuje jako instrumenty pochodne, jeśli:

- cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej,
- samodzielny instrument o takich samych warunkach umownych jak wydzielany wbudowany instrument pochodny, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- instrument złożony nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat. Instrumenty zasadnicze wyemitowane przez Grupę wycenia się wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Wbudowany instrument pochodny oddziela się od umowy zasadniczej i ujmuje jako instrument pochodny w momencie, gdy jednostka staje się po raz pierwszy stroną umowy. Grupa nie dokonuje późniejszych ponownych ocen, chyba, że do warunków umowy wprowadzana jest zmiana w znaczący sposób modyfikująca przepływy środków pieniężnych, które w przeciwnym razie byłyby wymagane zgodnie z umową.

f) Transakcje repo (sbb) i reverse repo (bsb)

Papiery wartościowe sprzedane lub kupione z przyrzeczeniem ich odkupu lub odsprzedaży (repo, sbb, reverse repo, bsb) są wykazywane odpowiednio jako kredyty i pożyczki otrzymane od innych banków lub klientów oraz udzielone innym bankom lub klientom. Różnica pomiędzy ceną sprzedaży a ceną odkupienia stanowi przychód lub koszt odsetkowy i jest rozliczana w czasie przez okres życia kontraktu przy zastosowaniu zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej.

g) Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwa warunki:

- a) istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot;
- b) rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następuje jednocześnie.

h) Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń. W nocie 33 „Rachunkowość zabezpieczeń” przedstawiono informację dotyczącą powiązań zabezpieczających rozwiązanych w 2009.

i) Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wtedy i tylko wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma

wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Identyfikacja pojedynczego zdarzenia wskazującego utratę wartości może nie być możliwa. Utratę wartości może raczej spowodować złożony efekt kilku zdarzeń a jej identyfikacja dokonywana jest w Grupie w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Grupą oraz jego otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o ocenę ryzyka nie wywiązania się kredytobiorcy z zobowiązań wobec Grupy, obejmujące między innymi następujące zdarzenia:

- a) znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- b) niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej;
- c) przyznanie pożyczkobiorcy przez Grupę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku Grupa by nie udzieliła;
- d) wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy.

W przypadku niedotrzymania warunków umowy poprzez niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub należności głównej, przesłanką utraty wartości, w ocenie Grupy, jest 90-dniowe opóźnienie spłaty znaczącej kwoty należności na istotnym rachunku kredytobiorcy. Warunek ten jest stosowany przez Grupę dla wszystkich segmentów kredytobiorców.

W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości na jakimkolwiek rachunku kredytobiorcy, łączne zaangażowanie kredytobiorcy podlega wycenie pod kątem utraty wartości.

Jeśli obiektywne przesłanki utraty wartości występują, wówczas dokonywane jest wyliczenie odpisu, który równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową ekspozycji a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość bilansową ekspozycji kredytowej obniża się poprzez dokonanie odpisu. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie rachunku rezerw. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości”.

Poziom odpisów utrzymywanych przez Grupę składa się z odpisów wynikających z indywidualnej oceny pojedynczych aktywów, a także z odpisów powstałych na skutek oceny ryzyka homogenicznych grup ekspozycji.

Dla celów określenia przyszłych przepływów pieniężnych aktywa finansowe ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości podlegają podziałowi na aktywa indywidualnie istotne oraz indywidualnie nieistotne. Podział dokonywany jest na podstawie łącznego zaangażowania kredytobiorcy, gdzie poziomy istotności zostały przez Grupę ustalone odrębnie dla segmentu klientów indywidualnych oraz podmiotów gospodarczych.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie istotnych, dokonywane jest w oparciu o eksperckie szacunki spodziewanych spłat kredytobiorcy, wpływów z tytułu realizacji zabezpieczeń, sprzedaży wierzytelności oraz wszystkich innych przepływów, wobec których istnieje możliwość wiarygodnego udokumentowania oczekiwań. Szacunki, uwzględniające ocenę kondycji finansowej kredytobiorcy oraz oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych odzwierciedlają strategię Grupy wobec kredytobiorcy i wynikają między innymi z doświadczenia współpracy z kredytobiorcą lub innymi kredytobiorcami o zbliżonym profilu ryzyka oraz znajomości danych historycznych dla podobnych przypadków.

Określenie przyszłych przepływów pieniężnych dla aktywów indywidualnie nieistotnych, oparte jest na ocenie portfelowej (kolektywnej) i wynika z historycznych doświadczeń dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka

kredytowego, które wskazują na zdolność kredytobiorcy do spłaty zobowiązania. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie.

Przyszłe przepływy pieniężne, ustalone zarówno dla aktywów indywidualnie istotnych jak i indywidualnie nieistotnych dyskontowane są przy wykorzystaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku, gdy pożyczka, należność lub instrument finansowy utrzymywany do terminu wymagalności jest instrumentem o zmiennej stopie procentowej, to stopa dyskontowa stosowana do oszacowania utraty wartości jest bieżącą efektywną stopą procentową ustaloną w ramach danego kontraktu.

W zakresie portfela aktywów, dla których nie stwierdzono utraty wartości, Grupa tworzy odpis na straty poniesione, lecz niezidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedla poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Grupę do końca okresu sprawozdawczego, ustalonej na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyki ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia IBNR. Odpis z tytułu IBNR liczony jest w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, wypracowane na bazie danych historycznych. Kalkulacja IBNR uwzględnia koncepcję okresu ujawniania straty kredytowej.

W szacunkach odpisów, Grupa nie ujmuje strat oczekiwanych na skutek zdarzeń przyszłych, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet, jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Strat z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

Zobowiązania pozabilansowe

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe, zgodnie z MSR 37 Bank tworzy rezerwy na poniesione nieudokumentowane ryzyko kredytowe oraz na udzielone gwarancje obarczone ryzykiem nie

wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy. Rezerwa z tytułu utraty wartości zobowiązań pozabilansowych, w tym gwarancji finansowych oraz gwarancji dobrego wykonania, wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżąca wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych efektywną stopą procentową. Przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się w oparciu o ustalony limit w terminie odpowiadającym końcowej dacie tego zobowiązania i uzależnione od prawdopodobieństwa wypływu środków z Grupy.

j) Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jednostki.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania umowy leasingowej.

k) Należności z tytułu umów leasingu finansowego

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Ujmowanie przychodów z tytułu umów leasingu finansowego przebiega w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto dokonanej przez Grupę w ramach leasingu finansowego.

Należności z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom.

l) Wartości niematerialne

Wartość firmy będąca nadwyżką kosztu nabycia nad wartością godziwą przejętych w wyniku połączenia jednostek gospodarczych aktywów netto jest wyceniana w wysokości kosztu nabycia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość firmy nie jest amortyzowana, ale jest corocznie poddawana testowi na utratę wartości poprzez oszacowanie wartości odzyskiwanej ośrodka wypracującego środki pieniężne.

Pozostałe wartości niematerialne, w tym wytworzone przez Grupę posiadające ekonomiczny okres użyteczności są amortyzowane do rachunku zysków i strat metodą liniową i prezentowane według kosztu nabycia/wytworzenia pomniejszonego o umorzenie. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników wartości niematerialnych. Grupa stosuje 12,5% stawkę amortyzacji bilansowej dla podstawowych grup wartości niematerialnych. Co najmniej raz w roku Grupa weryfikuje przyjętą metodę amortyzacji i okres użytkowania wartości niematerialnych i prawnych.

m) Rzeczowe aktywa trwałe

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości. Amortyzacja jest odnoszona do rachunku zysków i strat metodą liniową. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników majątku trwałego. Gruntów nie amortyzuje się. Grupa stosuje następujące stawki amortyzacji bilansowej dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych:

- budynki i budowle	2,5% - 6,25%
- urządzenia techniczne i maszyny	6% - 20%
- środki transportu	20%
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	zgodnie z okresem najmu jednak nie dłużej niż 10 lat

Co najmniej raz w roku Grupa weryfikuje przyjętą metodę amortyzacji i okres użytkowania rzeczowych aktywów trwałych.

Rzeczowe aktywa trwałe pozyskane w ramach umowy leasingu finansowego wykazywane są w wartości godziwej aktywa lub, jeśli mniejsza, w wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, pomniejszonej o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisu z tytułu utraty wartości.

n) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Grupa klasyfikuje składniki aktywów trwałych jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli oczekuje się, iż ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Składniki aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Działalność zaniechana jest częścią jednostki, która została sprzedana lub jest klasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży i odnosi się do oddzielnej, istotnej linii biznesowej, która jest przeznaczona do zbycia. Działalność zaniechana wymaga szeregu ujawnień osobnych od działalności kontynuowanej.

o) Przychody i koszty do rozliczenia w czasie

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe czynne prezentuje się w sprawozdaniu finansowym w pozycji „koszty do rozliczenia w czasie”.

Przychody przyszłych okresów dotyczą dochodów pobranych z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. W sprawozdaniu finansowym prezentowane są w pozycji „przychody do rozliczenia w czasie”.

p) Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w przypadku, gdy Grupa ma prawne lub zwyczajowo oczekiwane zobowiązania w wyniku przeszłych zdarzeń, jak również, jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

Rezerwa na restrukturyzację – jako szczególna forma rezerwy – jest tworzona po spełnieniu ogólnych warunków ujmowania rezerwy, o których mowa powyżej oraz dodatkowo:

- (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji;
 - (ii) Zostały wywołane oczekiwania stron objętych restrukturyzacją poprzez wdrożenie planu restrukturyzacji lub publiczne ogłoszenie podstawowych zasad tego planu.
- Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze są ujmowane jako koszty w okresie, którego dotyczą niezależnie od momentu ich faktycznej zapłaty.

Grupa tworzy rezerwę na premie i nagrody dotyczące wyników osiągniętych w okresie sprawozdawczym, których wypłata ma miejsce po końcu okresu sprawozdawczego oraz rezerwę na zobowiązanie z tytułu niewykorzystanego do końca okresu sprawozdawczego urlopu wypoczynkowego.

Do kategorii świadczeń krótkoterminowych Grupa zalicza również odprawy należne pracownikom w związku z rozwiązaniem stosunku pracy.

Płatności w formie akcji

Koszty z tytułu płatności w formie akcji w ramach Długoterminowego Programu Motywacyjnego General Electric Company (GE) wyceniane są wg wartości godziwej przyznanych instrumentów kapitałowych ustalonej na dzień przyznania uprawnień przez okres nabywania praw przez pracownika. Wartość kosztu ujmowana jest jako zwiększenie kapitału.

Świadczenia po okresie zatrudnienia

Grupa dokonuje wyceny rezerw na zobowiązania związane z odprawami emerytalnymi, rentowymi i pośmiertnymi należnymi uprawnionym pracownikom. Kwoty rezerw szacowane są w oparciu o wyliczenia aktuarialne. Wartość zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych jest wyliczana według bieżącej wartości szacunkowych przyszłych wpływów środków pieniężnych z wykorzystaniem stóp procentowych określonych poprzez odniesienie do warunków rynkowych.

Inne długoterminowe świadczenia pracownicze

Bank tworzy rezerwę na zobowiązania z tytułu innych długoterminowych świadczeń pracowniczych wynikających z dyrektywy CRD IV. Ustalenie wartości rezerwy odbywa się dla świadczeń określonych w wartościach pieniężnych w wysokości tego świadczenia, a dla świadczeń określonych w odniesieniu do instrumentów kapitałowych w wartości godziwej tych instrumentów z uwzględnieniem prawdopodobieństwa realizacji celów uprawniających do wypłaty.

q) Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Aktywa Grupy z wyjątkiem aktywów podatkowych są przedmiotem analiz dotyczących utraty wartości w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli stwierdzona zostaje obecność takich przesłanek, Grupa dokonuje pomiaru utraty wartości. Utrata wartości zachodzi w przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch kwot – wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej. Wyznaczony w ten sposób odpis aktualizujący jest ujmowany w rachunku zysków i strat. Bez względu na to, czy istnieją przesłanki utraty wartości, Grupa dokonuje corocznie testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, poprzez porównanie jego wartości bilansowej z wartością odzyskiwalną.

r) Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. właściwymi ustawami oraz statutami. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz inne dochody całkowite, które obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, nierozliczona część wyceny relacji zabezpieczających

rozwiązanych w 2009 roku, przeszacowania aktuarialne, jak również związaną z tymi pozycjami wartość podatku odroczonego.

Udziały niekontrolujące

Udziały niekontrolujące to część kapitałów jednostki zależnej, która nie jest przyporządkowana do jednostki dominującej.

s) Przychody i koszty odsetkowe

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej według zamortyzowanego kosztu z wykorzystaniem metody efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem zapisów MSR 39 w zakresie należności z utratą wartości.

Naliczone odsetki do otrzymania i do zapłacenia są prezentowane w pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej, których odpowiednio dotyczą.

W przychodach i kosztach odsetkowych ujmowane są również otrzymane i zapłacone opłaty i prowizje rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, wchodzące w skład wyceny aktywów i zobowiązań finansowych.

Pozycja „Przychody i koszty odsetkowe” zawiera rozliczane z innych dochodów całkowitych do rachunku wyników kwoty wyceny transakcji zabezpieczających rozwiązanych w 2009 roku.

t) Przychody i koszty prowizyjne

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są ujmowane w rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej lub rozliczane liniowo przez okres zapadalności / wymagalności aktywów i zobowiązań. Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, doradztwo inwestycyjne, planowanie finansowe, usługi bankowości inwestycyjnej, usługi zarządzania aktywami oraz usługi pośrednictwa w sprzedaży produktów bankowych i inwestycyjnych, koszty dotyczące kart kredytowych, płatności krajowych i zagranicznych - są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

u) Zasady ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczeniowe

Sposób ujmowania przychodów z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczeniowe jest określany w wyniku analizy treści ekonomicznej zawieranych transakcji oraz wzajemnych powiązań pomiędzy produktem bankowym i produktem ubezpieczeniowym oferowanym przez Bank.

W sytuacji, gdy transakcje ubezpieczenia i produktu bankowego są transakcjami powiązаныmi Bank kwalifikuje przychody z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczeń jak prowizje za usługi finansowe odpowiednio, jako:

- Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej z tytułu posiadanego instrumentu finansowego, które są traktowane, jako korekta efektywnej stopy procentowej,
- Prowizje rozliczane w czasie trwania ważności ubezpieczenia, w sytuacji, gdy Bank jest zobowiązany do świadczenia dalszych usług,
- Prowizje ujmowane jednorazowo, w dniu rozpoczęcia lub w dniu odnowienia polisy, w sytuacji, gdy prowizja dotyczy ważnej czynności oraz Bank nie jest zobowiązany do świadczenia dalszych usług lub ważna czynność została zakończona.

Dla produktów ubezpieczeniowych powiązanych z pożyczkami gotówkowymi Grupa dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana (np. z tytułu wypowiedzenia przez

klienta umowy ubezpieczenia, przedpłat lub innych tytułów) w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego. Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości. Prawdopodobność szacunków dotyczących poziomu przewidywanych zwrotów jest weryfikowana każdorazowo po powzięciu informacji o istotnych zmianach w tym zakresie, nie rzadziej niż raz w roku. Rezerwa stanowi element amortyzowanego kosztu instrumentu finansowego.

W sytuacji, gdy transakcja ubezpieczenia nie jest powiązana z produktem bankowym, Bank kwalifikuje przychody z tytułu wynagrodzenia za usługi ubezpieczeniowe jak prowizje z tytułu pełnienia funkcji agenta ubezpieczeniowego, odpowiednio jako:

- Prowizje rozliczane czasie w okresie ważności polisy, gdy Bank jest zobowiązany do świadczenia dalszych usług lub istnieje możliwość rezygnacji klienta z ochrony ubezpieczeniowej.
- Prowizje ujmowane jednorazowo, w dniu rozpoczęcia lub w dniu odnowienia polisy, w sytuacji, gdy prowizja dotyczy ważnej czynności oraz Bank nie jest zobowiązany do świadczenia dalszych usług lub ważna czynność została zakończona.

Przychody i koszty dotyczące usług ubezpieczeniowych ujmowane są równolegle zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów.

v) Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych

Na wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych składają się następujące pozycje:

- *wynik na papierach wartościowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu:*
 - wynik na dłużnych papierach wartościowych (wynik odsetkowy, zmiana wyceny, wynik na sprzedaży),
- *wynik z tytułu pochodnych instrumentów finansowych i różnic kursowych:*
 - wynik na instrumentach pochodnych opartych o indeksy giełdowe oraz towary,
 - wynik zrealizowany i niezrealizowany (zmiana wyceny oraz odsetki) na instrumentach pochodnych opartych o stopę procentową takich jak: IRS, FRA,
 - wynik z tytułu kursowych różnic transakcyjnych, rewaluacji walutowych pozycji bilansowych oraz zrealizowany i niezrealizowany wynik (wynik odsetkowy, zmiana wyceny) na pochodnych instrumentach walutowych takich jak Fx forward lub CIRS.

w) Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży

Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży zawiera zrealizowane zyski i straty z inwestycji finansowych na papierach wartościowych i inwestycjach kapitałowych.

x) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową.

y) Przeliczenie walut obcych

Transakcje w walucie obcej są przeliczane na złote według kursu walutowego obowiązującego w dniu transakcji. Pozycje monetarne w walutach obcych są przeliczane na złote według średnich kursów Narodowego Banku Polskiego dla daty sprawozdawczej. Wyniki z tytułu rewaluacji pozycji walutowej zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane są ujmowane w rachunku zysków i strat.

z) Podatki

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy związany z nim zysk lub strata ujmowane są bezpośrednio w kapitale lub w innych dochodach całkowitych, wtedy podatek

ujmowany jest również w kapitale lub w innych dochodach całkowitych. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe Grupy odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Rezerwa na podatek odroczony obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

aa) Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych w rachunku przepływów środków pieniężnych składają się „Kasa i operacje z Bankiem Centralnym” aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz należności od banków o terminie wymagalności do 3 miesięcy. Środki pieniężne prezentowane są w ich wartości nominalnej. Zasady wyceny poszczególnych pozycji ekwiwalentów środków pieniężnych zostały przedstawione w ramach zasad rachunkowości dla tych pozycji.

bb) Dane porównawcze

Grupa dokonała zmian w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2015 rok dotyczących prezentacji danych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2014 roku:

- pomniejszenia sumy bilansowej o rezerwy na przyszłe zobowiązania tworzone przez Grupę do wysokości wpłat wniesionych do prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych systemu rekompensat,
- przeklasyfikowania rezerwy utworzonej na przyszłe koszty związane z promocją marketingową z pozycji Rezerwy (Inne) do pozycji Pozostałe Zobowiązania (Rezerwy na zobowiązania).

Zdaniem Grupy, zmieniona prezentacja danych dostarcza odbiorcom sprawozdania finansowego bardziej przydatnych informacji i lepiej odzwierciedla charakter ekonomiczny powyższych pozycji, a także nie miała istotnego wpływu na dane prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

w tys. zł			
Aktywa razem	stan na 31.12.2014 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	stan na 31.12.2014 po przekształceniu
Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	1 092 963	0	1 092 963
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 187 901	0	5 187 901
Należności od banków	347 131	0	347 131
Należności od klientów, w tym:	22 787 920	-5 717	22 782 203
<i>odpisy z tytułu utraty wartości</i>	-1 870 793	0	-1 870 793
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	391 922	0	391 922
Rzeczowe aktywa trwałe	300 333	0	300 333
Wartości niematerialne	1 089 944	0	1 089 944
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	20 904	0	20 904
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	198 331	0	198 331
Pozostałe aktywa, w tym:	189 291	0	189 291

<i>należności z tytułu podatku dochodowego</i>	2	0	2
Aktywa razem	31 606 640	-5 717	31 600 923

w tys. zł			
Kapitał własny i zobowiązania	stan na 31.12.2014 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	stan na 31.12.2014 po przekształceniu
Zobowiązania wobec banków	503 818	0	503 818
Zobowiązania wobec klientów	12 460 053	0	12 460 053
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	11 998 114	0	11 998 114
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	232 152	0	232 152
Rezerwy	100 194	-15 253	84 941
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	164 331	0	164 331
Pozostałe zobowiązania, w tym:	401 170	9 536	410 706
<i>zobowiązania z tytułu podatku dochodowego</i>	13 551	0	13 551
Zobowiązania podporządkowane	679 396	0	679 396
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	383 340	0	383 340
Inne składniki kapitałów	4 282 122	0	4 282 122
Zyski zatrzymane, w tym:	371 622	0	371 622
Wynik finansowy z lat ubiegłych	259 817	0	259 817
Wynik roku bieżącego	111 805	0	111 805
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	5 037 084	0	5 037 084
Udziały niekontrolujące	30 328	0	30 328
Kapitał własny ogółem	5 067 412	0	5 067 412
Kapitał własny i pasywa razem	31 606 640	-5 717	31 600 923

w tys. zł			
Aktywa razem	stan na 31.12.2013 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	stan na 31.12.2013 po przekształceniu
Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	1 073 375	0	1 073 375
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	6 481 743	0	6 481 743
Należności od banków	326 630	0	326 630
Należności od klientów, w tym:	22 861 620	-5 469	22 856 151
<i>odpisy z tytułu utraty wartości</i>	-2 314 959	0	-2 314 959
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	359 700	0	359 700
Rzeczowe aktywa trwałe	321 160	0	321 160
Wartości niematerialne	1 067 180	0	1 067 180
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	99 662	0	99 662
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	229 967	0	229 967
Pozostałe aktywa, w tym:	182 926	0	182 926

należności z tytułu podatku dochodowego	7 604	0	7 604
Aktywa razem	33 003 963	-5 469	32 998 494

w tys. zł			
Kapitał własny i zobowiązania	stan na 31.12.2013 przed przekształceniem	Zmiana prezentacji	stan na 31.12.2013 po przekształceniu
Zobowiązania wobec banków	314 780	0	314 780
Zobowiązania wobec klientów	13 361 090	0	13 361 090
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	12 716 930	0	12 716 930
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	189 415	0	189 415
Zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży	15 193	0	15 193
Rezerwy	78 434	-3 201	75 233
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	151 858	0	151 858
Pozostałe zobowiązania	535 945	-2 268	533 677
Zobowiązania podporządkowane	680 249	0	680 249
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	383 340	0	383 340
Inne składniki kapitałów	4 074 713	0	4 074 713
Zyski zatrzymane, w tym:	470 913	0	470 913
Wynik finansowy z lat ubiegłych	278 530	0	278 530
Wynik roku bieżącego	192 383	0	192 383
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	4 928 966	0	4 928 966
Udziały niekontrolujące	31 103	0	31 103
Kapitał własny ogółem	4 960 069	0	4 960 069
Kapitał własny i pasywa razem	33 003 963	-5 469	32 998 494

cc) Sezonowość lub cykliczność działalności

W działalności Grupy Kapitałowej Banku BPH SA nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Podział na segmenty operacyjne

Segment operacyjny jest komponentem Grupy, który w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej osiąga przychody i ponosi koszty, w tym przychody i koszty wynikające z transakcji z innymi komponentami Grupy. Wyniki segmentów operacyjnych są przedmiotem regularnych przeglądów i oceny ze strony ścisłego kierownictwa Grupy w celu podejmowania decyzji co do alokacji zasobów do poszczególnych segmentów.

Wyniki segmentów, ich aktywa i zobowiązania obejmują elementy bezpośrednio przypisane do danego segmentu oraz takie, które można zaalokować do danego segmentu na podstawie racjonalnych zasad.

Segmentacja działalności Grupy Kapitałowej Banku BPH SA wiąże się z przyjętymi zasadami zarządzania. Zarządzanie Grupą Kapitałową Banku BPH SA prowadzone jest w ramach strategicznych segmentów klientów, do których zaliczone zostały:

- Bankowość Detaliczna,
- Bankowość Komercyjna,
- Zarządzanie Aktywami i Pasywami / Pozostałe.

Segment Bankowości Detalicznej obejmuje klientów indywidualnych. Do najważniejszych usług oferowanych klientom tego segmentu należą:

- udzielanie kredytów konsumpcyjnych, kredytów w rachunku bieżącym i limicie karty kredytowej, kredytów hipotecznych,
- oferta depozytowa, w tym rachunki oszczędnościowe oraz sprzedaż produktów inwestycyjnych (fundusze inwestycyjne, produkty strukturyzowane, usługi maklerskie),
- oferta kont osobistych z pakietem różnorodnych usług bankowych dla klientów indywidualnych (np. Konto Kapitałowe).

W ramach tego segmentu działa spółka zależna BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o. oraz pośrednio zależna BPH Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA.

Usługi dla klientów indywidualnych Grupa Kapitałowa Banku BPH SA oferuje poprzez sieć własnych oddziałów, w ramach współpracy z placówkami partnerskimi i przedstawicielami finansowymi działającymi pod logo „Partner BPH”, a także przy zastosowaniu kanałów dystrybucji, takich jak internet (Seza@m) czy call center.

Segment Bankowości Komercyjnej obejmuje małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, w szczególności:

- spółki kapitałowe, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, przedsiębiorstwa zagraniczne,
- przedsiębiorców indywidualnych, spółki osobowe oraz spółki cywilne,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- organizacje społeczne, zawodowe, wyznaniowe, placówki niepubliczne,
- osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, osoby wykonujące wolny zawód, rolników.

W ramach segmentu Bankowości Komercyjnej uwzględniany jest również wynik z tytułu operacji z instytucjami finansowymi.

Segment Bankowości Komercyjnej oferuje szeroką paletę produktów, dostosowaną do różnych potrzeb oraz profili klientów. Oferta obejmuje uniwersalny zestaw produktów, składający się z produktów kredytowych, depozytowych oraz usług transakcyjnych. W ramach oferty kredytowej klient może wybierać między kredytami inwestycyjnymi a kredytami obrotowymi, uzupełnieniem oferty jest finansowanie krótkoterminowych zobowiązań handlowych. Produkty depozytowe pozwalają klientom na zarządzanie płynnością, dodatkowo usługi transakcyjne wspomagają ich działalność operacyjną.

Segment Zarządzania Aktywami i Pasywami / Pozostałe obejmuje wynik z tytułu zarządzania aktywami i zobowiązaniami Banku oraz pozycje rachunku zysków i strat, które nie dają się przypisać do dwóch pozostałych segmentów.

Segmenty rozliczają się wzajemnie w oparciu o kursy i stopy rynkowe odpowiednio do zrealizowanych transakcji.

Bank dokonał zmian w prezentacji poniżej opisanych pozycji rachunku zysków i strat w sprawozdawczości dotyczącej segmentów operacyjnych za 2015 rok.

W 2015 roku w Banku BPH SA wprowadzona została zmiana metodologii stawek transferowych, w wyniku której przypisano rzeczywisty koszt finansowania portfela denominowanego we frankach szwajcarskich do segmentu Bankowości Detalicznej w celu lepszego odzwierciedlenia wyników finansowych segmentów. Powyższa zmiana spowodowała pozytywny wpływ w kwocie

53,4 mln zł na wynik segmentu Bankowości Detalicznej i negatywny wpływ na wynik segmentu Zarządzania Aktywami i Pasywami / Pozostałe za 2015 rok oraz 15,7 mln zł za 2014 rok.

Dane na 31 grudnia 2014 roku oraz za 2014 rok opisane powyżej zostały doprowadzone do porównywalności.

Dodatkowo na wyniki segmentów w 2015 roku wpłynął istotnie odpis na utratę wartości firmy w wysokości brutto 915,6 mln zł i netto 886,2 mln zł. W wyniku tej wyceny wynik brutto Bankowości Detalicznej został pomniejszony o kwotę 904,8 mln zł a wynik netto 877,5 mln zł. W wyniku brutto Bankowości Komercyjnej odpis stanowi kwotę 10,8 mln zł a w wyniku netto 8,7 mln zł. Szczegóły testu na utratę wartości wartości firmy zaprezentowano w Nocie 19. „Wartości niematerialne”.

Grupa Kapitałowa Banku BPH SA								tys. zł
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Segmenty operacyjne							
	Bankowość Detaliczna		Bankowość Komercyjna		Zarządzanie Aktywami i Pasywami / Pozostałe		Razem	
	1	2	3	4	4		(2+3+4)	
Za rok kończący się	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu odsetek	954 132	1 226 814	291 530	373 755	-238 541	-297 930	1 007 121	1 302 639
przychody zewnętrzne	741 315	941 536	166 161	206 946	99 645	154 157	1 007 121	1 302 639
przychody wewnętrzne*	212 817	285 278	125 369	166 809	-338 186	-452 087	0	0
Koszty z tytułu odsetek	-331 604	-543 956	-96 889	-153 963	254 566	327 836	-173 927	-370 083
koszty zewnętrzne	-65 997	-118 223	-24 998	-47 387	-82 932	-204 473	-173 927	-370 083
koszty wewnętrzne*	-265 607	-425 733	-71 891	-106 576	337 498	532 309	0	0
Wynik z tytułu odsetek	622 528	682 858	194 641	219 792	16 025	29 906	833 194	932 556
Wynik z odpisów z tytułu utraty wartości	-47 794	-23 950	3 833	-33 544	0	0	-43 961	-57 494
Przychody z tytułu prowizji	228 628	293 320	175 916	213 982	0	0	404 544	507 302
Koszty z tytułu prowizji	-81 043	-78 597	-44 970	-76 027	-4 694	-4 749	-130 707	-159 373
Wynik z tytułu prowizji	147 585	214 723	130 946	137 955	-4 694	-4 749	273 837	347 929
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	12 452	29 762	53 556	57 786	7 560	18 841	73 568	106 389
Wynik na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży	0	8	0	0	0	0	0	8
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu, w tym:	-958 837	-809 419	-319 272	-292 215	-27 111	-30 198	-1 305 220	-1 131 832
<i>koszty BFG</i>	-68 527	-28 485	-19 589	-8 143	0	0	-88 116	-36 628
<i>amortyzacja</i>	-72 513	-70 654	-12 608	-12 078	-3 344	-1 596	-88 465	-84 328
Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-928 800	0	-10 766	0	2 908	-25 995	-936 658	-25 995
Zysk/ strata przed opodatkowaniem	-1 152 866	93 982	52 938	89 774	-5 312	-12 195	-1 105 240	171 561
Podatek dochodowy	27 359	0	2 046	0	12 153	-47 598	41 558	-47 598
Zysk/ strata za okres	-1 125 507	93 982	54 984	89 774	6 841	-59 793	-1 063 682	123 963

*Przychody / koszty wewnętrzne –transferów wewnętrznych związanych z finansowaniem działalności podstawowej segmentów

tys. zł

Stan na dzień	Bankowość Detaliczna		Bankowość Komercyjna		Zarządzanie Aktywami i Pasywami / Pozostałe		Razem	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Aktywa razem	20 300 345	19 962 763	3 979 057	4 374 920	7 060 482	7 263 240	31 339 884	31 600 923
Należności od Klientów brutto	20 363 794	19 525 148	4 030 958	4 456 965	108 517	670 883	24 503 269	24 652 996
Do 1 roku	1 089 450	1 761 539	2 169 999	2 504 217	73 915	670 883	3 333 364	4 936 639
Powyżej 1 roku	19 274 344	17 763 609	1 860 959	1 952 748	34 602	0	21 169 905	19 716 357
Odpisy z tytułu utraty wartości	-1 103 454	-1 429 257	-330 764	-441 536	0	0	-1 434 218	-1 870 793
Kapitał własny i pasywa razem	21 883 709	21 798 186	5 522 853	5 624 754	3 933 322	4 177 983	31 339 884	31 600 923
Zobowiązania od Klientów	7 185 316	7 047 824	4 918 668	4 915 441	85 157	496 788	12 189 141	12 460 053
Do 1 roku	7 134 191	6 979 311	4 861 004	4 885 220	85 157	496 788	12 080 352	12 361 319
Powyżej 1 roku	51 125	68 513	57 664	30 221	0	0	108 789	98 734
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych (depozyty strukturyzowane)	235 132	232 152	0	0	0	0	235 132	232 152
Do 1 roku	112 368	203 056	0	0	0	0	112 368	203 056
Powyżej 1 roku	122 764	29 096	0	0	0	0	122 764	29 096
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	13 025 627	11 998 114	0	0	295 620	0	13 321 247	11 998 114
Do 1 roku	295 896	817 377	0	0	0	0	295 896	817 377
Powyżej 1 roku	12 729 731	11 180 737	0	0	295 620	0	13 025 351	11 180 737

2. Wynik z tytułu odsetek

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu:	1 007 121	1 302 639
środków pieniężnych i lokat międzybankowych	7 762	12 827
kredytów i pożyczek	899 277	1 136 483
papierów wartościowych	92 598	145 630
transakcji z przyrzeczeniem odkupu	7 375	7 590
instrumentów pochodnych zabezpieczających wyłączonych z rachunkowości zabezpieczeń	109	109
Koszty z tytułu:	-173 927	-370 083
kredytów oraz pożyczek otrzymanych	-51 581	-161 488
depozytów i rachunków terminowych	-51 275	-84 429
rachunków bieżących	-39 291	-84 310
papierów wartościowych własnej emisji	-25 136	-31 251
transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży	-6 199	-8 016
instrumentów pochodnych zabezpieczających wyłączonych z rachunkowości zabezpieczeń	-445	-589
WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK	833 194	932 556

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu odsetek od:	1 007 121	1 302 639
Banku Centralnego	77 642	128 762
banków	2 488	3 430
pozostałych podmiotów finansowych	11 473	9 570
podmiotów niefinansowych	893 944	1 132 876
podmiotów budżetowych	21 574	28 001
Koszty z tytułu odsetek wobec:	-173 927	-370 083
banków	-3 703	-7 162
pozostałych podmiotów finansowych	-81 069	-202 063
podmiotów niefinansowych	-84 805	-149 546
podmiotów budżetowych	-4 350	-11 312
WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK	833 194	932 556

Przychody z tytułu odsetek zawierają odsetki od papierów wartościowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat w wysokości 83 209 tys. zł za 2015 rok (2014 rok: 134 480 tys. zł). Przychody z tytułu odsetek od papierów wartościowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz instrumentów pochodnych prezentowane są w Wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych.

Przychody z tytułu odsetek zawierają również kwotę 82 653 tys. zł za 2015 rok (2014: 17 919 tys. zł) rozliczenia opłat i prowizji bezpośrednio związanych z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych (zarówno przychodów jak i bezpośrednich inkrementalnych kosztów), które rozliczane są według zamortyzowanego kosztu z użyciem efektywnej stopy procentowej.

Wynik odsetkowy z tytułu aktywów finansowych, które uległy utracie wartości (tj. kredytów ze zidentyfikowaną utratą wartości) wynosi 70 811 tys. zł (2014 rok: 77 180 tys. zł).

3. Odpisy z tytułu utraty wartości

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Wynik z tytułu utworzenia i odwrócenia odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-161 783	-140 918
Wynik z tytułu odpisów na poniesione, ale nieujawnione straty dotyczące kredytów i pożyczek (IBNR)	24 281	31 528
Odzyski z należności spisanych	91 071	47 245
Wynik z tytułu utworzenia i odwrócenia odpisów na zobowiązania pozabilansowe	2 470	4 651
WYNIK Z ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	-43 961	-57 494

4. Wynik z tytułu prowizji

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Przychody z tytułu:	404 544	507 302
papierów wartościowych i działalności powierniczej	17 680	15 974
kredytów i pożyczek	30 270	34 315
kart kredytowych	122 682	173 911
płatności krajowych i prowadzenia rachunków	97 997	107 942
płatności zagranicznych	12 477	12 623
zarządzania funduszami inwestycyjnymi i portfelami klientów	88 729	95 636
pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń	31 849	64 584
pozostałych	2 860	2 317
Koszty z tytułu:	-130 707	-159 373
papierów wartościowych i działalności powierniczej	-5 453	-6 787
kredytów i pożyczek oraz opłat za utrzymanie rachunków	-6 756	-7 396
kart kredytowych	-90 050	-121 292
płatności krajowych	-12 105	-8 655
płatności zagranicznych	-860	-1 064
zarządzania funduszami inwestycyjnymi i portfelami klientów	-5 699	-3 501
pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń	-3 858	-5 835
pozostałych	-5 926	-4 843
WYNIK Z TYTUŁU PROWIZJI	273 837	347 929

Wynik z tytułu prowizji za 2015 rok zawiera przychody z tytułu działalności powierniczej w kwocie 8 291 tys. zł (2014: 7 993 tys. zł) oraz koszty z tytułu działalności powierniczej w kwocie 1 508 tys. zł (2014: 1 934 tys. zł).

Wynik z tytułu prowizji zawiera przychody prowizyjne z tytułu kart kredytowych oraz kredytów i pożyczek (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań, które nie są wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, w kwocie 152 952 tys. zł za 2015 rok (2014: 208 226 tys. zł) oraz koszty prowizyjne z tytułu kart kredytowych oraz kredytów i pożyczek w kwocie 96 806 tys. zł za 2015 rok (2014: 128 688 tys. zł).

5. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Papiery wartościowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-1 561	860
Papiery wartościowe klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu	-19	11
Pochodne instrumenty finansowe	-7 011	-10 297
Wynik z pozycji wymiany	82 159	115 815
WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT I Z TYTUŁU RÓŻNIC KURSOWYCH	73 568	106 389

6. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Koszty pracownicze	-715 925	-588 252
Wynagrodzenia	-627 662	-508 201
Świadczenia emerytalne, rentowe i pośmiertne	-4 964	-3 305
Obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne	-83 299	-76 746
Koszty wynajmu budynków	-133 453	-112 324
Koszty utrzymania lokali	-34 202	-35 036
Koszty usług zewnętrznych i konsultingu	-61 665	-95 728
Koszty utrzymania sprzętu IT i sprzętów biurowych	-59 414	-60 898
Koszty marketingu i promocji sprzedaży	-49 635	-39 869
Inne koszty, w tym:	-162 461	-115 397
opłaty ponoszone na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	-88 116	-36 628
Amortyzacja	-88 465	-84 328
Aktywów trwałych rzeczowych	-65 423	-61 594
Wartości niematerialnych	-23 042	-22 734
KOSZTY DZIAŁANIA I KOSZTY OGÓLNEGO ZARZĄDU	-1 305 220	-1 131 832

W kosztach wynagrodzeń roku bieżącego znajduje się rozwiązanie rezerwy na premie roczne dla pracowników w wysokości 9 628 tys. zł (2014: 12 175 tys. zł).

Za 2015 rok pozycja „Koszty pracownicze” zawiera koszty restrukturyzacji zatrudnienia w kwocie 144 018 tys. zł (2014: 21 275 tys. zł).

Pozycja „Koszty wynajmu budynków” za 2015 rok zawiera kwotę 40 667 tys. zł z tytułu kosztów restrukturyzacji związanych z optymalizacją sieci dystrybucji oraz powierzchni centrali Banku (2014: 5 781 tys. zł).

7. Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Pozostałe przychody operacyjne z tytułu:	27 548	18 911
Sprzedaży lub likwidacji składników majątku trwałego i aktywów do zbycia	1 765	2 407
Opłat franczyzowych	839	718
Zwrotu podatku VAT	18 867	10 698
Innych	6 077	5 088
Pozostałe koszty operacyjne z tytułu:	-964 206	-44 906
Utworzenia odpisów z tytułu trwałej utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	-919 352	-16 493
Opłat i odsetek karnych	-389	-832
Dochodzenia roszczeń	-9 126	-11 152
Utworzenia rezerw i odpisów aktualizujących	-28 164	-11 283
Innych	-7 175	-5 146
WYNIK Z TYTUŁU POZOSTAŁYCH PRZYCHODÓW I KOSZTÓW OPERACYJNYCH	-936 658	-25 995

Pozycja „Utworzenie odpisów z tytułu trwałej utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych” za 2015 rok zawiera odpis na utratę wartości wartości firmy w wysokości 915 609 tys. zł. Szczegóły testu na utratę wartości wartości firmy zaprezentowano w Nocie 18. „Wartości niematerialne”.

Pozycja „Utworzenie rezerw i odpisów aktualizujących” za 2015 rok zawiera wartość opłat poniesionych przez Bank na rzecz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w wysokości 23 956 tys. zł.

8. Podatek dochodowy

	w tys. zł	
	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Bieżący podatek	-26 887	-13 130
Bieżący rok	-25 330	-16 460
Korekty lat ubiegłych	-1 557	3 330
Podatek odroczony	68 445	-34 468
PODATEK DOCHODOWY	41 558	-47 598

Uzgodnienie rzeczywistego obciążenia podatkowego

w tys. zł

	Za rok kończący się	
	31.12.2015	31.12.2014
Zysk/ strata przed opodatkowaniem	-1 105 240	171 561
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku 19%	209 996	-32 597
Dochody wolne od podatków (Dochód Kasy Mieszkaniowej)	1 330	1 565
Korekty roku ubiegłego dotyczące podatku bieżącego	-1 557	3 330
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	-21 621	-17 069
Przychody niestanowiące przychodów do opodatkowania i zwolnione od podatku	1 914	263
Inne pozycje wpływające na wysokość obciążenia podatkowego	-148 504	-3 090
Wpływ różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym	-168 438	-15 001
PODATEK DOCHODOWY	41 558	-47 598

Pozycja "Inne pozycje wpływające na wysokość obciążenia podatkowego" zawiera 144 561 tys. zł z tytułu odpisania wartości firmy (goodwill).

9. Zysk i wartość księgowa na jedną akcję

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Liczba akcji na koniec okresu sprawozdawczego	76 667 911	76 667 911
Średnia ważona oraz rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	76 667 911	76 667 911
Zysk/ strata za okres przypadający na akcjonariuszy Banku (zł)	-1 072 381 000	111 805 000
Zysk/ strata za okres oraz rozwodniony zysk/ strata za okres przypadający na akcjonariuszy Banku na jedną akcję zwykłą (zł)	-13,99	1,46
Wartość księgowa (zł)	4 037 800 000	5 037 084 000
Wartość księgowa oraz rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (zł)	52,67	65,70

Wskaźnik „Zysk/ strata za okres oraz rozwodniony zysk/ strata za okres przypadający na akcjonariuszy Banku na jedną akcję zwykłą wyliczony został jako iloraz zysku/ straty za okres przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz liczby akcji.

Wskaźnik „Wartość księgowa” wyliczony został jako iloraz kapitału przypisanego akcjonariuszom Banku oraz liczby akcji.

10. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Kasa	479 388	574 082
Operacje z Bankiem Centralnym	464 593	518 881
KASA I OPERACJE Z BANKIEM CENTRALNYM	943 981	1 092 963

Termin zapadalności pozycji zakwalifikowanych do kategorii Kasa i operacje z Bankiem Centralnym jest nie dłuższy niż dwanaście miesięcy.

„Operacje z Bankiem Centralnym” na dzień 31 grudnia 2015 roku obejmowały środki na rachunku w Narodowym Banku Polskim, stanowiące rezerwę obowiązkową od pozyskanych przez Banku środków pieniężnych. Rezerwa obowiązkowa jest określana za pomocą procentowego wskaźnika sumy środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz innych środków przyjętych przez Bank podlegających zwrotowi i utrzymywana jako saldo rachunku bieżącego w NBP na podstawie średniej arytmetycznej naliczonych stanów dziennych za dany miesiąc.

11. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o terminie zapadalności do 3 miesięcy (licząc od dnia nabycia) oraz narażone na nieznaczące ryzyko zmiany wartości.

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	943 981	1 092 963
Należności od banków	413 598	263 071
rachunki bieżące	411 881	263 071
należności od banków w drodze	1 717	0
Dłużne papiery wartościowe i weksle emitowane przez Skarb Państwa i innych emitentów publicznych uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym	4 598 514	4 499 519
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	5 956 093	5 855 553

12. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Papiery wartościowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 250 452	5 045 678
Dodatnia wartość instrumentów pochodnych	97 197	142 223
AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5 347 649	5 187 901

Papiery wartościowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Instrumenty dłużne (wg rodzaju i emitenta)	5 237 595	5 034 794
bony pieniężne emitowane przez Bank Centralny	4 598 514	4 499 519
obligacje emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego:	639 081	535 275
Certyfikaty inwestycyjne	8 792	10 884
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	4 065	0
PAPIERY WARTOŚCIOWE WYZNACZONE PRZY POCZĄTKOWYM UJĘCIU JAKO WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5 250 452	5 045 678

Dodatnia wartość instrumentów pochodnych

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Transakcje stopy procentowej, w tym:	75 741	99 836
FRA	133	0
IRS	75 596	99 825
Kupione opcje na stopę procentową	4	11
Inne kontrakty na stopę procentową	8	0
Transakcje walutowe, w tym:	17 768	35 773
Fx-forward	8 382	8 411
Fx-swap	8 854	24 906
Inne transakcje walutowe	224	977
Kupione opcje walutowe	308	1 479
Kupione opcje kapitałowe	3 246	6 614
Kupione opcje towarowe	442	0
RAZEM	97 197	142 223

13. Należności od banków

według struktury rodzajowej

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Lokaty na rynku pieniężnym	10 113	40 132
Inne w tym:	453 317	306 999
rachunki bieżące	411 881	263 071
należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	39 704	43 903
należności od klientów w drodze	1 717	0
inne	15	25
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	463 430	347 131

według kraju pochodzenia podmiotu

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Należności od krajowych monetarnych instytucji finansowych	21 526	40 999
Należności od zagranicznych monetarnych instytucji finansowych	441 904	306 132
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	463 430	347 131

14. Należności od klientów

według struktury rodzajowej

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty i pożyczki, w tym:	24 383 220	23 923 766
<i>z tytułu faktoringu</i>	274 858	234 006
od podmiotów finansowych	96 276	40 481
Korporacje	91 511	38 476
Małe i średnie przedsiębiorstwa	4 765	2 005
od podmiotów niefinansowych	24 253 691	23 842 968
Korporacje	2 177 163	2 400 582
Małe i średnie przedsiębiorstwa	1 733 995	1 947 308
Osoby prywatne	20 342 533	19 495 078
od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	33 253	40 317
Korporacje	33 204	38 769
Małe i średnie przedsiębiorstwa	49	1 548
Inne:	120 049	729 230
należności z tytułu papierów wartościowych kupionych w transakcjach z przyrzeczeniem odkupu	0	614 655
należności z tytułu zabezpieczeń pieniężnych pod transakcje giełdowe	93 673	88 671
należności od klientów w drodze	14 020	13 442
inne	12 356	12 462
RAZEM	24 503 269	24 652 996
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-1 427 069	-1 864 286
Odpisy z tytułu utraty wartości innych pozycji należności od klientów	-7 149	-6 507
NALEŻNOŚCI OD KLIENTÓW	23 069 051	22 782 203

Kredyty i pożyczki według segmentu Klienta i rodzaju produktu

w tys. zł

PODMIOTY FINANSOWE	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Korporacje	91 511	38 476
karta kredytowa	2	0
kredyt operacyjny/obrotowy	91 509	38 476
Małe i średnie przedsiębiorstwa	4 765	2 005
karta kredytowa	73	20
kredyt inwestycyjny	1 168	0
kredyt operacyjny/obrotowy	2 188	1 680
kredyt samochodowy	1 076	279
inne kredyty	260	26
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone podmiotom finansowym	96 276	40 481

w tys. zł

PODMIOTY NIEFINANSOWE	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Korporacje	2 177 163	2 400 582
karta kredytowa	775	1 230
kredyt inwestycyjny	387 027	408 366
kredyt operacyjny/obrotowy	1 295 984	1 557 485
kredyt samochodowy	171	164
inne kredyty	493 206	433 337
Małe i średnie przedsiębiorstwa	1 733 995	1 947 308
karta kredytowa	46 859	67 619
kredyt inwestycyjny	346 728	412 756
kredyt operacyjny/obrotowy	906 653	987 674
kredyt samochodowy	182 257	235 744
inne kredyty	251 498	243 515
Osoby prywatne	20 342 533	19 495 078
karta kredytowa	511 356	673 773
kredyt na nieruchomości	14 529 147	13 973 707
kredyt konsumpcyjny	5 215 594	4 744 053
kredyt samochodowy	9 130	41 835
inne kredyty	77 306	61 710
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone podmiotom niefinansowym	24 253 691	23 842 968

w tys. zł

SEKTOR BUDŻETOWY	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Korporacje	33 204	38 769
karta kredytowa	26	16
kredyt inwestycyjny	30 678	34 357
kredyt operacyjny/obrotowy	2 500	4 396
Małe i średnie przedsiębiorstwa	49	1 548
kredyt inwestycyjny	49	1 402
inne kredyty	0	146
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone dla sektora budżetowego	33 253	40 317

Czynne transakcje z przyrzeczeniem odkupu (bsb/reverse repo)

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Kwota należności z tytułu transakcji bsb/reverse repo podlegających zabezpieczeniu (z uwzględnieniem odsetek)	0	614 655
Wartość godziwa papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie w transakcjach bsb/reverse repo	0	617 067

W 2015 i 2014 roku Bank miał możliwość zastawu lub zbycia całości papierów wartościowych (obligacji skarbowych) nabytych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu (bsb/reverse repo).

15. Odpisy z tytułu utraty wartości należności

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
w tys. zł			
Stan na początek okresu 01.01.2015	1 670 955	199 838	1 870 793
odpisy z tytułu utraty wartości	161 783	-24 281	137 502
należności spisane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości	-608 595	0	-608 595
różnice kursowe	23 976	6 635	30 611
inne	3 907	0	3 907
STAN NA KONIEC OKRESU 31.12.2015	1 252 026	182 192	1 434 218

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
w tys. zł			
PODMIOTY FINANSOWE	245	2 966	3 211
Korporacje	2	2 900	2 902
Małe i średnie przedsiębiorstwa	243	66	309
PODMIOTY NIEFINANSOWE	1 244 632	179 064	1 423 696
Korporacje	46 392	16 291	62 683
Małe i średnie przedsiębiorstwa	233 963	25 838	259 801
Osoby prywatne	964 277	136 935	1 101 212
SEKTOR BUDŻETOWY	0	162	162
Korporacje	0	162	162
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	1 244 877	182 192	1 427 069
Odpisy z tytułu utraty wartości pozostałych należności	7 149	0	7 149
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI (STAN NA 31.12.2015)	1 252 026	182 192	1 434 218

Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość na początek okresu (01.01.2015)	Różnice kursowe	Spisane w straty	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat	Inne	Wartość na koniec okresu (31.12.2015)
w tys. zł						
PODMIOTY FINANSOWE	214	0	-469	156	344	245
Korporacje	0	0	0	2	0	2
Małe i średnie przedsiębiorstwa	214	0	-469	154	344	243
PODMIOTY NIEFINANSOWE	1 664 234	23 976	-608 126	161 627	2 921	1 244 632
Korporacje	56 413	15	-12 638	2 602	0	46 392
Małe i średnie przedsiębiorstwa	327 126	561	-110 935	15 743	1 468	233 963
Osoby prywatne	1 280 695	23 400	-484 553	143 282	1 453	964 277
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	1 664 448	23 976	-608 595	161 783	3 265	1 244 877
Odpisy z tytułu utraty wartości pozostałych należności	6 507	0	0	0	642	7 149

w tys. zł

IBNR	Wartość na początek okresu (01.01.2015)	Różnice kursowe	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat	Wartość na koniec okresu (31.12.2015)
PODMIOTY FINANSOWE	744	265	1 957	2 966
Korporacje	719	217	1 964	2 900
Małe i średnie przedsiębiorstwa	25	48	-7	66
PODMIOTY NIEFINANSOWE	198 863	6 370	-26 169	179 064
Korporacje	18 008	-49	-1 668	16 291
Małe i średnie przedsiębiorstwa	32 085	-39	-6 208	25 838
Osoby prywatne	148 770	6 458	-18 293	136 935
SEKTOR BUDŻETOWY	231	0	-69	162
Korporacje	212	0	-50	162
Małe i średnie przedsiębiorstwa	19	0	-19	0
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	199 838	6 635	-24 281	182 192

w tys. zł

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
Stan na początek okresu 01.01.2014	2 086 390	228 569	2 314 959
odpisy z tytułu utraty wartości	140 918	-31 528	109 390
należności spisane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości	-568 671	0	-568 671
różnice kursowe	11 366	2 797	14 163
inne	952	0	952
STAN NA KONIEC OKRESU 31.12.2014	1 670 955	199 838	1 870 793

w tys. zł

	Utrata wartości	IBNR	Łącznie
PODMIOTY FINANSOWE	214	744	958
Korporacje	0	719	719
Małe i średnie przedsiębiorstwa	214	25	239
PODMIOTY NIEFINANSOWE	1 664 234	198 863	1 863 097
Korporacje	56 413	18 008	74 421
Małe i średnie przedsiębiorstwa	327 126	32 085	359 211
Osoby prywatne	1 280 695	148 770	1 429 465
SEKTOR BUDŻETOWY	0	231	231
Korporacje	0	212	212
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	19	19
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	1 664 448	199 838	1 864 286
Odpisy z tytułu utraty wartości pozostałych należności	6 507	0	6 507
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI (STAN NA 31.12.2014)	1 670 955	199 838	1 870 793

w tys. zł

Odpisy z tytułu utraty wartości	Wartość na początek okresu (01.01.2014)	Różnice kursowe	Spisane w straty	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat	Inne	Wartość na koniec okresu (31.12.2014)
PODMIOTY FINANSOWE	26	0	0	188	0	214
Małe i średnie przedsiębiorstwa	26	0	0	188	0	214
PODMIOTY NIEFINANSOWE	2 079 857	11 366	-568 671	140 730	952	1 664 234
Korporacje	57 485	91	-14 909	13 925	-179	56 413
Małe i średnie przedsiębiorstwa	417 255	370	-140 639	49 959	181	327 126
Osoby prywatne	1 605 117	10 905	-413 123	76 846	950	1 280 695
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	2 079 883	11 366	-568 671	140 918	952	1 664 448
Odpisy z tytułu utraty wartości pozostałych należności	6 507	0	0	0	0	6 507

w tys. zł

IBNR	Wartość na początek okresu (01.01.2014)	Różnice kursowe	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat	Wartość na koniec okresu (31.12.2014)
PODMIOTY FINANSOWE	331	6	407	744
Korporacje	290	11	418	719
Małe i średnie przedsiębiorstwa	41	-5	-11	25
PODMIOTY NIEFINANSOWE	227 885	2 791	-31 813	198 863
Korporacje	15 950	105	1 953	18 008
Małe i średnie przedsiębiorstwa	50 278	107	-18 300	32 085
Osoby prywatne	161 657	2 579	-15 466	148 770
SEKTOR BUDŻETOWY	353	0	-122	231
Korporacje	315	0	-103	212
Małe i średnie przedsiębiorstwa	38	0	-19	19
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	228 569	2 797	-31 528	199 838

16. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Instrumenty dłużne emitowane przez instytucje rządowe szczebla centralnego (obligacje)	397 288	391 526
Instrumenty kapitałowe (akcje i udziały)	81 400	396
AKTYWA FINANSOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	478 688	391 922

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku, Grupa nie odnotowała utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Kwota kapitałowych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2015 roku zawiera wartość godziwą akcji Visa Europe Limited (Visa Europe).

W grudniu 2015 roku Bank otrzymał informację dotyczącą udziału Banku w rozliczeniu transakcji przejęcia Visa Europe przez Visa Inc. Udział Banku w cenie nabycia obejmuje 16 714 339 EUR w gotówce i 5 735 698 EUR w akcjach uprzywilejowanych.

Powyższe kwoty mogą ulec zmianie m.in. w związku z kosztami transakcji oraz ewentualnymi odwołaniami członków Visa dotyczącymi ich udziałów w cenie nabycia. Ponadto, transakcja pomiędzy Visa Inc. i Visa Europe przewiduje odroczoną płatność typu "earn-out" płatną w gotówce po 16 kwartałach od rozliczenia transakcji, ale jej wartość nie jest jeszcze możliwa do określenia. Warunkiem do udziału w opcji earn-out jest uczestnictwo w Visa przez kolejne 4 lata od daty finalizacji transakcji.

Przeprowadzenie transakcji jest zależne od otrzymania wymaganych zgód regulatorów, a jej sfinalizowanie jest oczekiwane w drugim kwartale 2016 roku.

W związku z transakcją Bank dokonał przeszacowania posiadanej akcji Visa Europe do wartości godziwej w wysokości 19 009 tys. EUR, równowartość 81 005 tys. zł (według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2015 roku). Skutek wyceny, z uwzględnieniem podatku dochodowego, został odniesiony w inne całkowite dochody, co nie miało wpływu na wynik netto.

17. Rzeczowe aktywa trwałe

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Grunty	1 385	1 385
Budynki, lokale	155 329	155 033
Urządzenia techniczne i maszyny	92 180	79 024
Środki transportu	8 142	13 241
Inne środki trwałe	14 369	17 022
Środki trwałe w budowie	10 418	34 628
RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	281 823	300 333

Ruchy w pozycjach rzeczowych aktywów trwałych

	w tys. zł						
	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
WARTOŚĆ BRUTTO NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	1 385	353 139	569 576	30 199	48 437	34 647	1 037 383
ZWIĘKSZENIA	0	26 547	45 113	328	1 550	44 530	118 068
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	0	26 218	41 107	0	1 251	0	68 576
zakupy	0	329	4 005	328	299	44 530	49 491
inne	0	0	1	0	0	0	1
ZMNIEJSZENIA	0	14 805	197 324	8 758	11 049	68 740	300 676
likwidacja	0	14 730	196 301	56	10 832	0	221 919
sprzedaż	0	0	1 023	8 702	217	0	9 942
przeniesienie na środki trwałe	0	0	0	0	0	68 576	68 576
przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	0	49	0	0	0	0	49
inne	0	26	0	0	0	164	190

WARTOŚĆ BRUTTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	1 385	364 881	417 365	21 769	38 938	10 437	854 775
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	0	193 880	473 112	16 945	30 675	0	714 612
amortyzacja bieżącego okresu	0	25 718	31 100	4 530	4 075	0	65 423
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	0	958	7 388	209	0	8 555
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	13 857	184 476	473	10 108	0	208 914
inne zwiększenia	0	0	1	0	0	0	1
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	0	205 741	318 779	13 614	24 433	0	562 567
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	0	4 226	17 440	13	740	19	22 438
Zwiększenia	0	142	213	0	46	0	401
zmniejszenia	0	557	11 247	0	650	0	12 454
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	0	3 811	6 406	13	136	19	10 385
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	1 385	155 329	92 180	8 142	14 369	10 418	281 823

w tys. zł

	Grunty	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
WARTOŚĆ BRUTTO NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	6 474	390 566	553 335	42 323	44 881	34 854	1 072 433
ZWIĘKSZENIA	0	34 156	37 350	1 726	6 134	59 056	138 422
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	0	30 674	23 595	0	4 763	0	59 032
zakupy	0	262	11 480	323	283	59 012	71 360
inne	0	3 220	0	0	0	44	3 264
przekwalifikowanie z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	0	0	2 275	1 403	1 088	0	4 766
ZMNIEJSZENIA	5 089	71 583	21 109	13 850	2 578	59 263	173 472
likwidacja	0	41 653	19 413	96	2 360	0	63 522
sprzedaż	7	2 156	1 207	13 754	185	0	17 309
przeniesienie na środki trwałe	0	0	0	0	0	59 032	59 032
przekwalifikowanie do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	2 045	27 774	395	0	15	0	30 229
inne	3 037	0	94	0	18	231	3 380
WARTOŚĆ BRUTTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	1 385	353 139	569 576	30 199	48 437	34 647	1 037 383
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	0	214 554	458 551	21 980	28 241	0	723 326
amortyzacja bieżącego okresu	0	22 175	29 215	6 383	3 821	0	61 594
zwiększenia z tytułu przekwalifikowania z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	0	0	2 178	1 041	649	0	3 868
inne zwiększenia	0	4 980	2 286	898	36	0	8 200
zmniejszenia z tytułu sprzedaży	0	1 966	1 097	12 861	183	0	16 107
zmniejszenia z tytułu likwidacji	0	36 869	17 862	495	1 855	0	57 081
zmniejszenie z tytułu przekwalifikowania do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	0	8 994	158	0	16	0	9 168
inne zmniejszenia	0	0	1	1	18	0	20

SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	0	193 880	473 112	16 945	30 675	0	714 612
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	0	6 576	19 833	910	608	20	27 947
zwiększenia	0	2 274	533	0	575	0	3 382
zmniejszenia	0	4 624	2 926	897	443	1	8 891
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	0	4 226	17 440	13	740	19	22 438
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	1 385	155 033	79 024	13 241	17 022	34 628	300 333

18. Wartości niematerialne

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Wartość firmy	0	915 609
Znak towarowy	80 000	80 000
Oprogramowanie	68 920	63 283
Inne	7 455	12 443
Nakłady	51 188	18 609
WARTOŚCI NIEMATERIALNE	207 563	1 089 944

Wartość firmy została ujęta jako nadwyżka przekazanej zapłaty nad kwotą netto wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych wg wartości godziwej.

Test na utratę wartości przeprowadzony wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku skutkuje odpisem z tytułu utraty wartości wartości firmy w wysokości 915 609 tys. zł. W rezultacie wartość bilansowa wartości firmy na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi zero złotych. Odpis z tytułu utraty wartości wartości firmy został ujęty jako pozostały koszt operacyjny i odnosi się głównie do segmentu Bankowości Detalicznej (nota 1).

Na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość firmy obejmowała następujące pozycje:

- 868 504 tys. zł. w wyniku nabycia akcji Banku BPH SA przez GE Money Bank SA w dniu 17 czerwca 2008 roku,
- 47 105 tys. zł w wyniku przejęcia Przedsiębiorstwa Kapitałowo Inwestycyjnego „Chrobry” Modro Sp. Jawna przez GE Money Bank.

Wartość firmy została przypisana do ośrodków wypracowujących środki pieniężne tj. segmentu Bankowości Detalicznej oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw, zwanego dalej MŚP (część segmentu Bankowości Komercyjnej) Grupy Banku BPH.

Wartość firmy podlega corocznemu testowi na utratę wartości zgodnie z MSR 36. W ciągu 2015 roku wystąpiły następujące czynniki oddziałujące negatywnie na odzyskiwalność wartości firmy:

- utrzymująca się niekorzystna prognoza stóp procentowych, która nie wyklucza możliwości dalszych obniżek. Ta prognoza oddziałuje negatywnie na maksymalną stopę procentową i dochodowość portfela płynnościowego papierów wartościowych oraz kredytów udzielonych klientom,
- zwiększone wymagania kapitałowe ze względu na nowe przepisy i wymogi regulacyjne wprowadzone w drugiej połowie 2015 roku,

- niekorzystne oddziaływanie na dochodowość w związku z nałożonymi na banki oraz planowanymi obciążeniami podatkowymi i opłatami oraz ryzykiem związanym z portfelem kredytów walutowych,
- zmniejszone przychody z tytułu bancassurance.

Strata z tytułu utraty wartości firmy została ustalona poprzez porównanie wartości odzyskiwalnej z wartością bilansową ośrodka wypracowującego środki pieniężne wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku.

Wartość odzyskiwalna w oparciu o wartość użytkową

Wartość odzyskiwalna ośrodków wypracowujących środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z tych wartości jest wyższa. Szacunek wartości użytkowej, która jest wyższa od wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, jest przeprowadzony w oparciu o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych odpowiedni dla banków i innych instytucji finansowych. Przyszłe oczekiwane przepływy pieniężne wypracowywane przez segment Bankowości Detalicznej oraz MŚP (w ramach segmentu Bankowości Komercyjnej) są zgodne z 7-letnimi projekcjami finansowymi kierownictwa Grupy na lata 2016 – 2022.

Kluczowe założenia i najnowsze zmiany przyjęte przy ustaleniu wartości użytkowej

Projekcja finansowa

Projekcja finansowa na lata 2016 – 2022 została opracowana z uwzględnieniem bieżących wyników operacyjnych i finansowych Grupy Banku BPH, planów strategicznych i operacyjnych na lata 2016 - 2018, w tym Planu Transformacji Biznesowej ogłoszonego w dniu 29 grudnia 2015 roku oraz dostępnych prognoz makroekonomicznych i rynkowych. Prognozy makroekonomiczne na lata 2016 – 2022, które są podstawą testu na utratę wartości firmy, wskazują średni wzrost PKB na poziomie 3,6% rocznie w latach 2016 - 2022 oraz spadek wskaźnika bezrobocia (wg definicji BAEL) z 7,5% w IV kw. 2015 roku do 6,8% począwszy od I kw. 2017 roku. Stopy procentowe utrzymają się na obecnym niskim poziomie przynajmniej do końca 2017 roku, a następnie wzrosną w kolejnych latach projekcji. Projekcja finansowa zakłada kontynuację rozwoju obecnej oferty ze szczególną koncentracją na wzroście głównych linii produktowych, obsłudze osób fizycznych z segmentu detalicznego i klienta zamożnego oraz małych i średnich przedsiębiorstwach korzystających z usług finansowania, produktów oszczędnościowych oraz usług transakcyjnych. Grupa Banku BPH będzie współpracować z klientami o profilu ryzyka zbliżonym do dotychczasowego. Realizacja Planu Transformacji Biznesowej będzie kontynuowana celem uzyskania do 2017 roku ok. 200 mln zł oszczędności kosztowych rocznie. Grupa Banku BPH zakłada również inwestycje w okresie 5 lat w wysokości ok. 340 mln zł związane z infrastrukturą IT oraz platformą cyfrową w celu dalszej penetracji alternatywnych kanałów sprzedaży w przyszłości. W projekcji założono, że na koniec 2018 roku Bank BPH zostanie zwolniony z obowiązku realizacji programu postępowania naprawczego i zgodnie z obowiązującymi przepisami zostanie objęty podatkiem od niektórych instytucji finansowych. Przyjęto 7-letni okres projekcji w celu pełnego odzwierciedlenia długoterminowych korzyści wynikających z Planu Transformacji Biznesowej. Na potrzeby testu na utratę wartości, wartość firmy została przypisana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne na podstawie aktywów ważonych ryzykiem (głównie segmentu Bankowości Detalicznej Banku BPH).

Stopa dyskontowa

Stopa dyskontowa przyjęta w modelu zdyskontowanych dywidend mieści się w zakresie od 7,41% do 8,91% w zależności od długości okresu dyskontowania (w 2014 roku zakres ten wynosił od 7,88% do 8,41%). Stopy dyskontowe równoważne wymaganej stopie zwrotu, zostały obliczone na podstawie modelu wyceny aktywów kapitałowych (Capital Assets Pricing Model) z wykorzystaniem: stopy wolnej od ryzyka, współczynnika beta dla sektora bankowego oraz premii za ryzyko kapitałowe.

Wartość stopy wolnej od ryzyka waha się między 1,44% a 2,95% (w 2014 roku wartości te mieściły się w zakresie od 1,76% do 2,29%), przy czym opiera się ona na rentowności papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa, odpowiedniej do długości okresu dyskontowania. Przepływy pieniężne poza 7-letnią projekcją finansową są dyskontowane z zastosowaniem 10-letniej rentowności papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa. W 2015 roku premię za ryzyko kapitałowe przyjęto na poziomie 6% (tak samo jak w 2014 roku).

Rentowność długoterminowych papierów wartościowych oraz premia za ryzyko kapitałowe wzrosły, co spowodowało wyższe stopy dyskontowe zmniejszające wartość odzyskiwalną ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Stopa wzrostu w okresie wykraczającym poza projekcje finansowe

Ekstrapolację przepływów pieniężnych, wykraczających poza 7-letni okres objęty projekcjami finansowymi (wartość rezydualna) oparto na stopie wzrostu wynoszącej 3% rocznie (tak samo jak w 2014 roku), tj. na poziomie projektowanego długoterminowego wzrostu PKB.

Minimalny poziom współczynnika wypłacalności wymagany przez organy nadzorcze

Wzrost poziomu wymaganego kapitału oznacza spadek wartości kapitału dostępnego do teoretycznych dywidend w ramach przeprowadzanego testu. W IV kw. 2015 roku zgodnie z polskimi przepisami zaczęły obowiązywać podwyższone wymogi kapitałowe; dodatkowe wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka walutowych kredytów hipotecznych (2,77%), dodatkowy bufor zabezpieczający w wysokości 1,25% oraz zwiększenie dodatkowego wymogu kapitałowego umożliwiającego wypłatę dywidendy o 0,5 p.p. (od poziomu 0,5% w 2014 roku do poziomu 1% w 2015 roku). Wszystkie te czynniki negatywnie wpływają na kapitał dostępny do teoretycznych dywidend, a tym samym na wyniki testu na utratę wartości wartości firmy.

Powyższe czynniki spowodowały, że wymagany poziom współczynnika wypłacalności w 7-letnim okresie projekcji znajduje się w zakresie od 16,84% do 17,70%. Minimalny poziom wymagany przez KNF wynosi 13,25%.

W 2014 r. współczynnik wypłacalności przyjęto na poziomie 12,5% dla całego okresu projekcji, gdzie 12% odnosiło się do minimalnego poziomu wymaganego przez KNF, a 0,5% - do dodatkowego wymogu do wypłaty dywidendy.

Podczas gdy podwyższone wymogi kapitałowe zapewniają stabilność i bezpieczeństwo Grupy Banku BPH zwiększając bazę kapitałową, o tyle pomniejszają one dywidendy dostępne dla akcjonariuszy, które wpływają na wartość użytkową ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Proces sprzedaży banku

Niezależnie od omówionych wyżej czynników mających wpływ na test, Zarząd Banku dokonał oceny przyszłych warunków rynkowych dla sektora, którego częścią jest Bank. Zarząd uważa, że mało prawdopodobne jest, aby cena sprzedaży przewyższała wartość księgową. Zarząd Banku otrzymał potwierdzenie tego założenia od GE, sugerujące, że parametry użyte w teście są prawidłowe.

Test na utratę wartości znaku towarowego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości znaku towarowego będącego aktywem o nieokreślonym okresie użytkowania, którego wartość bilansowa na ten dzień wynosiła 80 000 tys. zł.

Wartość odzyskiwalna znaku towarowego została określona na podstawie wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. Wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży znaku towarowego na dzień 31 grudnia 2015 roku została ustalona z zastosowaniem metody zwolnienia z opłat licencyjnych (ang. relief from royalty), która jest jedną z najczęściej stosowanych metod wyceny znaków towarowych.

U podstaw tej metody leży założenie, że spółki i organizacje mają wybór: posiadać markę na własność albo zawrzeć porozumienie licencyjne z właścicielem marki. Wartość znaku towarowego jest obliczana jako bieżąca wartość teoretycznych opłat licencyjnych, których spółka nie ponosi w przypadku, gdy posiada markę na własność.

W wyniku porównania oszacowanej wartości odzyskiwalnej znaku towarowego do wartości bilansowej nie stwierdzono utraty wartości.

Główne założenia przyjęte przy oszacowaniu wartości odzyskiwalnej znaku towarowego

Oszacowanie wartości znaku towarowego jest najbardziej wrażliwe na następujące zmienne:

- przyjęty poziom stawek opłat licencyjnych,
- stopa dyskontowa,
- stopa wzrostu zastosowana do szacowania przepływów pieniężnych poza okresem prognozy (tj. po 2022 roku),
- prognozowany poziom wyniku na działalności bankowej Grupy Banku BPH w kolejnych latach.

Wszystkie parametry wykorzystywane w modelu klasyfikowane są jako poziom 3 w hierarchii wartości godziwej.

Strumień opłat licencyjnych został oszacowany w oparciu o stawkę opłat licencyjnych, która zdaniem kierownictwa Grupy jest adekwatna dla podmiotów działających w sektorze bankowym, oraz na podstawie wyniku na działalności bankowej zakładanego w projekcjach finansowych obejmujących siedmioletni okres prognozy (2016-2022). Wartość odpowiedniej stawki opłat licencyjnych wykorzystana w teście wyniosła 0,5% wyniku na działalności bankowej (bez zmian w stosunku do 2014 roku).

Stopy dyskontowe wykorzystane w teście oraz stopa wzrostu zostały oszacowane z zastosowaniem tych samych założeń, co na potrzeby testu na utratę wartości wartości firmy, które zostały opisane powyżej.

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela przedstawia wpływ możliwych zmian głównych założeń na wartość odzyskiwalną znaku towarowego:

	Wartość odzyskiwalna powyżej wartości bilansowej	
	31.12.2015	31.12.2014
Wynik na działalności bankowej niższy o 20% w stosunku do planów finansowych	Tak	Tak
Stopa dyskontowa większa o 1 p.p.	Tak	Tak
Stawka opłaty licencyjnej niższa o 0,1 p.p.	Tak	Tak

Ruchy w pozycjach wartości niematerialnych

w tys. zł

	Wartość firmy	Znak towarowy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne	Nakłady	Razem wartości niematerialne
WARTOŚĆ BRUTTO NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	915 609	80 000	704 323	113 271	19 484	1 832 687
ZWIĘKSZENIA	0	0	23 393	298	56 867	80 558
przeniesienie z nakładów	0	0	23 365	13	0	23 378
zakupy	0	0	28	285	56 867	57 180
ZMNIJSZENIA	0	0	62 684	107	23 488	86 279

likwidacja	0	0	62 684	107	0	62 791
przeniesienie na wartości niematerialne	0	0	0	0	23 378	23 378
inne	0	0	0	0	110	110
WARTOŚĆ BRUTTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	915 609	80 000	665 032	113 462	52 863	1 826 966
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	0	0	638 722	100 828	0	739 550
amortyzacja bieżącego okresu	0	0	17 756	5 286	0	23 042
zmniejszenie z tytułu likwidacji	0	0	62 684	107	0	62 791
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	0	0	593 794	106 007	0	699 801
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2015)	0	0	2 318	0	875	3 193
zwiększenie	915 609	0	0	0	800	916 409
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	915 609	0	2 318	0	1 675	919 602
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2015)	0	80 000	68 920	7 455	51 188	207 563

w tys. zł

	Wartość firmy	Znak towarowy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Inne	Nakłady	Razem wartości niematerialne
WARTOŚĆ BRUTTO NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	898 086	80 000	684 448	78 044	20 429	1 761 007
ZWIĘKSZENIA	17 523	0	22 883	35 227	21 582	97 215
przeniesienie z nakładów	0	0	21 169	167	0	21 336
zakupy	0	0	1 714	164	21 514	23 392
przekwalifikowanie z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	17 523	0	0	34 896	68	52 487
ZMNIJSZENIA	0	0	3 008	0	22 527	25 535
likwidacja	0	0	3 008	0	0	3 008
przeniesienie na wartości niematerialne	0	0	0	0	21 336	21 336
inne	0	0	0	0	1 191	1 191
WARTOŚĆ BRUTTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	915 609	80 000	704 323	113 271	19 484	1 832 687
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	0	0	625 753	64 881	0	690 634
amortyzacja bieżącego okresu	0	0	15 931	6 803	0	22 734
zwiększenie z tytułu przekwalifikowania z aktywów przeznaczonych do sprzedaży	0	0	0	29 144	0	29 144
zmniejszenie z tytułu likwidacji	0	0	2 962	0	0	2 962
SKUMULOWANA AMORTYZACJA NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	0	0	638 722	100 828	0	739 550
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA POCZĄTEK OKRESU (01.01.2014)	0	0	2 318	0	875	3 193
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	0	0	2 318	0	875	3 193
WARTOŚĆ NETTO NA KONIEC OKRESU (31.12.2014)	915 609	80 000	63 283	12 443	18 609	1 089 944

19. Aktywa przeznaczone do sprzedaży

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntu)	3 638	3 704
Budynki, lokale	9 198	16 757
Inne	26	443
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	12 862	20 904

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank przeznaczył do sprzedaży nieruchomości położoną w Warszawie, której wartość księgowa wynosi 11 067 tys. zł. Bank spodziewa się realizacji planu sprzedaży nieruchomości w ciągu najbliższego roku.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Bank przeznaczył do sprzedaży nieruchomości położone w Krakowie i w Warszawie, których wartość księgowa wynosi odpowiednio 9 755 tys. zł oraz 11 067 tys. zł.

20. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa i Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

w tys. zł

	Stan na 31.12.2015			Stan na 31.12.2014		
	Aktywa	Rezerwa	Netto	Aktywa	Rezerwa	Netto
Odsetki od operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi, instytucjami rządowymi i samorządowymi	3 574	22 617	-19 043	6 760	38 219	-31 459
Odsetki, dyskonto i premia od papierów wartościowych	878	990	-112	1 536	730	806
Odsetki, premia, odpisy i ujemne różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	21 713	16 204	5 509	27 650	21 600	6 050
Odpisy aktualizujące i utrata wartości papierów wartościowych i udziałów	2 130	15 728	-13 598	1 732	113	1 619
Koszty do zapłacenia i rezerwy na przyszłe zobowiązania bilansowe i pozabilansowe	68 631	0	68 631	42 671	0	42 671
Odpisy aktualizujące wartość należności kredytowych oraz należności, które w przyszłości zmniejszą podatek Banku	188 883	0	188 883	211 478	0	211 478
Różnica pomiędzy bilansową i podatkową wartością niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	13 235	24 853	-11 618	16 547	54 470	-37 923
Prowizje ubezpieczeniowe rozliczane w czasie	3 589	0	3 589	5 934	0	5 934
Prowizje uruchomieniowe rozliczane w czasie	63 291	32 952	30 339	21 109	19 289	1 820
Inne	3 110	5 900	-2 790	3 237	5 902	-2 665

Aktywa przeznaczone do sprzedaży	0	640	-640	0	640	-640
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	369 034	119 884	249 150	338 654	140 963	197 691

Zmiany różnic przejściowych

	w tys. zł					
	stan na 31 grudnia 2015		zmiany odnoszone		stan na 31 grudnia 2014	
	w wyniku finansowym	w pozostałych dochodach całkowitych	na wynik finansowy	na pozostałe dochody całkowite	w wyniku finansowym	w pozostałych dochodach całkowitych
Odsetki od operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi, instytucjami rządowymi i samorządowymi	-19 043	0	12 416	0	-31 459	0
Odsetki, dyskonto i premia od papierów wartościowych	-112	0	-918	0	806	0
Odsetki, premia, odpisy i ujemne różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	5 482	27	-520	-21	6 002	48
Odpisy aktualizujące i utrata wartości papierów wartościowych i udziałów	1 854	-15 452	198	-15 415	1 656	-37
Koszty do zapłacenia i rezerwy na przyszłe zobowiązania bilansowe i pozabilansowe	72 065	-3 434	27 510	-1 550	44 555	-1 884
Odpisy aktualizujące wartość należności kredytowych oraz należności, które w przyszłości zmniejszą podatek Banku	188 883	0	-22 595	0	211 478	0
Różnica pomiędzy bilansową i podatkową wartością netto wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	-11 618	0	26 305	0	-37 923	0
Prowizje ubezpieczeniowe rozliczane w czasie	3 589	0	-2 345	0	5 934	0
Prowizje uruchomieniowe rozliczane w czasie	30 339	0	28 519	0	1 820	0
Inne	-2 790	0	-125	0	-2 665	0
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	-640	0	0	0	-640	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	268 009	-18 859	68 445	-16 986	199 564	-1 873

	w tys. zł					
	stan na 31 grudnia 2014		zmiany odnoszone		stan na 31 grudnia 2013	
	w wyniku finansowym	w pozostałych dochodach całkowitych	na wynik finansowy	na pozostałe dochody całkowite	w wyniku finansowym	w pozostałych dochodach całkowitych
Odsetki od operacji z podmiotami finansowymi, niefinansowymi, instytucjami rządowymi i samorządowymi	-31 459	0	5 204	0	-36 663	0

Odsetki, dyskonto i premia od papierów wartościowych	806	0	495	0	311	0
Odsetki, premia, odpisy i ujemne różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	6 002	48	337	-32	5 667	78
Odpisy aktualizujące i utrata wartości papierów wartościowych i udziałów	1 656	-37	-385	-15	2 041	-22
Koszty do zapłacenia i rezerwy na przyszłe zobowiązania bilansowe i pozabilansowe	44 555	-1 884	-16 199	1 631	60 754	-3 515
Odpisy aktualizujące wartość należności kredytowych oraz należności, które w przyszłości zmniejszą podatek Banku	211 478	0	-25 424	0	236 902	0
Różnica pomiędzy bilansową i podatkową wartością netto wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	-37 923	0	-2 466	0	-35 457	0
Prowizje ubezpieczeniowe rozliczane w czasie	5 934	0	-2 363	0	8 297	0
Prowizje uruchomieniowe rozliczane w czasie	1 820	0	6 422	0	-4 602	0
Inne	-2 665	0	1 159	0	-3 824	0
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	-640	0	-1 248	2	608	-2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	199 564	-1 873	-34 468	1 586	234 034	-3 461

W związku z tym, iż Grupa Banku BPH przewiduje w kolejnych okresach sprawozdawczych, zgodnie z uprawdopodobnionym planem finansowym na lata 2016-2020, wypracowanie dochodu do opodatkowania w wysokości przekraczającej zyski powstałe w wyniku odwrócenia istniejących dodatnich różnic przejściowych, oczekiwana jest realizacja aktywa z tytułu podatku odroczonego w kwocie 97 323 tys. zł w okresie najbliższych 12 miesięcy. Pozostała część aktywa w kwocie 151 827 tys. zł zostanie zrealizowana w okresie powyżej 12 miesięcy.

W saldzie aktywów z tytułu podatku odroczonego na dzień 31 grudnia 2015 roku zawarta jest kwota 22 691 tys. zł, której realizacja zależy od dojścia do skutku transakcji aportu części należności do spółki a następnie sprzedaży akcji spółki stronie trzeciej. Zarząd ma zamiar przeprowadzenia takiej transakcji.

Bazując na zapisach MSR 12, Grupa dokonała kompensaty aktywów z tytułu podatku odroczonego z rezerwami z tytułu podatku odroczonego w ramach poszczególnych podmiotów konsolidowanych.

21. Pozostałe aktywa

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Koszty i przychody do rozliczenia w czasie	10 350	8 817
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	19 737	20 003

Rozliczenia z tytułu przejęcia aktywów do zbycia	29 044	21 254
Rozrachunki publiczno-prawne	69	225
Należności z tytułu podatku dochodowego	5	2
Inne	16	671
Aktywa finansowe:	225 826	138 319
Dłużnicy różni	110 772	104 968
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	115 054	33 351
POZOSTAŁE AKTYWA	285 047	189 291

Kwota w pozycji „dłużnicy różni” uwzględnia odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Kwota odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości wyniosła na dzień 31 grudnia 2015 roku 28 626 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 21 276 tys. zł).

22. Zobowiązania wobec banków

według struktury rodzajowej

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Środki na rachunkach	31 716	31 977
Depozyty na rynku pieniężnym	59 609	282 851
Inne:	13 114	188 990
zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	12 419	8 820
rachunki środków specjalnego przeznaczenia	686	1 902
zobowiązania z tytułu papierów wartościowych sprzedanych w transakcjach z przyrzeczeniem odkupu	0	177 778
inne	9	490
ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	104 439	503 818

według kraju pochodzenia podmiotu

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania wobec krajowych monetarnych instytucji finansowych	97 918	499 881
Zobowiązania wobec zagranicznych monetarnych instytucji finansowych	6 521	3 937
ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	104 439	503 818

23. Zobowiązania wobec klientów

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Środki na rachunkach	7 808 394	7 512 670
Depozyty	4 151 207	4 311 448

Inne:	229 540	635 935
zobowiązania z tytułu papierów wartościowych sprzedanych w transakcjach z przyrzeczeniem odkupu	0	389 202
zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, w tym:	66 929	89 622
zabezpieczenia pod kredyty	52 614	75 005
zabezpieczenia pod instrumenty pochodne	14 315	14 617
inne	162 611	157 111
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	12 189 141	12 460 053

Środki na rachunkach i depozyty według podziału segmentowego Klienta

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Korporacje	2 287 146	2 457 006
rachunki bieżące	1 105 078	1 302 173
depozyty	1 182 068	1 154 833
Małe i średnie przedsiębiorstwa	2 512 239	2 366 482
rachunki bieżące	1 890 990	1 743 345
depozyty	621 249	623 137
Osoby prywatne	7 160 216	7 000 630
rachunki bieżące	4 812 326	4 467 152
depozyty	2 347 890	2 533 478
Ogółem środki na rachunkach i depozyty Klientów	11 959 601	11 824 118

24. Zobowiązania wobec pozostałych instytucji

Na dzień 31 grudnia 2015 roku na zobowiązania wobec pozostałych instytucji składają się kredyty i pożyczki otrzymane od GE Ireland CHF Funding Unlimited Company w wysokości 13 321 247 tys. zł tj.: 3 381 542 tys. CHF.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku na zobowiązania wobec pozostałych instytucji składają się kredyty i pożyczki otrzymane od GE Capital Swiss Funding AG w wysokości 11 998 114 tys. zł tj.: 3 384 804 tys. CHF.

25. Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych

w tys. zł

Strukturyzowane certyfikaty depozytowe	Stan na początek okresu	Nowa emisja certyfikatów	Wykup certyfikatów	Stan na koniec okresu
Za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015	232 152	205 848	-202 868	235 132
Za okres od 01.01.2014 do 31.12.2014	189 415	117 980	-75 243	232 152

Strukturyzowane Certyfikaty Depozytowe (bankowe papiery wartościowe, SCD) są papierami dłużnymi na okaziciela emitowanymi przez Bank BPH na podstawie prawa bankowego. Ich oprocentowanie może być powiązane z różnymi indeksami rynku finansowego. Na dzień sporządzania sprawozdania finansowego Bank posiadał wyemitowane certyfikaty depozytowe, których oprocentowanie oparte było o indeksy rynku kapitałowego. Oferowane produkty

strukturyzowane posiadają wbudowane instrumenty pochodne w postaci opcji kapitałowych i walutowych. W niniejszej notcie zaprezentowano element dłużny SCD wyceniany według zamortyzowanego kosztu, natomiast wbudowane instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej zostały wydzielone z umowy zasadniczej i zaprezentowane w pozycji Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prezentowanej w Nocie 12. Wartość nominalna SCD występujących na 31 grudnia 2015 roku wynosi 238 971 tys. zł (na 31 grudnia 2014 roku wynosiła 234 490 tys. zł).

Wartość nominalna certyfikatów depozytowych według terminów wymagalności

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
do roku	113 492	204 960
do 2 lat	118 476	29 530
do 3 lat	7 003	0
WARTOŚĆ NOMINALNA CERTYFIKATÓW DEPOZYTOWYCH	238 971	234 490

26. Rezerwy

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Rezerwy krótkoterminowe	179 923	45 048
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe udzielone	13 208	15 663
Rezerwa na koszty restrukturyzacji zatrudnienia	137 717	2 826
Rezerwa na koszty restrukturyzacji placówek	16 087	3 865
Inne	12 911	22 694
Rezerwy długoterminowe	61 412	39 893
Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne zobowiązania	28 986	32 359
Rezerwa na koszty restrukturyzacji zatrudnienia	0	37
Rezerwa na koszty restrukturyzacji placówek	32 426	7 497
REZERWY	241 335	84 941

Na dzień 31 grudnia 2015 pozycja „Inne” zawiera głównie rezerwę za zwrot sprzedanych wierzytelności w kwocie 7 022 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 6 106 tys. zł) oraz rezerwę na wynik spraw sądowych w kwocie 4 354 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 9 487 tys. zł).

Ruchy w pozycji rezerw

	w tys. zł					
	Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne zobowiązania	Rezerwa na koszty restrukturyzacji zatrudnienia	Rezerwa na koszty restrukturyzacji placówek	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Inne	Razem
Na dzień 01.01.2015	32 359	2 863	11 362	15 663	22 694	84 941
utworzenie rezerwy	4 086	148 784	43 595	6 967	9 454	212 886
efekt dyskonta	878	0	558	0	0	1 436
rozwiązanie rezerwy	0	-4 766	-3 486	-9 437	-4 767	-22 456
przeszacowanie	-8 157	0	0	0	0	-8 157

aktuarialne						
wykorzystanie	-180	-9 164	-3 516	0	-11 943	-24 803
inne	0	0	0	15	-2 527	-2 512
Na dzień 31.12.2015	28 986	137 717	48 513	13 208	12 911	241 335

w tys. zł

	Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne zobowiązania	Rezerwa na koszty restrukturyzacji zatrudnienia	Rezerwa na koszty restrukturyzacji placówek	Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	Inne	Razem
Na dzień 01.01.2014	20 677	7 837	13 708	20 283	12 729	75 234
utworzenie rezerwy	2 389	26 225	5 996	3 397	15 767	53 774
efekt dyskonta	916	0	999	0	0	1 915
rozwiązanie rezerwy	0	-4 950	-1 214	-8 049	-2 094	-16 307
przeszacowanie aktuarialne	8 584	0	0	0	0	8 584
wykorzystanie	-207	-26 249	-8 127	0	-3 708	-38 291
inne	0	0	0	32	0	32
Na dzień 31.12.2014	32 359	2 863	11 362	15 663	22 694	84 941

Wartość rezerwy na koszty restrukturyzacji placówek według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku uwzględnia 10 544 tys. zł z tytułu oczekiwanych przychodów z podnajmu (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 12 822 tys. zł).

Plan transformacji biznesowej Banku BPH SA

Pod koniec 2015 roku Bank BPH ogłosił Plan transformacji biznesowej na lata 2015 – 2020 („Plan”), który ma na celu lepsze dopasowanie działania Banku do zmieniającego się modelu zachowania klientów, poprawę jego pozycji konkurencyjnej, a także odbudowanie zyskowności w średnim i długim terminie.

Plan podzielony został na 2 etapy. Pierwszy z nich będzie realizowany do 2018 roku i został opracowany w oparciu o następujące założenia:

- Sieć dystrybucji – oddziały własne
Bank utrzyma i będzie rozwijał sieć flagowych oddziałów własnych, skupiających się na obsłudze klientów średniozamożnych (*mass affluent*) oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Docelowo klienci będą mogli skorzystać z 54 oddziałów własnych, w których będzie oferowana pełna gama produktów, w tym kredyty hipoteczne i produkty inwestycyjne. Obsługa klientów korporacyjnych nadal będzie prowadzona w 12 dedykowanych centrach biznesowych.
- Sieć dystrybucji - rozszerzenie modelu placówek partnerskich
Bank zamierza przekształcić 182 oddziały własne w placówki partnerskie, których właścicielami i menedżerami zostaną obecni pracownicy Banku. Zostanie w nich wdrożony uproszczony model działania, oparty o sprzedaż kredytów detalicznych, kont osobistych i kart kredytowych oraz obsługę transakcyjną. Jednocześnie 16 oddziałów własnych zostanie zamkniętych, a obsługa ich klientów przeniesiona do najbliższych placówek oraz kanałów zdalnych.
- Inwestycje w IT
Równolegle Bank będzie prowadził kluczowe projekty rozwoju systemów IT, głównie poprzez kontynuację zmiany centralnego systemu bankowego. Bank BPH planuje także rozwój systemów informatycznych i sprzedażowych oraz inwestycje w nowoczesne rozwiązania technologiczne w oddziałach. Łączne inwestycje w tym zakresie w latach 2015-2018 wyniosą blisko 250 mln zł.

Drugi etap Planu rozpocznie się w 2018 roku i zakończy w 2020 roku. Jego celem będzie zbudowanie wielokanałowego modelu dystrybucji produktów i usług. Obejmie on nowoczesne platformy internetowe i mobilne, które staną się dla klientów podstawowym kanałem do wykonywania wszystkich operacji bankowych. Planowane nakłady inwestycyjne wyniosą około 100 mln zł.

Bank szacuje, iż koszt działań, które będą przeprowadzone w 2016 roku w związku z transformacją, a które zostały zakomunikowane i rozpoczęte w grudniu 2015 roku wyniesie 177 mln zł. Koszt ten został ujęty jako rezerwa restrukturyzacyjna na 31 grudnia 2015 roku. Rezerwa ta zostanie przeznaczona na optymalizację zatrudnienia, która ma objąć pracowników sieci sprzedaży i centrali Banku, nie więcej niż 1 647 osób i zmianę modelu dystrybucji. Bank przewiduje, że począwszy od 2016 roku poniesie dodatkowo do 35 mln zł dalszych kosztów dotyczących aktywów trwałych w oddziałach.

27. Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Transakcje stopy procentowej, w tym:	99 960	123 965
IRS	99 922	123 954
Sprzedane opcje na stopę procentową	4	11
Inne kontrakty na stopę procentową	34	0
Transakcje walutowe, w tym:	15 183	33 743
Fx-forward	10 087	10 097
Fx-swap	4 288	17 421
Inne transakcje walutowe	438	5 026
Sprzedane opcje walutowe	370	1 199
Sprzedane opcje kapitałowe	3 253	6 623
Sprzedane opcje towarowe	442	0
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	118 838	164 331

28. Pozostałe zobowiązania

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Przychody do rozliczenia w czasie	16 530	40 399
Przychody należne z tytułu pożytków uzyskanych z zarządzania aktywami systemu rekompensat	318	275
Rozliczenia publiczno-prawne	24 787	29 069
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	4 204	13 551
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	11 499	11 856
Rezerwy na wynagrodzenia i premie pracownicze	47 281	53 087
Rezerwy na pozostałe zobowiązania	109 764	88 504
Inne	811	626

Zobowiązania finansowe:	158 551	173 339
Rozliczenia międzybankowe	100 640	129 981
Wierzyciele różni	44 000	37 594
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	13 911	5 764
POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	373 745	410 706

29. Zobowiązania podporządkowane

24 października 2012 roku, Bank wyemitował 675 sztuk niezabezpieczonych obligacji podporządkowanych serii P („Obligacje”). Zobowiązania z tytułu Obligacji są zobowiązaniami podporządkowanymi w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2) lit. b) ustawy prawo bankowe (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późniejszymi zmianami). Wartość nominalna każdej Obligacji jest równa jej cenie emisyjnej i wynosi 1 mln zł. Obligacje wyemitowane zostały na okres 8 lat z dniem wykupu 24 października 2020 roku. Nie podlegają one wcześniejszemu wykupowi z wyjątkiem sytuacji, w której zobowiązania z tytułu Obligacji utracą status podporządkowanych. Wówczas mogą zostać wykupione wcześniej przez Bank. Z Obligacji wynikają jedynie świadczenia pieniężne. Są one oprocentowane stawką WIBOR 3M + 145 punktów bazowych, które będzie naliczane i wypłacane w okresach 3-miesięcznych. Nabywcą Obligacji była spółka GECS Polish Funding Co IV AB spółka komandytowa należąca do Grupy kapitałowej, do której należy również Bank. W tym samym dniu Bank spłacił pożyczkę podporządkowaną otrzymaną od GE Capital International Financing Corporation wykorzystując środki pozyskane z emisji Obligacji. W związku z tym umowa zawarta 25 marca 2008 roku pomiędzy Bankiem, a GE Capital International Financing Corporation, na mocy porozumienia stron, została rozwiązana. Wartość zobowiązania podporządkowanego zawiera wartość nominalną obligacji podporządkowanych w wysokości 675 000 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 675 000 tys. zł) oraz odsetki naliczone efektywną stopą procentową w wysokości w wysokości 4 053 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 4 396 tys. zł).

W dniu 25 października 2014 roku, Bank BPH SA został poinformowany, że spółka GECS Polish Funding Co IV AB spółka komandytowa, będąca jedynym obligatariuszem niezabezpieczonych obligacji podporządkowanych Banku BPH SA, sprzedała obligacje spółce General Electric Capital Corporation. Transakcja była konsekwencją planowanej likwidacji GECS.

W dniu 1 października 2015 roku, Bank BPH SA został poinformowany, że spółka General Electric Capital Corporation („GECC”), będąca jedynym obligatariuszem niezabezpieczonych obligacji podporządkowanych Banku BPH SA, sprzedała obligacje spółce GE Financial Markets Funding I. Transakcja była konsekwencją planowanej restrukturyzacji GECC.

30. Kapitały razem

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	81 614	2 528
efekt podatkowy wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-15 452	-37
nierozliczonej kwoty wyceny oraz zysków i strat z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	20	-39
efekt podatkowy wyceny oraz zyski i straty z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	10	55
przeszacowanie aktuarialne	18 074	9 917
efekt podatkowy przeszacowania aktuarialnego	-3 434	-1 884
INNE DOCHODY CAŁKOWITE	80 832	10 540

Kapitał podstawowy wykazany jest w wartości nominalnej, zgodnie ze Statutem Banku oraz zapisami w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Kapitał podstawowy Banku na dzień 31 grudnia 2015 wynosił 383 340 tys. zł i składał się z 76 667 911 sztuk akcji zwykłych o wartości nominalnej 5 zł za akcję.

Struktura kapitału podstawowego								W tys. zł
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
Seria A, B, C, D	na okaziciela	zwykłe	brak	9 791 714	48 959	gotówka/aport /wkład niepieniężny	A: 31.10.1991; B: 14.10.1998; C: 20.09.1999; D: 31.12.2001	A: 31.10.1991; B: 01.01.1997; C: 01.01.1999; D: 01.01.2001
Seria E	na okaziciela	zwykłe	brak	66 876 197	334 381	wkład niepieniężny – przeniesienie całego majątku GE Money Bank SA w zamian za akcje	31.12.2009	31.12.2009
Razem				76 667 911	383 340			

Wszystkie akcje Banku BPH SA są akcjami na okaziciela o równej wartości nominalnej, dającymi równe prawa głosu oraz uczestnictwo w zysku na tych samych zasadach. Nie występują uprzywilejowania związane z jakąkolwiek grupą akcji.

Na pozycje inne kapitały składają się:

Kapitał zapasowy tworzony z corocznych odpisów z zysku za okres z przeznaczeniem na pokrycie strat, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Grupy Banku, kapitał rezerwowy, zasadniczo tworzony z corocznych odpisów z zysku za okres uchwalonych przez Walne Zgromadzenie, wynik z lat ubiegłych oraz pozycje dodatkowe funduszy podstawowych i fundusze uzupełniające.

Zgodnie z przepisami polskimi, podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne Banku oraz spółek zależnych ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych, z wyłączeniu nadwyżki przychodów nad kosztami Kasy Mieszkaniowej.

Informacja na temat struktury akcjonariatu Banku zawarta w poniższej tabeli podana została w oparciu o informacje zawarte w zawiadomieniach skierowanych do Banku przez akcjonariuszy, na podstawie art. 69 ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzenia instrumentów finansowych do zorganizowanego obrotu oraz o spółkach publicznych, lub na podstawie informacji przekazanych przez akcjonariuszy w ramach dokonywania rejestracji na WZA Banku.

Struktura akcjonariatu Banku BPH SA na 31 grudnia 2015 roku

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Akcje		Głosy na WZ	
		Liczba	%	Liczba	%
1	GE Investments Poland (General Electric Company)	64 201 140	83,74	64 201 140	83,74
2.	Selective American Financial Enterprise (General Electric Company)	2 457 642	3,21	2 457 642	3,21
3.	DRB Holdings B.V. (General Electric Company)	221 004	0,29	221 004	0,29
4.	Pozostali akcjonariusze	9 788 125	12,76	9 788 125	12,76
RAZEM		76 667 911	100,00	76 667 911	100,00

Z istoty akcji Banku nie wynikają ograniczenia przenoszenia własności oraz wykonywania prawa głosu. Wszystkie charakteryzuje ten sam zakres uprawnień.

31. Dywidendy

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku 29 maja 2015 roku podjęło uchwałę w sprawie przeznaczenia całego zysku za 2014 rok na kapitał zapasowy Banku.

W lipcu 2015 roku Bank otrzymał informację o tym, że Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała „Program Działań Operacyjnych na lata 2015-2018” wraz z „Projekcją ekonomiczno-finansową na lata 2015-2018”, będące programem postępowania naprawczego Banku, o którym mowa w art. 142 Prawa bankowego. Zgodnie z zaleceniami KNF Bank BPH pozostaje w reżimie postępowania naprawczego do końca 2017 roku.

W myśl art. 142 ust. 4 Ustawy Prawo bankowe, w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, wszelkie zyski muszą być wykorzystane na pokrycie uprzednio poniesionych strat, a po ich pokryciu na podwyższenie funduszy własnych Banku.

Biorąc pod uwagę powyższe zastrzeżenia oraz rekomendacje krajowego regulatora, Bank nie planuje wypłaty dywidendy w 2016 roku.

32. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych jest to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

w tys. zł

Stan na 31.12.2015				
	Techniki wyceny w oparciu o parametry obserwowane na rynku (poziom II)	Techniki wyceny oparte o istotne parametry nie pochodzące z aktywnego rynku (poziom III)	wartość godziwa	wartość księgowa
Aktywa				
Należności od banków	463 430	0	463 430	463 430
Należności od Klientów	112 900	21 485 324	21 598 224	23 069 051
Korporacyjnych	0	2 250 421	2 250 421	2 236 131
Małych i średnich przedsiębiorstw	0	1 474 598	1 474 598	1 478 699
Indywidualnych	0	17 760 305	17 760 305	19 241 321
Inne należności	112 900	0	112 900	112 900
Pozostałe aktywa finansowe	225 826	0	225 826	225 826
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec banków	104 439	0	104 439	104 439
Zobowiązania wobec Klientów	229 540	11 848 174	12 077 714	12 189 141
Korporacyjnych	0	2 279 019	2 279 019	2 287 146
Małych i średnich przedsiębiorstw	0	2 467 309	2 467 309	2 512 239
Indywidualnych	0	7 101 846	7 101 846	7 160 216
Inne zobowiązania	229 540	0	229 540	229 540
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	12 974 000	0	12 974 000	13 321 247
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	234 675	234 675	235 132

Zobowiązania podporządkowane	0	679 526	679 526	679 053
Pozostałe zobowiązania finansowe	158 551	0	158 551	158 551

w tys. zł

Stan na 31.12.2014				
	Techniki wyceny w oparciu o parametry obserwowane na rynku (poziom II)	Techniki wyceny oparte o istotne parametry nie pochodzące z aktywnego rynku (poziom III)	wartość godziwa	wartość księgowa
Aktywa				
Należności od banków	347 131	0	347 131	347 131
Należności od Klientów	722 723	19 839 675	20 562 398	22 782 203
Korporacyjnych	0	2 402 140	2 402 140	2 402 475
Małych i średnich przedsiębiorstw	0	1 580 898	1 580 898	1 591 392
Indywidualnych	0	15 856 637	15 856 637	18 065 613
Inne należności	722 723	0	722 723	722 723
Pozostałe aktywa finansowe	138 319	0	138 319	138 319
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec banków	503 818	0	503 818	503 818
Zobowiązania wobec Klientów	635 935	11 852 141	12 488 076	12 460 053
Korporacyjnych	0	2 459 158	2 459 158	2 457 006
Małych i średnich przedsiębiorstw	0	2 366 062	2 366 062	2 366 482
Indywidualnych	0	7 026 921	7 026 921	7 000 630
Inne zobowiązania	635 935	0	635 935	635 935
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	12 102 462	0	12 102 462	11 998 114
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	231 808	231 808	232 152
Zobowiązania podporządkowane	0	680 004	680 004	679 396
Pozostałe zobowiązania finansowe	173 339	0	173 339	173 339

Należności od klientów

Wartość godziwa należności jest wyznaczana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne przy zastosowaniu bieżącej krzywej stóp procentowych skorygowanej o średnie marże oparte na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim kwartale. W przypadku należności bez harmonogramu do wyznaczenia przepływów pieniężnych użyto stosowany w Banku model charakteryzacji produktów bankowych, który umożliwia oszacowanie hipotetycznych terminów spłat.

Zobowiązania wobec klientów

Wartość godziwa zobowiązań wobec klientów została wyznaczona dla pozycji o stałej stopie procentowej oraz depozytów bez harmonogramu – poprzez zdyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych za pomocą bieżącej krzywej stóp procentowych rynku pieniężnego skorygowanej o marże dla transakcji udzielonych w ostatnim kwartale. W przypadku depozytów bez harmonogramu do wyznaczenia przepływów pieniężnych użyto stosowany w Banku model charakteryzacji produktów bankowych, który umożliwia oszacowanie hipotetycznych terminów wypływów.

Zobowiązania wobec pozostałych instytucji

Wartość godziwa zobowiązań denominowanych w CHF wyznaczana jest poprzez dyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem bieżącej marży, która została oszacowana na podstawie kwotowań transakcji CDS (credit default swap) dla instytucji finansowych o ratingu odpowiadającym ratingowi Bankowi.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych

Wartość godziwa emisji własnych papierów wartościowych Banku BPH SA została wyznaczona poprzez zdyskontowanie wszystkich przepływów pieniężnych wynikających z harmonogramu płatności przez Bank BPH SA rat kapitałowych oraz odsetkowych krzywą swapową z uwzględnieniem odpowiedniej marży ustalonej w dniu emisji.

W przypadku niektórych aktywów i zobowiązań finansowych, ze względu na stabilne ryzyko kredytowe i / lub krótkie terminy zapadalności / wymagalności, przyjęto, że wartość godziwa jest równa wartości księgowej. Dotyczy to należności od banków oraz zobowiązań wobec banków.

Hierarchia wartości godziwej

Podstawą wyceny instrumentów finansowych do wartości godziwej są ogólnodostępne stawki oraz kwotowania rynkowe zapisywane w systemach Bloomberg oraz Reuters. Wycena tych instrumentów oraz rewaluacja pozycji walutowej dokonywana jest przez jednostkę organizacyjną Banku niezależną od struktur odpowiedzialnych za sprzedaż produktów Banku BPH SA. Jednostka ta dokonuje właściwej parametryzacji algorytmów oraz systemów wyceny w zakresie wyżej wymienionych stawek rynkowych oraz sprawuje kontrolę nad zgodnością danych.

Klasyfikacja instrumentów finansowych stanowi odzwierciedlenie przyporządkowania danych wejściowych wykorzystywanych przy wycenie wymienionych instrumentów do poszczególnych poziomów:

- 1) poziom I – instrumenty finansowe, których wartość godziwa jest wyliczana na podstawie bezpośrednich kwotowań dostępnych na rynku. Do tej kategorii Grupa klasyfikuje dłużne papiery wartościowe, które wyceniane są bezpośrednio w oparciu o nieskorygowane ceny kwotowane na aktywnym rynku oraz certyfikaty inwestycyjne FIZ „Nieruchomości”, które są wyceniane według cen notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych.
- 2) poziom II – instrumenty finansowe, których wartość godziwa jest wyliczana na podstawie takich modeli wyceny, w przypadku których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowane bezpośrednio na rynku. Do tej kategorii Grupa zaklasyfikowała dłużne papiery wartościowe emitowane przez Ministerstwo Finansów - wyceniane za pomocą modeli opartych o technikę DCF (*discounted cash-flows*). Dodatkowo, Grupa zaklasyfikowała do tej kategorii dłużne papiery wartościowe, które wycenione zostały w oparciu o uśrednione ceny kwotowane na rynku lub przez brokerów (ceny skorygowane).

Instrumenty pochodne zaliczane do poziomu II wyceniane są na bazie dziennej z wykorzystaniem następujących metod wyceny:

Instrument Finansowy	Modele wyceny
Fx-forward, Fx-swap, IRS, CIRS, FRA	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych
Opcje walutowe	Model wyceny opcji (Garman – Kohlhagen)
Terminowe operacje papierami wartościowymi	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych
Opcje na stopę procentową	Model wyceny opcji (Blacka)
Opcje walutowe barierowe	Model wyceny opcji (rozszerzony model Blacka – Scholesa)
Opcje walutowe binarne	Model wyceny opcji (rozszerzony model Blacka – Scholesa)

Opcje na indeksy giełdowe	Model wyceny oparty o metodę równoważnej miary martyngałowej i symulację Monte Carlo
Opcje na indeksy cen surowców	Model wyceny oparty o metodę równoważnej miary martyngałowej i symulację Monte Carlo

3) poziom III - instrumenty finansowe, których wartość godziwa jest wyliczana na podstawie takich modeli wyceny, w przypadku których istotne dane wejściowe nie są obserwowane bezpośrednio na rynku. Do tego poziomu Grupa klasyfikuje instrumenty pochodne, dla których komponent ryzyka kredytowego uwzględniany w wycenie transakcji jest znaczący oraz akcje w Visa Europe Limited.

Nieobserwowalne dane wejściowe dotyczące danego składnika aktywów lub zobowiązania opracowuje się przy użyciu najlepszych dostępnych informacji na temat założeń, na podstawie których uczestnicy rynku ustaliliby cenę składnika aktywów lub zobowiązania. Komponent ryzyka kredytowego jest nieobserwowalną daną wejściową szacowaną wewnętrznie przez Grupę dla kontrahentów o podwyższonym ryzyku kredytowym.

Akcje Visa Europe Limited zostały wycenione w oparciu o udział Grupy w rozliczeniu transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc., której sfinalizowanie jest oczekiwane w drugim kwartale 2016 roku. Udział Grupy może ulec zmianie m.in. w związku z kosztami transakcji oraz ewentualnymi odwołaniami członków Visa dotyczącymi ich udziałów w cenie nabycia, a przeprowadzenie transakcji jest zależne od otrzymania wymaganych zgód regulatorów. Wartość godziwa akcji jest zależna od sfinalizowania transakcji.

W przypadku wyceny instrumentów pochodnych zakwalifikowanych do poziomu III, przesunięcie równoległe krzywych dochodowości o +/- 0,5 pp. spowodowałoby zmianę wyceny instrumentów pochodnych odpowiednio o +/-62,7 tys. zł na 31 grudnia 2015 roku oraz +/-771,8 tys. zł na 31 grudnia 2014 roku.

W 2015 roku Grupa dokonała przeniesienia wycen opcji na indeksy giełdowe oraz indeksy cen surowców z Poziomu III do Poziomu II. Postawą do dokonania przeniesienia było uznanie, na podstawie przeprowadzonych analiz, iż większość znaczących danych wejściowych używanych w modelu wyceny tych instrumentów to dane obserwowalne, klasyfikowane do Poziomu II wartości godziwej, natomiast dane nieobserwowalne klasyfikowane do Poziomu III stanowią nieistotny element wyceny do wartości godziwej.

Wartość bilansowa instrumentów pochodnych przeniesionych z poziomu III do poziomu II w ramach powyższej zmiany prezentacyjnej wynosiła na dzień 31 grudnia 2015 roku po stronie aktywów 6 613 tys. zł, po stronie zobowiązań 6 623 tys. zł. Zmiana ta skutkowała odpowiednim przekształceniem danych na dzień 31 grudnia 2014 roku w celu doprowadzenia do porównywalności – przeniesieniem po stronie aktywów 6 201 tys. zł, natomiast po stronie zobowiązań 6 237 tys. zł.

Dodatkowo, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa dokonała przeklasyfikowania dwóch instrumentów pochodnych (IRS i Forward) na kwotę 237 tys. zł z poziomu III do poziomu II w związku ze zmianą sposobu wyznaczania korekty z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta z metody indywidualnej do metody portfelowej, z uwagi na ustanie podwyższonego ryzyka kredytowego kontrahenta.

Poza opisanym powyżej, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku Grupa nie dokonywała przeniesień ani przeklasyfikowań pomiędzy poziomami wartości godziwej.

Poniższa tabela prezentuje podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na trzy powyższe kategorie:

w tys. zł

	Kwotowania aktywnego rynku (poziom I)	Techniki wyceny w oparciu o parametry obserwowane na rynku (poziom II)	Techniki wyceny oparte o istotne parametry nie pochodzące z aktywnego rynku (poziom III)	RAZEM
Stan na 31.12.2015				
AKTYWA	8 792	5 732 093	85 057	5 825 942
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	8 792	5 334 805	4 052	5 347 649
<i>Certyfikaty inwestycyjne</i>	8 792	0	0	8 792
<i>Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych</i>	0	4 065	0	4 065
<i>Papiery wartościowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat</i>	0	5 237 595	0	5 237 595
<i>Dodatnia wartość instrumentów pochodnych</i>	0	93 145	4 052	97 197
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	397 288	81 005	478 293
PASYWA	0	118 838	0	118 838
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	118 838	0	118 838
Stan na 31.12.2014				
AKTYWA	10 884	5 562 844	5 699	5 579 427
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	10 884	5 171 318	5 699	5 187 901
<i>Certyfikaty inwestycyjne</i>	10 884	0	0	10 884
<i>Papiery wartościowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat</i>	0	5 034 794	0	5 034 794
<i>Dodatnia wartość instrumentów pochodnych</i>	0	136 524	5 699	142 223
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	0	391 526	0	391 526
PASYWA	0	164 331	0	164 331
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	164 331	0	164 331

Zmiana stanu wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej w oparciu o techniki wyceny oparte o istotne parametry nie pochodzące z aktywnego rynku (poziom III):

w tys. zł

	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
Stan na 01.01.2015	5 699	0
Zwiększenia, w tym:	0	81 005
Wzrost wartości instrumentów finansowych odniesiony w inne dochody całkowite	0	81 005
Zmniejszenia, w tym:	-1 410	0
Spadek wartości instrumentów finansowych odniesiony do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	-1 410	0
Zmiana klasyfikacji (przeniesienie do poziomu II)	-237	0
Stan na 31.12.2015	4 052	81 005

Wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu sprawozdawczego:	1 410	81 005
odniesiony do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	1 410	0
odniesiony w inne dochody całkowite	0	81 005
		w tys. zł
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
Stan na 01.01.2014		19 591
Zwiększenia, w tym:		12
Wzrost wartości instrumentów finansowych odniesiony do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych		12
Zmniejszenia, w tym:		-19 591
Rozliczenie		-8 287
Spadek wartości instrumentów finansowych odniesiony do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych		-11 304
Zmiana klasyfikacji (przeniesienie z poziomu II)		5 687
Stan na 31.12.2014		5 699
Wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu sprawozdawczego, odniesiony do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych		5 699

Analizę wrażliwości zmian wyceny instrumentów pochodnych klasyfikowanych do poziomu III z uwagi na wpływ komponentu ryzyka kredytowego na wycenę zaprezentowano w nocie d) „wartości szacunkowe”.

33. Rachunkowość zabezpieczeń

W roku 2009, na mocy decyzji Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami Grupa Banku zaprzestała stosować rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych aktywów i zobowiązań zmiennoprocentowych. Instrumenty zabezpieczające (transakcje IRS) zostały bądź rozwiązane, bądź przekwalifikowane do kategorii instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. W skutek rozwiązania powiązania zabezpieczającego Grupa Banku dokonuje rozliczenia kwoty ich wyceny z dnia, w którym zaprzestano stosować rachunkowość zabezpieczeń, z kapitału z aktualizacji wyceny do rachunku zysków i strat. Rozliczenie ujętej w kapitałach kwoty wyceny transakcji zabezpieczających będzie kontynuowane przez założony okres trwania powiązań zabezpieczających, tj. najdłużej do lipca 2017.

Na dzień 31 grudnia 2015 oraz 31 grudnia 2014 roku Grupa Banku nie posiadała transakcji objętych rachunkowością zabezpieczeń.

34. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych

tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Zabezpieczenia pieniężne w transakcjach instrumentami pochodnymi	39 704	43 903
Zabezpieczenia pieniężne pod transakcje giełdowe	93 673	88 671
Wartość bilansowa papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie w transakcjach sbb/repo	0	566 980
Wartość godziwa papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie w transakcjach sbb/repo	0	568 896
Wartość godziwa papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie Funduszu ochrony środków gwarantowanych	80 686	80 744

Wszystkie papiery wartościowe stanowiące zabezpieczenie w transakcjach sbb/ repo mogą być przedmiotem dalszej odsprzedaży lub zastawu przez kontrahenta transakcji. Przedmiotem transakcji SBB są obligacje skarbowe. W związku z faktem, iż Bank zachowuje ryzyka i korzyści wynikające z posiadania papierów wartościowych będących przedmiotem transakcji SBB (m.in. ryzyko kontrahenta, zwrot z inwestycji), papiery te nie są wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

35. Postępowania sądowe

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Grupa jest pozwany wynosi 117 398 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 151 359 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przedmiotu sporu dla spraw sądowych, dla których prawdopodobieństwo wypływu środków jest znikome wynosi 26 700 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 27 487 tys. zł).

Największe sprawy w tej grupie zostały opisane poniżej.

Powód	Wartość przedmiotu sporu (w tys. zł)	Opis sprawy	Aktualny status
Osoba prawna	18 199	Powód dochodzi odszkodowania od Banku w wysokości stanowiącej sumę nałożonej na powoda kary umownej za niewywiązanie się z umowy z podmiotem trzecim oraz utraconego dochodu z transakcji, do której nie doszło. Jako podstawę pozwu wskazano, iż z powodu bezprawnego pojawienia się ogłoszenia o sprzedaży wierzytelności banku inny podmiot odmówił udzielenia gwarancji bankowej na płatności wynikające z zawartej przez pozwanego umowy handlowej.	Postępowanie jest zawieszono do momentu rozstrzygnięcia postępowania karnego prowadzonego w związku z oskarżeniem przedstawicieli powoda o sfałszowanie umowy, która jest podstawą roszczenia w stosunku do Banku.
Osoba fizyczna	8 020	Powódka kwestionuje ważność postępowania upadłościowego, w którym udział brali poprzednicy prawni Banku. Jako podstawę roszczenia wskazuje, iż działanie uczestników postępowania było niezgodne z obowiązującymi przepisami. Dochodzi uznania nieważności postępowania upadłościowego w tym sprzedaży nieruchomości dokonanej przez Bank w trakcie tego postępowania oraz odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości.	Sąd II instancji oddalił apelację powódki od korzystnego dla Banku rozstrzygnięcia Sądu I instancji. Sprawa wygrana przez Bank.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, dla których wypływ środków jest możliwy, wynosi 71 239 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 48 588 tys. zł). Jednocześnie, w ocenie Grupy szansa wygrania sporu jest znaczna, w związku z tym Bank nie tworzy rezerw na powyższe postępowania.

Największe według wartości przedmiotu sporu sprawy należące do tej grupy to:

Powód	Wartość przedmiotu sporu (w tys. zł)	Opis sprawy	Aktualny status
Osoba prawna	32 899	Powód kwestionuje ważność zawartych transakcji opcyjnych i dochodzi zwrotu świadczenia nienależnego. Jako podstawę roszczenia wskazuje, iż Bank zawarł z nim transakcje o charakterze spekulacyjnym a nie o charakterze zabezpieczającym. Argumentację opiera również na twierdzeniu, iż Bank nie dopełnił obowiązków informacyjnych wobec niego.	W dniu 13 maja 2015 roku Sąd I instancji wydał wyrok korzystny dla Banku oddalający powództwo w całości oraz zasądający od powoda na rzecz Banku zwrot kosztów postępowania. W dniu 28 lipca 2015 roku powód wniósł apelację.
Osoba prawna	17 843	Pozew o zapłatę. Powód (przedsiębiorca) domaga się zapłaty świadczenia nienależnego z tytułu umowy opcji walutowych.	Sprawa na etapie postępowania przed sądem I instancji.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, których szansa przegrania jest znaczna wynosi 19 459 tys. zł. Grupa ocenia, iż skutki finansowe tych postępowań, na dzień 31 grudnia 2015 roku nie powinny przekroczyć kwoty 4 353 tys. zł, która jest wartością utworzonej na dzień 31 grudnia 2015 roku rezerwy z tego tytułu (na dzień 31 grudnia 2014: 9 456 tys. zł).

Największe postępowania według wartości utworzonej rezerwy, dla których według oceny Grupy Banku istnieje prawdopodobieństwo przegrania sporu są opisane poniżej.

Powód	Wartość przedmiotu sporu (w tys. zł)	Opis sprawy	Aktualny status	Wartość utworzonej rezerwy (w tys. zł)
Osoba fizyczna	16 618	Powód dochodzi różnych roszczeń związanych ze współpracą z doradcą, roszczenia te wynikają z wpisów na rachunek bankowy, nie zaksięgowania pewnych operacji oraz szkód wyrządzonych powodowi na skutek nie wykonania zleceń. Powód dochodzi też utraconych korzyści od zagarniętych środków.	Sprawa na etapie postępowania przed sądem I instancji.	1 717

Na dzień 31 grudnia 2015 roku nie występują postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Grupy, których wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

Grupa nie posiada żadnych istotnych rozliczeń z tytułu postępowań przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej.

W marcu 2015 roku Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Szczecinku, reprezentujący grupę 450 osób fizycznych, złożył w Sądzie Okręgowym w Gdańsku pozew w trybie postępowania grupowego przeciwko Grupie Kapitałowej Banku BPH SA. Grupa powodowa składa się z klientów będących kredytobiorcami z tytułu zawartych z Grupą Kapitałową Banku BPH SA umów kredytu hipotecznego indeksowanego frankiem szwajcarskim. Żądanie pozwu dotyczy wskazania, iż przyjęty w umowach kredytu mechanizm ustalania kursu franka szwajcarskiego wg kursu kupna / sprzedaży z tabeli Banku, skutkuje albo nieważnością umowy kredytu, albo ewentualnie abuzywnym charakterem klauzuli indeksacyjnej. Grupa Kapitałowa Banku BPH SA nie uznaje roszczeń członków grupy. Wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 137 460 034 zł. Na obecnym etapie członkowie grupy nie dochodzą od Grupy Kapitałowej Banku BPH SA roszczeń pieniężnych o zapłatę konkretnych kwot i nie ma podstaw do tworzenia rezerwy na roszczenia objęte pozwem. Dnia 7 sierpnia 2015 roku pozew został doręczony Grupie Kapitałowej Banku BPH SA. Dnia 7 października 2015 roku Bank złożył odpowiedź na pozew, w

której zakwestionował roszczenia członków grupy i wniósł o odrzucenie lub oddalenie powództwa w całości.

36. Zobowiązania i aktywa warunkowe

Pozycje pozabilansowe

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
finansowe	8 674 680	9 232 109
gwarancyjne	2 706 447	2 827 446
POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE	11 381 127	12 059 555

Na dzień 31 grudnia 2015 roku na otrzymane pozabilansowe zobowiązania finansowe składa się m.in. linia kredytowa otrzymana na mocy umowy od GE Ireland CHF Funding Unlimited Company w wysokości 8 666 680 tys. zł tj.: 2 200 000 tys. CHF.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku na otrzymane pozabilansowe zobowiązania finansowe składa się m.in. linia kredytowa otrzymana od GE Capital International Holdings Corporation w wysokości 9 216 220 tys. zł tj.: 2 600 000 tys. CHF.

Na wysokość otrzymanych pozabilansowych zobowiązań gwarancyjnych mają wpływ między innymi zabezpieczenia w postaci gwarancji i poręczeń na limity wierzytelności, kredyty w rachunku bieżącym oraz pozostałe kredyty.

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
finansowe	3 740 884	3 303 698
gwarancyjne	175 561	205 188
POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE	3 916 445	3 508 886

Na zobowiązania finansowe udzielone składają się niewykorzystane limity wierzytelności, limity z tytułu kart kredytowych, limity kredytowe w rachunku bieżącym oraz w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, niewykorzystane limity z tytułu kredytów operacyjnych i pozostałych.

Na zobowiązania gwarancyjne udzielone składają się gwarancje, które mają na celu zagwarantowanie wykonania kontraktu, zapłaty należności, gwarancji wykonania zobowiązań z tytułu rękojmi.

Wartość pozabilansowych zobowiązań warunkowych udzielonych według rodzaju produktu oraz podziału segmentowego klienta została zaprezentowana w poniższej tabeli.

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Finansowe	3 740 884	3 303 698
Linie kredytowe dla korporacji	1 735 945	1 292 504
karty kredytowe	11 722	13 081
kredyty inwestycyjne	22 746	47 738
kredyty operacyjne/ obrotowe	1 701 477	1 231 685
Linie kredytowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	891 238	807 892

karty kredytowe	121 793	142 677
kredyty inwestycyjne	10 226	11 320
kredyty operacyjne/ obrotowe	504 362	447 303
inne kredyty	254 857	206 592
Linie kredytowe dla osób prywatnych	1 058 253	1 172 177
karty kredytowe	711 867	881 470
na nieruchomości	91 842	35 929
kredyty konsumpcyjne	254 544	254 778
Otwarte akredytywy importowe	30 511	31 125
Zobowiązania z tytułu promes kredytowych	24 937	0
Gwarancyjne	175 561	205 188
Gwarancje dla Korporacji	146 349	181 300
limity gwarancyjne	6 534	14 737
gwarancje kredytowe	53 368	72 368
gwarancje dobrego wykonania	86 447	94 195
Gwarancje dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw	28 314	23 822
limity gwarancyjne	3 775	2 280
gwarancje kredytowe	8 014	8 110
gwarancje dobrego wykonania	16 525	13 432
Gwarancje dla osób prywatnych	0	66
gwarancje kredytowe	0	66
Potwierdzone akredytywy eksportowe	898	0
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE	3 916 445	3 508 886

W ramach gwarancji kredytowych największą wartość na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku stanowią gwarancje zapłaty należności i gwarancje spłaty kredytu.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w ramach gwarancji dobrego wykonania największe wartości stanowią gwarancje wykonania kontraktu, gwarancje wykonania zobowiązań z tytułu rękojmi i gwarancje zwrotu przedpłaty. Na dzień 31 grudnia 2014 roku w ramach gwarancji dobrego wykonania największe wartości stanowią gwarancje wykonania kontraktu i gwarancje zwrotu przedpłaty.

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Rezerwa na linie o charakterze finansowym	12 265	14 468
Rezerwa na gwarancje udzielone, w tym:	405	481
<i>gwarancje dobrego wykonania</i>	76	98
Rezerwa na zagrożone zobowiązania pozabilansowe, w tym:	538	714
<i>gwarancje dobrego wykonania</i>	66	230
REZERWA NA ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	13 208	15 663

Gwarancje i poręczenia emisji udzielonych emitentom

Na dzień 31 grudnia 2015 roku nie było podpisanych umów subemisyjnych, dlatego też stan zobowiązań gwarancyjnych Grupy Banku BPH SA wynikających z tego tytułu na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 0.

37. Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Zgodnie z Ustawą o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym z dnia 14 grudnia 1994 roku, polskie banki są zobowiązane do uczestniczenia w systemie gwarantowania środków pieniężnych zdeponowanych na rachunkach bankowych, które powinny zostać wypłacone ich deponentom po ogłoszeniu upadłości banku. Udział poszczególnych banków w kosztach związanych z funkcjonowaniem systemu określany jest przez Zarząd BFG. Dnia 1 stycznia 2015 roku Bank, zgodnie z prawem zabezpieczył w celu zagwarantowania potencjalnych przyszłych wypłat w ramach Funduszu Ochrony Gwarantowanych Depozytów kwotę równą 0,55% sumy środków pieniężnych zgromadzonych w Banku, stanowiących podstawę obliczania kwoty rezerwy obowiązkowej w miesiącu październiku 2014 roku. Zabezpieczoną kwotę Bank posiada w formie obligacji skarbowych, których wartość bilansowa na 31 grudnia 2015 roku wynosiła 80 686 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 80 744 tys. zł).

W 2015 roku Bank wniósł obowiązkową opłatę roczną na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w wysokości 51 181 tys. zł (2014: 26 735 tys. zł).

W 2015 roku Bank wniósł opłatę ostrożnościową na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w wysokości 13 540 tys. zł (2014: 9 892 tys. zł).

W 2015 roku Bank uiścił obowiązkową wpłatę na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego zgodnie z uchwałą Zarządu BFG w sprawie realizacji wypłat środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w wysokości 23 395 tys. zł.

38. Działalność powiernicza

W ramach świadczonych przez Bank usług powierniczych Bank wykonuje między innymi następujące czynności:

- Przechowywanie aktywów klienta; Bank prowadzi dla Klientów na podstawie umów i stosownego regulaminu rachunki papierów wartościowych, na których ewidencjonowane są papiery wartościowe przechowywane w Banku BPH SA i w instytucjach, z którymi Bank zawarł stosowne umowy. W szczególności Bank BPH SA ewidencjonuje papiery wartościowe będące przedmiotem oferty publicznej i papiery niebędące przedmiotem oferty publicznej zarówno w formie zdematerializowanej jak i w formie fizycznej, krajowe i zagraniczne. Wszystkie papiery wartościowe przechowywane i rejestrowane na rzecz Klientów są oddzielone od aktywów własnych Banku jak również od aktywów innych Klientów Banku.
- Dokonywanie rozliczeń i rozrachunku transakcji; Bank rozlicza i dokonuje rozrachunku transakcji Klientów na papierach wartościowych zawartych w kraju na rynku regulowanym jak i poza rynkiem regulowanym oraz na rynkach zagranicznych. Rozliczenia operacji Klientów dokonywane są na podstawie dokumentów własnych, dokumentów przekazanych przez Klienta oraz przez inne instytucje obsługujące Klienta (np. biura maklerskie, przez które dokonywane są transakcje). Dokumenty księgowe pochodzące z zewnątrz są weryfikowane w zakresie informacji posiadanych przez Bank. Bank pełni również funkcję reprezentanta dla zdalnych członków Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie. Na koniec grudnia 2015 roku Bank obsługiwał czterech zdalnych uczestników GPW, których udział w 2015 roku w obrotach giełdowych na rynku kasowym wszystkich zdalnych uczestników GPW wynosił ok. 22%.
- Wypłata pożytków z papierów wartościowych; Bank obsługuje wypłaty dywidend i odsetek z papierów wartościowych zaewidencjonowanych na rachunkach Klientów,

w tym rejestruje stany posiadania papierów wartościowych na dzień ustalenia praw do dywidendy lub odsetek, przekazuje płatnikom informacje o należnych podatkach lub samodzielnie dokonuje naliczenia i odprowadzenia należnych podatków zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi w tym zakresie oraz dokonuje wypłaty kwot otrzymanych od emitentów.

- Raportowanie stanów posiadania; Bank okresowo przekazuje klientom informacje o posiadanych przez nich w Banku papierach wartościowych, jak również informuje o dokonanych przez nich operacjach związanych z papierami wartościowymi. Komunikacja dokonywana jest w sposób uzgodniony z Bankiem za pośrednictwem poczty lub elektronicznych nośników informacji takich jak SWIFT.
- Pełnienie funkcji depozytariusza; Bank zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie pełnienia funkcji depozytariusza dla funduszy inwestycyjnych oraz zawartymi z tymi podmiotami umowami dokonuje w szczególności kontroli poprawności wyceny aktywów netto tych podmiotów oraz ograniczeń inwestycyjnych. Bank oferuje również usługi w zakresie wyceny przechowywanych aktywów dla pozostałych Klientów. Na koniec 2015 roku Bank pełnił funkcję depozytariusza dla 29 subfunduszy i funduszy inwestycyjnych, w tym dwóch funduszy inwestycyjnych w likwidacji.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, z usług powierniczych Banku BPH korzystały osoby fizyczne, krajowe i międzynarodowe instytucje finansowe oraz osoby prawne niebędące instytucjami finansowymi.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank BPH SA prowadził 104 rachunki papierów wartościowych (na dzień 31 grudnia 2014 roku: 454 rachunki). Spadek ilości prowadzonych rachunków w stosunku do roku ubiegłego spowodowany był zamknięciem nieaktywnych rachunków i nie wpłynął negatywnie na przychody generowane na działalności powierniczej.

39. Płatności z tytułu umów najmu

Grupa zgodnie z umowami najmu zajmuje głównie pomieszczenia biurowe, pomieszczenia techniczne, magazyny, miejsca parkingowe, garaże.

Przyszłe zobowiązania z tytułu najmu według terminów wymagalności

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
do 1 roku	81 726	90 151
od 1 roku do 5 lat	157 531	180 017
powyżej 5 lat	53 861	61 599
RAZEM	293 118	331 767

W 2015 roku Grupa poniosła opłaty z tytułu czynszów związanych z ww. umowami w wysokości 98 697 tys. zł (2014 rok: 116 967 tys. zł).

Część umów najmu zawarta jest na czas nieokreślony, a część bez prawa wcześniejszego ich rozwiązania. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe zobowiązania ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia na ogół wynosi 1, 3, 6, 9 lub 12 miesięcy. Umowy najmu zawierane są zarówno w złotych jak i w walutach obcych.

Grupa zgodnie z umowami najmu wynajmuje pomieszczenia biurowe, lokale.

Przyszłe należności z tytułu najmu według terminów zapadalności

w tys. zł

	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
do 1 roku	887	806
od 1 roku do 5 lat	45	51
RAZEM	932	857

W 2015 roku Grupa otrzymała opłaty z tytułu czynszów związanych z ww. umowami w wysokości 4 451 tys. zł (2014 rok: 4 641 tys. zł).

Część umów najmu zawarta jest na czas nieokreślony, a część bez prawa wcześniejszego ich rozwiązania. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe należności ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia na ogół wynosi 1, 3 lub 6 miesięcy.

40. Podmioty powiązane

Spółka dominująca

Głównym akcjonariuszem Banku BPH SA jest GE Investments Poland Sp. z o.o., która posiada 83,74% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Łącznie poprzez swoje spółki zależne grupa General Electric posiada 87,24% akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

W związku z reorganizacją grupy kapitałowej General Electric ogłoszoną przez GE w dniu 10 kwietnia 2015 roku, w wyniku realizacji serii transakcji wewnątrzgrupowych przeprowadzonych w wielu jurysdykcjach w dniach 1 grudnia 2015 roku do 3 grudnia 2015 roku, GE posiada akcje Banku pośrednio poprzez GE Capital Global Holdings, LLC. (GE CGH), w której GE posiada 100% akcji w kapitale zakładowym.

Dane liczbowe dotyczące transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawierane są na warunkach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz 31 grudnia 2014 roku stan należności i zobowiązań wobec podmiotów Grupy GE przedstawiał się następująco:

w tys. zł

	Stan na dzień					
	31.12.2015			31.12.2014		
	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem
Należności (z odsetkami)	19	52 134	52 153	27	74 234	74 261
Zobowiązania, w tym:	3 192	14 064 836	14 068 028	3 805	12 752 312	12 756 117
Zobowiązania bieżące	192	2 793	2 985	805	3 206	4 011
Depozyty	3 000	18 000	21 000	3 000	18 000	21 000
Zaciągnięte linie kredytowe	0	13 321 247	13 321 247	0	11 998 114	11 998 114
Inne zobowiązania	0	43 743	43 743	0	53 596	53 596
Zobowiązania podporządkowane	0	679 053	679 053	0	679 396	679 396
Udzielone pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne	0	764	764	0	264	264

Nominalne wartości transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi, w tym:	0	1 014 253	1 014 253	0	4 007 608	4 007 608
Forward, swap walutowy	0	32 838	32 838	0	2 307 628	2 307 628
IRS/CIRS	0	967 513	967 513	0	1 039 165	1 039 165
Transakcje wymiany walut	0	13 902	13 902	0	660 815	660 815

Na zaciągnięte linie kredytowe na dzień 31 grudnia 2015 roku składają się wykorzystane linie kredytowe otrzymane od podmiotu funkcjonującego w ramach Grupy General Electric, GE Ireland CHF Funding Unlimited Company.

Na zaciągnięte linie kredytowe na dzień 31 grudnia 2014 roku składają się wykorzystane linie kredytowe otrzymane od podmiotu funkcjonującego w ramach Grupy General Electric, GE Capital Swiss Funding AG.

Wykorzystane linie kredytowe zostały zaciągnięte w latach 2010-2015 na okresy od 1 do 7 lat, przy czym najdalszy termin zapadalności przypada w grudniu 2022 roku i są denominowane w CHF. Są one oprocentowane stawką LIBOR 3M dla CHF powiększoną o marżę a odsetki są naliczane i wypłacane w okresach 3-miesięcznych.

Wartość transakcji zawartych przez Grupę Kapitałową Banku BPH SA w 2015 roku i w 2014 roku z podmiotem dominującym oraz pozostałymi podmiotami powiązanymi, kształtowała się następująco:

	w tys. zł					
	Za rok kończący się					
	31.12.2015			31.12.2014		
	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem
Transakcje wymiany walut (wart. nominalne)	0	5 814 960	5 814 960	0	4 021 225	4 021 225
Forward, swap walutowy (wart. nominalne)	0	31 416 705	31 416 705	0	53 206 100	53 206 100
IRS/CIRS (wart. nominalne)	0	58 665	58 665	0	212 215	212 215
Depozyty	12 012	1 992 181	2 004 193	12 026	2 813 727	2 825 753
Inne należności	300	17 851	18 151	371	32 455	32 826
Inne zobowiązania	0	6 245	6 245	0	43 518	43 518
Zaciągnięte linie kredytowe	0	606 256	606 256	0	10 907 276	10 907 276
Udzielone pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne	0	500	500	0	264	264

Przychody, koszty oraz wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych Banku za 2015 rok oraz za 2014 rok z tytułu transakcji zawartych z podmiotem dominującym oraz innymi podmiotami powiązanymi kształtowały się następująco:

	w tys. zł					
	Za rok kończący się					
	31.12.2015			31.12.2014		
	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem	podmiot dominujący	inne podmioty Grupy GE	razem
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	0	11 334	11 334	0	30 754	30 754

Koszty z tytułu odsetek i prowizji	13	78 789	78 802	22	193 661	193 683
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i z tytułu różnic kursowych	0	-24 167	-24 167	0	-41 509	-41 509
Inne przychody	300	6 691	6 991	371	1 712	2 083
Koszty zatrudnienia zagranicznych członków kadry kierowniczej	0	830	830	0	2 559	2 559
Koszty związane z programami nagród pracowniczych	0	2 740	2 740	0	3 259	3 259
Inne koszty	0	9 105	9 105	0	38 303	38 303

Zarówno koszty zatrudnienia zagranicznych członków kadry kierowniczej jak i pozostałe koszty zawierają podatek VAT naliczony w imporcie usług.

Bank ma zawarte umowy na świadczenie usług doradczych w zakresie IT i innych usług wsparcia przez podmioty należące do Grupy GE.

Na pozycję „Inne koszty” w 2015 roku składają się koszty konsultingowe związane z bieżącą realizacją umowy MSA w roku 2015 w kwocie 2 083 tys. zł (2014: 28 541 tys. zł), a także ujęte w bieżącym okresie i wynikające z ostatecznego rozliczenia, zmniejszenie kosztów MSA za rok 2014 w kwocie 13 389 tys. zł. Dodatkowo pozycja zawiera koszty użytkowania systemów IT związane z realizacją umowy ITSA w kwocie 12 710 tys. zł (2014: 8 354 tys. zł) oraz pozostałe koszty w kwocie 7 701 tys. zł (2014: 1 408 tys. zł), na które składają się głównie koszty IT wynikające z innych umów niż ITSA a także inne pomniejsze pozycje kosztowe.

W 2015 roku obowiązywały następujące umowy o świadczenie usług konsultingowych zawarte z podmiotami Grupy GE.

1) Master Services Agreement (MSA)

W dniu 20 grudnia 2013 roku Bank zawarł z GE Capital EMEA Services LTD („GE Capital EMEA”) – spółką General Electric Company, nową umowę konsultingową Master Services Agreement, regulującą współpracę Banku BPH z GE Capital EMEA. Umowa ta obowiązuje od 1 stycznia 2014 roku i zastępuje umowę zawartą 11 grudnia 2008 roku. Przedmiotem umowy jest świadczenie przez GE Capital EMEA usług konsultingowych na rzecz Banku BPH w takich obszarach działalności jak m.in.: rachunkowość i finanse, zasoby ludzkie, bezpieczeństwo, ryzyko, technologie informatyczne, public relations, audyt wewnętrzny. Umowa została zawarta na okres dwóch lat z możliwością jej automatycznego przedłużania o kolejne jednoroczne okresy.

2) Technology Services Agreement (ITSA)

Na bazie umowy z GE Consumer Finance Bank BPH rozpoznaje koszty konsultingowe, licencji i utrzymania używanych systemów informatycznych, zarządzanych globalnie przez GE.

Członkowie kierownictwa Banku BPH SA, pełniący funkcje w organach podmiotów zależnych

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w organach podmiotów zależnych zasiadały następujące osoby z Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku BPH SA:

Richard Gaskin	BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.
Mariusz Kostera	BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.
Andras Bende	BPH PBK Zarządzanie Funduszami Sp. z o.o.

Świadczenia dla Członków Zarządu i Rady Nadzorczej

1) Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (w tym premie należne)

	Wartość świadczeń	
	2015	2014
Zarząd Banku	14 685	14 492
Rada Nadzorcza	622	588
Razem	15 307	15 080

Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się wynagrodzenia podstawowe, rezerwy na premie krótkoterminowe, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawcę oraz inne dodatkowe świadczenia takie jak: wynagrodzenie chorobowe, świadczenia rzeczowe, opieka medyczna, polisy ubezpieczeniowe na życie, inne ubezpieczenia, inne nagrody.

Zgodnie z Uchwałą KNF nr 258/2011 Bank wdrożył Politykę Wynagradzania Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku BPH SA, w tym też wszystkich członków Zarządu Banku. Polityka ta zakłada, że część wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku BPH SA jest odroczone w czasie lub wypłacana w gotówce w równowartości ceny akcji Banku ustalonej, jako mediana średnich dziennych cen akcji w okresie 3 miesięcy poprzedzających dzień przeliczenia (cash settled share based payment).

Decyzja o wysokości przyznanych premii dla członków Zarządu Banku za 2015 rok nie została podjęta do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego. Rezerwa na koszty z tego tytułu za 2015 rok wynosi 2 328 tys. zł brutto bez kosztów pracodawcy. Na kwotę tę składają się dwie części: gotówkowa (50%) i w formie akcji fantomowych (50%), płatne zgodnie z Polityką wynagradzania osób na stanowiskach kierowniczych („Polityka”) obowiązującą w Banku, częściowo bezpośrednio po przyznaniu (60%), częściowo w formie odroczonej przez kolejne trzy lata, tj. do 2019 roku (40%). Kwota szacowana do wypłaty zgodnie z „Polityką” w 2016 roku za 2015 rok dla wszystkich Członków Zarządu wynosi 1 396 tys. zł, a w kolejnych latach – 932 tys. zł.

Decyzja o wysokości przyznanych premii dla członków Zarządu Banku podejmowana będzie z uwzględnieniem zapisów Rozdziału 3 Uchwały KNF numer 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Wartość premii przyznanej Członkom Zarządu w poszczególnych latach (bez narzutów)

	w tys. zł		
	2014	2013	2012
Wartość premii przyznanej Członkom Zarządu w poszczególnych latach	1 913	1 589	1 706
Część gotówkowa, w tym:	1 006	884	934
nieodroczone	604	530	560
odroczone	402	354	374
Część w formie akcji fantomowych, w tym:	907	705	772
nieodroczone	544	423	463
odroczone	363	282	309
Pozostało do wypłaty*	765	424	227

* Wartość premii jaka pozostała do wypłaty może się różnić od kwoty, jaka ostatecznie będzie wypłacona w kolejnych latach członkom Zarządu ze względu na różnice kursowe oraz narzuty na wynagrodzenia

Podsumowanie kwot premii za poszczególne okresy wypłaconych w 2015 roku oraz 2014 roku (wraz z narzutami)

		w tys. zł		
		2014	2013	2012
Wypłata w 2015		1 162	209	240
Termin wypłaty (część gotówkowa płatna w marcu, część w formie akcji fantomowych płatna w październiku)	Płatne co roku do 2018	Płatne co roku do 2017	Płatne co roku do 2016	
Wypłata w 2014 roku		0	883	230

2) Świadczenia po okresie zatrudnienia

Świadczenia po okresie zatrudnienia obejmują rezerwy tworzone na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne. W 2015 roku oraz w 2014 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

Rezerwy na pozostałe świadczenia przysługujące członkom Zarządu Banku BPH SA.:

		w tys. zł			
	Stan rezerw na dzień			Zmiana stanu za	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	2015	2014
Rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe, pośmiertne	223	144	45	79	99
Pozostałe świadczenia po okresie zatrudnienia*	889	423	0	466	423
Razem	1 112	567	45	545	522

* Pozostałe świadczenia po okresie zatrudnienia obejmują dodatkowe świadczenia emerytalne.

3) Pozostałe świadczenia długoterminowe

		w tys. zł	
	Wartość świadczeń		
	2015	2014	
Długoterminowa część świadczeń z tytułu premii należna za dany rok	931	765	
Razem	931	765	

4) Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W 2015 roku oraz w 2014 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy innych niż wynikające z Kodeksu Pracy.

Informacje dotyczące zawartych umów między Bankiem BPH SA a osobami zarządzającymi, przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Banku.

W umowach o pracę lub innych stosownych uchwałach lub umowach zawartych pomiędzy Bankiem BPH SA a Członkami Zarządu występują zapisy dotyczące odszkodowań/ rekompensat im przysługujących. Płatności te przysługują w przypadku przedterminowego rozwiązania stosunku prawnego łączącego Członka Zarządu z Bankiem (z wyjątkiem art. 52 Kodeksu Pracy). Odszkodowania mają charakter pieniężny. Ich wysokość określona została indywidualnie dla każdego z Członków Zarządu. Podstawą do obliczenia wysokości odszkodowania jest podstawowe wynagrodzenie brutto Członka Zarządu z okresu 6 miesięcy, poprzedzających rozwiązanie odpowiedniego stosunku prawnego.

5) Płatności w formie akcji

W 2015 roku Bank rozpoznał koszt z tytułu wyceny opcji na akcje GE i akcji zastrzeżonych tzw. Restricted Stock Units (RSU) przyznanych w poprzednich latach poszczególnym Członkom Zarządu Banku BPH SA w kwocie 2 469 tys. zł (2014: 2 429 tys. zł).

6) Inne

Członkowie Zarządu Banku BPH SA byli zadłużeni w Banku BPH SA z tytułu kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2015 roku w wysokości 53 zł.

Członkowie Zarządu Banku BPH SA nie posiadali na koniec grudnia 2014 roku zobowiązań wobec Banku z tytułu kredytów i pożyczek, gwarancji, poręczeń lub z tytułu innych umów wobec Banku BPH SA i nie były zadłużone w jednostkach zależnych od Banku.

Członkowie Rady Nadzorczej oraz osoby bliskie członkom Rady Nadzorczej nie posiadali na koniec grudnia 2015 roku oraz na koniec grudnia 2014 roku zobowiązań wobec Banku z tytułu kredytów i pożyczek, gwarancji, poręczeń lub z tytułu innych umów wobec Banku BPH SA i nie były zadłużone w jednostkach zależnych od Banku.

Osoby bliskie członkom Zarządu Banku BPH SA były zadłużone w Banku BPH SA z tytułu kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2015 roku w wysokości 251 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 255 tys. zł).

Osoby bliskie członkom Zarządu Banku BPH SA nie posiadały na koniec grudnia 2015 roku oraz na koniec grudnia 2014 roku zobowiązań wobec Banku z tytułu gwarancji, poręczeń lub z tytułu innych umów wobec Banku BPH SA i nie były zadłużone w jednostkach zależnych od Banku.

41. Aktywa i pasywa w walutach obcych

Pozycja walutowa Grupy Kapitałowej Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiała się następująco:

Pozycje walutowe	Wszystkie pozycje				Pozycje netto	
	Długie		Krótkie		Długie	Krótkie
	Pozycje bilansowe	Pozycje pozabilansowe	Pozycje bilansowe	Pozycje pozabilansowe		
EUR	1 452 379	682 519	1 188 132	867 293	79 473	0
GBP	21 403	30 107	21 622	29 468	420	0
SEK	19 868	3 399	5 747	17 219	301	0
CHF	12 992 504	392 032	13 374 219	8 526	1 791	0
Inne waluty EEA (Europejski Obszar Gospodarczy)	9 765	8 870	5 409	12 821	405	0
USD	223 751	857 373	433 871	647 083	170	0
CAD	3 124	23	1 356	1 552	239	0
AUD	1 236	29	1 531	0	0	266
JPY	4 061	0	4 299	23	0	261
Inne waluty (spoza obszaru EEA)	7 946	11	5 760	2 503	0	306
Waluty ERM2 (Europejski Mechanizm Walutowy)	3 814	37	170	3 427	254	0
DKK	3 814	37	170	3 427	254	0
Suma	14 739 851	1 974 400	15 042 116	1 589 915	83 053	833

Na dzień 31 grudnia 2015 roku pozycja walutowa całkowita (długa) Grupy Kapitałowej wynosiła 83 053 tys. zł, co stanowi 1,86% funduszy skonsolidowanych Grupy. W związku z powyższym wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosił 0 zł.

Wartość długiej pozycji netto w EUR (równowartość 79 473 tys. złotych) na datę 31 grudnia 2015 roku wynika głównie z ujęcia wyceny do wartości godziwej akcji Visa Europe (patrz Nota 16) w kwocie 19 009 tys. EUR (równowartość 81 005 tys. złotych).

Pozycja walutowa Grupy Kapitałowej Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawiała się następująco:

Pozycje walutowe	Wszystkie pozycje				Pozycje netto	
	Długie		Krótkie		Długie	Krótkie
	Pozycje bilansowe	Pozycje pozabilansowe	Pozycje bilansowe	Pozycje pozabilansowe		
EUR	1 686 307	1 443 823	882 568	2 247 346	216	0
GBP	33 378	27 895	16 434	44 806	33	0
SEK	23 211	1 016	5 492	18 554	181	0
CHF	12 584 980	28 858	12 043 997	570 344	0	503
Inne waluty EEA (Europejski Obszar Gospodarczy)	9 375	5 058	6 393	7 542	498	0
USD	233 157	854 061	289 291	797 530	397	0
CAD	4 274	2 661	351	6 552	32	0
AUD	1 768	46	1 750	0	64	0
JPY	2 337	10	2 322	0	25	0
Inne waluty (spoza obszaru EEA)	10 629	1 747	2 171	9 794	411	0
Waluty ERM2 (Europejski Mechanizm Walutowy)	5 073	276	411	4 912	26	0
DKK	5 073	276	411	4 912	26	0
Suma	14 594 489	2 365 451	13 251 180	3 707 380	1 883	503

Na dzień 31 grudnia 2014 roku pozycja walutowa całkowita (długa) Grupy Kapitałowej wynosiła 1 883 tys. zł, co stanowi 0,04% funduszy skonsolidowanych Grupy. W związku z powyższym wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosił 0 zł.

42. Ważne wydarzenia występujące po końcu okresu sprawozdawczego

Zgoda Komisji Nadzoru Finansowego na zaliczenie pożyczki podporządkowanej do kapitału Tier II Banku BPH

W dniu 4 lutego 2016 roku Bank otrzymał od Komisji Nadzoru Finansowego ("KNF") decyzję, w której KNF wyraziła zgodę na zaliczenie do kapitału Tier II Banku środków pieniężnych w kwocie 75 000 000 franków szwajcarskich (tj. równowartość 295 732 500 złotych wg kursu średniego NBP z 4 lutego 2016 roku), pochodzących z pożyczki podporządkowanej udzielonej Bankowi przez GE Ireland CHF Funding Unlimited Company z siedzibą w Shannon, Irlandia w dniu 22 grudnia 2015 roku i ujętej na dzień sprawozdawczy w saldzie „Zobowiązania wobec pozostałych instytucji”.

Informacja o rozpoczęciu sporu zbiorowego ze związkami zawodowymi reprezentującymi pracowników Banku

W lutym 2016 roku trzy spośród pięciu działających w Banku związków zawodowych (tj. NSZZ „Solidarność” Organizacja Zakładowa w Banku BPH SA, Niezależny Związek Zawodowy Pracowników Bankowości i Usług „Dialog 2005” oraz NSZZ Pracowników Bankowości

„Bankowiec” Międzyzakładowa Organizacja Związkowa) weszły z Bankiem w spór zbiorowy. Było to konsekwencją nieuwzględnienia przez Zarząd Banku żądań przedstawionych przez te organizacje związkowe, obejmujących:

- zapewnienie pracownikom restrukturyzowanym w ramach zwolnień grupowych takich samych warunków jak w ramach zwolnień grupowych mających miejsce w 2012 roku;
- zastosowanie takich samych warunków, jak opisane w pkt 1 powyżej, wobec pracowników przechodzących do nowych pracodawców na zasadzie art. 23(1) §1 Kodeksu pracy, w związku z procesem przekazywania oddziałów własnych Banku do franczyzobiorców.

Żądania organizacji związkowych wynikają z zapowiedzianej przebudowy sieci dystrybucji Banku i wynikającej z niej restrukturyzacji zatrudnienia, która jest związana z przyjęciem przez Bank Planu transformacji biznesowej na lata 2015 – 2020.

Zarząd Banku stoi na stanowisku, że oczekiwania strony społecznej zostały uwzględnione, chociaż istniała rozbieżność w zakresie wysokości odszkodowań. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w dokumentach:

- „Porozumienie w sprawie szczegółowych zasad rozwiązywania z pracownikami Banku BPH Spółka Akcyjna stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w okresie od 10 lutego 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku”, dotyczące pracowników Banku z wyłączeniem osób zatrudnionych w oddziałach Banku, które będą transferowane do franczyzobiorców;
- „Regulamin w sprawie ustalenia warunków wypłaty świadczeń na rzecz pracowników oddziałów własnych Banku BPH SA przejmowanych przez nowych pracodawców (franczyzobiorców) na podstawie art. 23(1) §1 Kodeksu pracy w związku z przejściem na nich części zakładu pracy Banku BPH SA”.

Dodatkowo, NSZZ „Solidarność” Organizacja Zakładowa w Banku BPH SA i Niezależny Związek Zawodowy Pracowników Bankowości i Usług „Dialog 2005” przedstawiły żądanie zwiększenia wynagrodzeń zasadniczych dla wszystkich pracowników Banku o minimum 300 zł netto. Zaproponowana podwyżka wynagrodzeń nie mogła zostać zaakceptowana przez Bank z uwagi na jej znaczący wpływ na bazę kosztową Banku.

Zarząd Banku podjął działania ustawowe w celu rozwiązania sporu i podkreśla, że dokłada najwyższej staranności, aby zaproponowane rozwiązania stanowiły uczciwą rekompensatę dla pracowników objętych planem restrukturyzacji zatrudnienia, z jednoczesnym uwzględnieniem sytuacji finansowej Banku.

43. Rezerwy na świadczenia na rzecz pracowników

43.1. Rezerwy na krótkoterminowe świadczenia pracownicze

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane rezerwy na krótkoterminowe świadczenia pracownicze w podziale na tytuły:

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń i premii	47 281	53 087
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów	11 499	11 856
Zobowiązania z tytułu narzutów na wynagrodzenia i premie	8 291	8 847
Rezerwa na koszty restrukturyzacji zatrudnienia	137 717	2 863
Zobowiązania z tytułu krótkoterminowych świadczeń pracowniczych	204 788	76 653

43.2. Programy określonych świadczeń

W ramach programów określonych świadczeń zatrudnienia Grupa rozpoznaje zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych.

Podział zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń na poszczególne tytuły został zaprezentowany w poniższej tabeli.

Wartość bieżąca zobowiązań	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
odprawy emerytalne	25 009	28 139
odprawy rentowe	255	265
odprawy pośmiertne	3 722	3 955
Zobowiązania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	28 986	32 359

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie stanu na początek i koniec okresu wartości bieżącej zobowiązań pracowniczych z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia.

Odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne

	w tys. zł
Stan na początek okresu 01.01.2015	32 359
koszt bieżącego zatrudnienia	4 086
koszty odsetek	878
przeszacowania aktuarialne, w tym:	-8 157
<i>przeszacowanie wynikające ze zmiany założeń ekonomicznych</i>	-3 205
<i>wynikające z realizacji w 2015 roku</i>	-4 952
wypłacone świadczenia (-)	-180
Stan na koniec okresu 31.12.2015	28 986

	w tys. zł
Stan na początek okresu 01.01.2014	20 677
koszt bieżącego zatrudnienia	2 351
koszty odsetek	954
przeszacowania aktuarialne, w tym:	8 584
<i>przeszacowanie wynikające ze zmiany założeń demograficznych</i>	413
<i>przeszacowanie wynikające ze zmiany założeń ekonomicznych</i>	8 610
<i>wynikające z realizacji w 2014 roku</i>	-439
wypłacone świadczenia (-)	-207
Stan na koniec okresu 31.12.2014	32 359

Przeszacowania aktuarialne są wynikiem zmian założeń ekonomicznych oraz realizacji założeń przyjętych w okresach poprzednich.

Koszty bieżącego i przeszłego zatrudnienia są ujmowane w rachunku wyników w pozycji "Koszty pracownicze". Przeszacowania aktuarialne ujmowane są w innych dochodach całkowitych.

Do wyceny zobowiązań z tytułu odpraw emerytalnych, rentowych i pośmiertnych na 31 grudnia 2015 roku przyjęto następujące założenia aktuarialne: stopa dyskontowa 3,25% (rok 2014: 2,75%) oraz stopa wzrostu wynagrodzeń 1,75% (rok 2014 i pozostałe lata: 3,00%).

43.3. Długoterminowy Program Motywacyjny General Electric Company (GE)

Charakter i zasady funkcjonowania programu

Długoterminowy Program Motywacyjny General Electric Company jest programem motywacyjnym skierowanym do wybranych pracowników Banku. Celem programu jest motywowanie pracowników do działań zwiększających wartość przedsiębiorstwa oraz pozyskanie i utrzymanie pracowników, od których w znacznej mierze zależy rozwój i dochodowość Banku.

W ramach Programu wybranym pracownikom Banku oferowane są w formie nagrody opcje na akcje GE oraz akcje zastrzeżone tzw. *Restricted Stock Units* (RSU).

Nabywanie uprawnień do opcji następuje w ciągu 5 lat, w równych transzach począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Wykonanie praw z opcji skutkuje nabyciem akcji GE po cenie ustalonej w momencie ich przyznania. Opcje mogą być zrealizowane poprzez zakup akcji w terminie między nabyciem prawa do opcji a datą wygaśnięcia opcji. Opcje na akcje wygasają po 10 latach od daty przyznania. Do momentu wykonania praw z opcji pracownikowi nie przysługuje prawo do dywidendy wypłacanej przez GE. Pracownik traci prawo do przyznanych, ale niezrealizowanych opcji z chwilą ustania zatrudnienia w Grupie Kapitałowej GE.

Nabywanie RSU następuje w ciągu 5 lat w równych transzach począwszy od pierwszej rocznicy przyznania. Uczestnik Programu nie może wykonać praw z RSU ani ich sprzedać przed nabyciem uprawnień. W dniu nabycia uprawnień, RSU są konwertowane na akcje GE przy założeniu, że jedno RSU zamieniane jest na jedną akcję zwykłą. Pracownicy nagrodzeni RSU są uprawnieni do otrzymywania ekwiwalentu dywidendy w kwocie równej dywidendzie wypłacanej posiadaczom akcji GE, z tym, że jej skumulowana wartość jest wypłacana w dniu konwersji RSU na akcje GE. Pracownik traci prawo do przyznanych, ale nieskonwertowanych RSU z chwilą ustania zatrudnienia w Grupie Kapitałowej GE.

Założenia przyjęte do wyceny programu

Kwota kosztu z tytułu Programu jest określona poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanych opcji na akcje i RSU.

Wartość godziwa opcji na akcje jest ustalona przy użyciu modelu Black-Scholes'a z uwzględnieniem następujących założeń:

- stopy procentowe wolne od ryzyka odzwierciedlają dochodowość zerokuponowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Stany Zjednoczone,
- oczekiwana stopa dywidendy ustalona została jako średnia stopa dywidendy dla akcji GE z ostatnich pięciu lat,
- oczekiwana zmienność ceny akcji GE bazuje na zmienności implikowanej opcji będących przedmiotem obrotu oraz historycznej zmienności akcji GE,
- oczekiwany okres trwania opcji został oszacowany na podstawie obserwacji historycznych wykonania opcji przez pracowników Grupy GE.

W przypadku RSU wartość godziwa jest ustalona w oparciu o cenę rynkową akcji GE z dnia przyznania nagrody.

Szczegółowe założenia przyjęte w modelu wyceny opcji zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Rok przyznania nagrody	Oczekiwany okres życia w latach	Oczekiwana zmienność (%)	Oczekiwana stopa dywidendy (%)	Stopa wolna od ryzyka (%)
2015	6,82	25,60	3,34	1,99
2014	7,27	25,60	3,14	2,26

Liczbę nagród, średnie ważone ceny wykonania opcji, średnie ważone wartości godziwe opcji na akcje oraz średnie ważone ceny nagród w formie RSU za 2015 rok przedstawia poniższa tabela:

	Opcje na akcje			RSU	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania opcji	Średnia ważona wartość godziwa	Liczba	Średnia ważona cena akcji
Występujące na początek okresu	690 340	20,9	4,5	36 250	23,8
Przyznane w danym okresie	48 300	25,0	4,5	0	0,0
Wykonane w danym okresie	-169 305	18,3	4,0	-14 000	20,9
Umorzone/wygasłe w danym okresie	-26 475	22,1	4,6	0	0,0
Występujące na koniec okresu	542 860	22,0	4,6	22 250	25,6
Możliwe do wykonania na koniec okresu	248 079	19,4	4,5	0	0,0

Liczbę nagród, średnie ważone ceny wykonania opcji, średnie ważone wartości godziwe opcji na akcje oraz średnie ważone ceny nagród w formie RSU za 2014 rok przedstawia poniższa tabela:

	Opcje na akcje			RSU	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania opcji	Średnia ważona wartość godziwa	Liczba	Średnia ważona cena akcji
Występujące na początek okresu	597 475	19,0	4,2	50 250	23,0
Przyznane w danym okresie	168 700	26,1	5,3	0	0,0
Wykonane w danym okresie	-56 235	15,8	4,0	-14 000	20,9
Umorzone/wygasłe w danym okresie	-19 600	22,1	4,9	0	0,0
Występujące na koniec okresu	690 340	20,9	4,5	36 250	23,8
Możliwe do wykonania na koniec okresu	307 720	17,9	4,3	0	0,0

W związku z uczestnictwem w Długoterminowym Programie Motywacyjnym General Electric Company wynik Banku za rok 2015 został obciążony kwotą 2 932 tys. zł (rok 2014: 2 832 tys. zł).

43.4. Program zmiennych składników wynagrodzeń

W 2015 roku Bank kontynuował Politykę Wynagradzania Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku BPH SA - zgodnie z wymogami opisanymi w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011.

Zgodnie z ww. Polityką, pracownicy Banku nią objęci, mający istotny wpływ na profil ryzyka Banku, będą otrzymywali zmienne wynagrodzenia na podstawie osiąganych wyników indywidualnych oraz na poziomie jednostki/pionu oraz całego Banku. Część zmiennych wynagrodzeń pracowników Banku, wypłacana będzie w formie akcji fantomowych Banku. Płatności te spełniają definicję rozliczanych w gotówce płatności w formie akcji własnych.

Zmienne wynagrodzenia za rok 2015 – Akcje Fantomowe

Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data rozpoczęcia okresu oceny	Za rok 2015: 1 stycznia 2015
Data przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2	Decyzja o przyznaniu programu nie została podjęta do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego. Jej powzięcie planowane jest przed końcem kwietnia 2016 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Zostanie ustalona w dacie przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu (lata 2016 – 2019)
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2015, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia, uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz mediany średniodziennych cen akcji Banku na GPW z okresu 90 dni poprzedzających dzień rozliczenia

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, Bank dokonał wyceny programu przyznania akcji fantomowych dla pracowników objętych programem, przy założeniu, że przyznanie nastąpiło w dniu 31 grudnia 2015 roku.

Ponieważ jest to program rozliczany w środkach pieniężnych, jego wartość godziwa będzie korygowana na każdy koniec okresu sprawozdawczego aż do momentu rozliczenia programu.

Zmienne wynagrodzenia za rok 2014 – Akcje Fantomowe

Rodzaj transakcji w świetle MSSF 2	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych
Data rozpoczęcia okresu oceny	Za rok 2014: 1 stycznia 2014
Data przyznania programu zgodnie z definicją MSSF 2	23 marca 2015
Liczba instrumentów przyznanych	8 512
Data zapadalności	3 lata od daty przyznania programu (lata 2015 – 2018)
Warunki nabycia uprawnień	Spełnienie warunków dotyczących zatrudnienia w Banku w roku 2014, wyników Banku oraz indywidualnych wyników pracy
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia, uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz mediany średniodziennych cen akcji Banku na GPW z okresu 90 dni poprzedzających dzień rozliczenia

Decyzja o wysokości przyznanych premii nie została podjęta do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego. Szacowana wartość godziwa praw do objęcia akcji fantomowych przyznanych pracownikom za 2015 rok wynosi 1 388 tys. zł na dzień 31 grudnia 2015 roku (31 grudnia 2014: 907 tys. zł) i kwoty te zostały uwzględnione w rachunku wyników roku 2015 i 2014 jako koszt wynagrodzeń.

44. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku BPH SA

44.1. Zarządzanie ryzykiem

Podstawowe zasady

System zarządzania ryzykiem (rozumiany jako zbiór reguł określających procesy decyzyjne, wykonawcze i kontrolne dotyczące identyfikacji, pomiaru i monitorowania oraz kształtowania ryzyka występującego w działalności Banku) Banku oparty jest na następujących fundamentalnych zasadach:

- odpowiedzialność: zarówno kadra zarządzająca, jak i wszyscy pracownicy muszą posiadać umiejętność identyfikacji i oceny ryzyka oraz rozumieć swoją odpowiedzialność w tym zakresie w ramach swoich kompetencji,
- zaangażowanie kierownictwa: Zarząd Banku i Rada Nadzorcza są aktywnie zaangażowane w proces zarządzania ryzykiem,
- równoważenie ryzyka i rentowności: proces zarządzania ryzykiem promuje racjonalne podejmowanie decyzji biznesowych w oparciu o zasadę równowagi pomiędzy ryzykiem a rentownością,
- konflikt interesów: proces zarządzania ryzykiem jest zorganizowany w taki sposób, aby uniknąć konfliktu interesów,
- ostrożność: w niepewnych sytuacjach w zakresie podejmowania i kontrolowania ryzyka lub w przypadku wątpliwości co do właściwej metodologii przeważa zasada ostrożności,
- zgodność z przepisami: wszystkie działania Banku są zgodne z wymogami prawa, organów nadzorczych i wewnętrznymi regulacjami, w szczególności Bank zgodnie z Prawem Bankowym nie zleca podmiotom zewnętrznym żadnych elementów procesu zarządzania ryzykiem poza Bank,
- nowe produkty: wprowadzanie nowych linii biznesowych lub produktów jest zawsze poprzedzane analizą ryzyka związanego z daną działalnością,
- zasoby: podstawę zrównoważonego wzrostu działalności Banku stanowi rekrutacja, rozwój i utrzymanie kadry specjalistów świadomych ryzyk związanych z działalnością Banku,
- przejrzystość: interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są w przejrzysty sposób informowani o zasadach zarządzania ryzykiem oraz generowania wartości.

Proces zarządzania ryzykiem regulują pisemne procedury, w których określono jednostki organizacyjne i osoby odpowiedzialne za poszczególne etapy tego procesu oraz zakres ich zadań i obowiązków.

Odpowiedzialność

Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza akceptują „Strategię Banku BPH SA w zakresie apetytu na ryzyko”, której przedmiotem jest określenie skłonności Banku do podejmowania ryzyka (tzw. „apetyt na ryzyko”) oraz podstawowych zasad, założeń, definicji opisujących system zarządzania ryzykiem, profil ryzyka i przyjęte w Banku podejście do zarządzania ryzykiem. Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa ustala zestaw wskaźników apetytu na ryzyko, zasady dotyczące ich monitorowania i raportowania oraz postępowanie w przypadku naruszeń tych limitów. Komitet prowadzi również bieżący monitoring poziomu ustalonych wskaźników oraz podejmuje decyzje odnośnie działań zarządczych w przypadku przekroczeń ustalonych limitów.

Nadrzędną funkcję w procesie zarządzania ryzykiem pełni Chief Risk Officer (CRO), który w sposób kompleksowy nadzoruje zarządzanie ryzykiem, w szczególności ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym Banku. Pozycja CRO w strukturze organizacyjnej Banku oraz zakres jego kompetencji gwarantują niezależność oraz zapewniają, że zarządzanie ryzykiem jest kluczowym elementem wszelkich decyzji biznesowych.

W procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą również komitety stałe Banku. Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa podejmuje decyzje lub przedstawia opinie dotyczące

strategicznych aspektów zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie procesów zarządzania ryzykiem przedsiębiorstwa, zarządzania adekwatnością kapitałową Banku, zarządzania kapitałem oraz zarządzania ryzykiem modeli. Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO) jest odpowiedzialny za zarządzanie pozycjami struktury bilansowej oraz kontroluje ryzyko rynkowe wynikające z księgi bankowej i handlowej. Ryzyko kredytowe oceniane jest przez komitety kredytowe funkcjonujące na różnych szczeblach decyzyjnych w Banku. Dodatkowo działa Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego.

Główne rodzaje ryzyka

W celu identyfikacji i zarządzania ryzykiem Bank definiuje odpowiednie procesy w szczególności dla następujących kategorii ryzyka:

- ryzyko rynkowe (walutowe, stopy procentowej, inwestycji kapitałowych oraz cen towarów),
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne.

44.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest ryzykiem zmiany wartości aktywów / pasywów mającym wpływ na rachunek wyników lub kapitały własne Banku spowodowanym zmianami czynników rynkowych (stóp procentowych, kursów walutowych, akcji, cen towarów, zmienności, korelacji etc).

Podstawowym celem przyjętej przez Bank BPH SA polityki jest ograniczanie ryzyka rynkowego poprzez jego aktywne monitorowanie i zarządzanie w oparciu o zasady i procedury zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, Komitet ALCO oraz Zarząd Banku, zaprojektowane w taki sposób, aby również uwzględniały wymogi polskich organów nadzorczych.

Apetyt na ryzyko rynkowe został określony za pomocą systemu limitów, wartości progowych i zasad. System limitów i wartości progowych, uwzględnia wszystkie istotne czynniki związane z ryzykiem rynkowym.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka rynkowego odbywa się w sposób scentralizowany przez wyspecjalizowane sekcje w Departamencie Skarbu. Wszystkie jednostki w Banku przekazują swoje ekspozycje ryzyka płynności i ryzyka rynkowego do Departamentu Skarbu poprzez system cen transferowych obowiązujący dla każdej indywidualnej transakcji w Banku, umożliwiając centralizację zarządzania ekspozycją ryzyka płynności i ryzyka rynkowego.

Pomiar i raportowanie ryzyka rynkowego jest dokonywany przez Departament Zarządzania Ryzykiem Banku znajdujący się w Pionie Zarządzania Ryzykiem, który jest jednostką niezależną od jednostek dokonujących transakcji handlowych i bankowych.

Raporty ryzyka rynkowego sporządzane są na bazie dziennej w celach operacyjnych oraz okresowo (miesięczne, kwartalne) w celach zarządczych. Odbiorcami raportów okresowych są przede wszystkim Rada Nadzorczą, Zarząd Banku oraz komitet ALCO.

Podstawowymi metodami pomiaru ekspozycji ryzyka rynkowego są:

- wartość zagrożona (VaR);
- pomiar wrażliwości (BpV);
- zmienność wyniku odsetkowego.

Uzupełnieniem przyjętej metodyki są testy scenariuszy skrajnych.

Wartość zagrożona wyznaczana jest na podstawie analizy scenariuszy historycznych zmian cen rynkowych, przy założeniu 99% poziomu ufności oraz 1 dniowego okresu utrzymywania pozycji. Analizie poddawane są dane historyczne za okres 500 dni roboczych. VaR szacuje stratę, która z założonym prawdopodobieństwem oraz w założonym okresie nie zostanie przekroczona przez Bank przy założeniu utrzymywania niezmiennego portfela. VaR jest wyznaczany zarówno dla

poszczególnych kategorii ryzyka (walutowego, stopy procentowej, zmienności), jak również łącznie dla wszystkich rodzajów ryzyk rynkowych.

VaR dla pozycji ryzyka rynkowego dla Grupy Banku BPH SA na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosił 1 775 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 1 079 tys. zł).

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka rynkowego w Grupie Banku BPH SA za okres styczeń – grudzień 2015 roku (w tys. zł):

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	31.12.2015	31.12.2014
1 143	3 600	1 906	1 775	1 079

W celu sprawdzenia poprawności przyjętych założeń modelu służącego kalkulacji wartości zagrożonych, Bank BPH przeprowadza weryfikację historyczną rzeczywistą i rewaluacyjną.

Ograniczenia wynikające z przyjętej metodyki VaR, w tym: prognozowanie strat na podstawie danych historycznych, możliwość zaistnienia większej straty niż wynikająca z poziomu VaR, założenie stałej ekspozycji ryzyka w ustalonym okresie utrzymania pozycji, powodują, że Bank dokonuje pomiaru ryzyka wykorzystując dodatkowo pozostałe dwie miary ryzyka:

- 1) Pomiar wrażliwości pozycji na minimalną zmianę czynników rynkowych (np. 1 pb) umożliwiający zarządzanie ryzykiem w podziale na dowolne przedziały czasowe i kategorie rynkowe.
- 2) Testy scenariuszy skrajnych umożliwiające oszacowanie potencjalnych strat Banku w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Podstawowymi limitami ograniczającymi ekspozycję ryzyka rynkowego są limity VaR dla VaR obejmującego główne czynniki ryzyka (tzn. obejmującego ryzyko stopy procentowej, pozycji walutowej oraz vega), limity BPV oraz nominalnej pozycji walutowej.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przekroczenia limitów określonych przez Radę Nadzorczą w zakresie ryzyka rynkowego.

44.2.1 Ryzyko walutowe

Bank BPH ze względu na prowadzoną działalność na rynku walutowym narażony jest na ryzyko ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut. Ryzyko to – rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty – jest tym większe im:

- większa jest zmienność kursów walut,
- większe jest niedopasowanie należności i zobowiązań walutowych.

W zakresie ograniczania ryzyka walutowego w Banku funkcjonuje system limitów. Maksymalny poziom otwartych pozycji walutowych jest ograniczony przez nałożone limity maksymalnej wielkości otwartej pozycji brutto oraz w podziale na poszczególne waluty. Limity te służą ograniczeniu do bezpiecznych kwot otwartej pozycji walutowej w określonych obszarach (portfel bankowy – portfel handlowy, waluty) i są monitorowane zarówno na koniec jak i w ciągu dnia roboczego.

Ekspozycja na ryzyko pozycji walutowej monitorowana jest także z zastosowaniem metody VaR (Value at Risk) opartej o metodę symulacji historycznej.

Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych przy założeniu skrajnych zmian czynników ryzyka wynikających z historycznych obserwacji oraz prognozowanych poziomów kursów walutowych dla podstawowych walut.

VaR dla pozycji ryzyka walutowego dla Banku BPH na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosił 372 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 31 tys. zł).

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka walutowego w Grupie Banku BPH SA za okres styczeń – grudzień 2015 roku (w tys. zł):

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	31.12.2015	31.12.2014
5	1 192	46	372	31

44.2.2 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako wrażliwość zarówno wyniku odsetkowego netto, jak i ekonomicznej wartości kapitału Banku na zmiany stóp procentowych. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie, w ramach akceptowanego przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku poziomu ryzyka stopy procentowej, struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązań pozabilansowych w sposób optymalizujący wynik finansowy oraz zapewniający płynność Banku.

Ryzyko stopy procentowej obejmuje cztery główne rodzaje ryzyka:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – wynikające z niedopasowania przeszacowywanych w danym okresie wielkości aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych,
- ryzyko krzywej dochodowości – wynikające ze zmian kształtu krzywej dochodowości występujących na skutek zmian relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku,
- ryzyko bazowe – wynikające z niedoskonałej korelacji stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe o identycznych okresach przeszacowania lub płatności, lecz powiązanych z różnymi stawkami referencyjnymi,
- ryzyko opcji klienta – związane z występowaniem możliwości decyzyjnych przyznawanych klientom w ramach produktów i usług oferowanych przez Bank; w szczególności dotyczy to wcześniejszej spłaty kredytów, wcześniejszych wypłat depozytów, stosowania innych parametrów niż ujęte w harmonogramie spłaty rat kredytów oraz ryzyko wynikające z występowania instrumentów pochodnych wbudowanych w oferowane usługi i produkty.

Ryzyko stopy procentowej w Banku dzieli się ze względu na czas jego trwania na ryzyko w ciągu dnia operacyjnego oraz ryzyko na koniec dnia operacyjnego. Ryzyko stopy procentowej w ciągu dnia operacyjnego powstaje w wyniku krótkotrwałego otwarcia pozycji na stopie procentowej, która zamykana jest przed końcem danego dnia operacyjnego. Ryzyko stopy procentowej na koniec dnia operacyjnego wynika głównie z procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku bądź z pozycji wynikających z faktu oferowania klientom instrumentów finansowych.

Bank wyznacza miary ryzyka dla całego portfela - portfela bankowego i handlowego. Dla celów pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank wyznacza profil przeszacowania dla produktów bez daty zapadalności oraz wielkości przedpłat/opóźnień dla kredytów z harmonogramem spłat stosując metody procesu charakteryzacji produktów. Metody te bazują na danych historycznych, obejmują analizy historycznego zachowania wolumenu oprocentowania czy spłat rat kredytowych.

W celu pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank BPH SA wykorzystuje metodę symulacji historycznej Hulla – White’a wartości zagrożonej (VaR), wartości punktu bazowego (Basis-point-Value – „BpV”) oraz zmienności wyniku odsetkowego. Metodyka VaR pozwala, w oparciu o terminowe niedopasowanie przepływów pieniężnych, a także o zmienności i współzależności stóp procentowych obserwowane na rynku, oszacować (z przyjętym prawdopodobieństwem) maksymalny poziom potencjalnej straty Banku wynikający z ryzyka stóp procentowych. VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej dla Grupy na dzień 31 grudnia 2015 wynosił 1,499 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014: 1,078 tys. zł).

Statystyka miary VaR dla pozycji ryzyka stopy procentowej dla Grupy Kapitałowej Banku BPH SA za okres styczeń – grudzień 2015 roku (w tys. zł):

Wartość minimalna	Wartość maksymalna	Wartość średnia	31.12.2015	31.12.2014
1 154	3 580	1 901	1 499	1 078

Metodyka BpV pozwala natomiast na oszacowanie wrażliwości wyceny pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych o 1 pb (0,01%).

Ekspozycja Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BpV według stanu na 31 grudnia 2015 roku została zaprezentowana poniżej (w tys. zł):

Waluta	0-3M	3M-6M	6M-1Y	1Y-3Y	3Y-5Y	5Y-10Y	>10Y	Razem
EUR	-4	-5	-5	2	24	-10	-6	-4
PLN	0	17	19	-84	96	-44	-24	-20
USD	2	3	4	-2	11	0	0	18
CHF	-15	-22	3	41	5	164	-145	31

Ekspozycja Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na ryzyko zmian stóp procentowych, przedstawiona w postaci wrażliwości BpV według stanu na 31 grudnia 2014 roku została zaprezentowana poniżej (w tys. zł):

Waluta	0-3M	3M-6M	6M-1Y	1Y-3Y	3Y-5Y	5Y-10Y	>10Y	Razem
EUR	-7	-2	-1	-1	41	-11	-7	12
PLN	19	0	11	-81	91	25	-24	41
USD	1	1	-2	-6	7	0	0	1
CHF	6	-30	-9	8	18	3	-246	-250

Istotnym dopełnieniem metody wartości zagrożonej jest przeprowadzana okresowo analiza scenariuszy warunków kryzysowych. Dla ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące scenariusze kryzysowe:

- równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w górę i w dół o 200 pb,
- scenariusze historyczne definiowane na podstawie historycznie zaobserwowanych zmian stóp procentowych.

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 pb dla ekspozycji stopy procentowej Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na dzień 31 grudnia 2015 roku (w tys. zł):

Waluta	0-3M	3M-6M	6M-1Y	1Y-3Y	3Y-5Y	5Y-10Y	>10Y	Razem
EUR	-776	-1 071	-1 024	453	4 783	-2 093	-1 208	-936
PLN	64	3 364	3 882	-16 874	19 229	-8 770	-4 788	-3 893
USD	488	657	806	-492	2 125	-16	-17	3 551
CHF	-3 040	-4 307	643	8 293	958	32 833	-28 905	6 475

Wyniki analizy scenariuszy kryzysowych dla równoległego przesunięcia krzywych o 200 pb dla ekspozycji stopy procentowej Banku BPH SA na dzień 31 grudnia 2014 roku (w tys. zł):

Waluta	0-3M	3M-6M	6M-1Y	1Y-3Y	3Y-5Y	5Y-10Y	>10Y	Razem
EUR	-1 346	-430	-230	-253	8 141	-2 169	-1 380	2 333
PLN	3 846	44	2 146	-16 276	18 243	4 983	-4 869	8 117
USD	229	257	-309	-1 238	1 317	-20	-18	218
CHF	1 232	-5 948	-1 846	1 606	3 545	644	-49 166	-49 933

W zakresie ograniczania ryzyka stopy procentowej funkcjonuje w Banku system limitów i wartości progowych.

Limity i wartości progowe BpV obejmują wrażliwości pozycji na zmiany stóp procentowych w poszczególnych przedziałach czasowych, tj. 0-3M, 3M-6M, 6M-1Y, 1Y-3Y, 3Y-5Y, 5Y-10Y, powyżej 10Y, jak również na równoległe przesunięcie krzywych dochodowości w poszczególnych walutach i grupach walut. Limity i wartości progowe BpV są ustalone zarówno dla łącznej ekspozycji, dla ekspozycji w głównych walutach, jak również dla portfela bankowego i portfela handlowego.

44.2.3 Ryzyko inwestycji kapitałowych

W dniu 25 maja 2015 roku BPH TFI nabyło jednostki uczestnictwa BPH Superior Funduszu Inwestycyjnego Otwartego. Inwestycja została dokonana na podstawie zgody Rady Nadzorczej BPH TFI w ramach utworzenia nowego funduszu parasolowego. Według stanu na 31 grudnia 2015 roku VaR dla funduszy wynosił 23 tys. zł.

44.3. Ryzyko płynności

Strategia w zakresie ryzyka płynności i zarządzania tym ryzykiem została określona w dokumencie „Polityka Inwestycyjna oraz Zarządzania Aktywami i Pasywami w Banku BPH SA”.

Polityka Inwestycyjna jest zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku BPH SA po uprzednim zatwierdzeniu i rekomendacji Zarządu Banku i Komitetu Aktywów i Pasywów (ALCO). Polityka określa najważniejsze zasady oraz definiuje zarządzanie ryzykiem płynności na poziomie strategicznym. Polityka określa kierunkowo źródła refinansowania.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku BPH SA odbywa się zgodnie z polityką uchwaloną przez Zarząd Banku. Dokument ten określa m.in. zasady monitorowania ryzyka płynności, obowiązki sprawozdawcze, kompetencje, oraz zakresy odpowiedzialności poszczególnych jednostek w procesie zarządzania ryzykiem płynności (w tym rozdzielanie funkcji skarbowych od funkcji monitorujących ekspozycje ryzyka), system limitów oraz tzw. wskaźników wczesnego ostrzegania, ograniczających to ryzyko w Banku BPH SA, jak również zasady postępowania w przypadku wystąpienia kryzysu płynności.

Do monitoringu ryzyka płynności Bank wykorzystuje metodę urealnionej luki płynności. Urealniona luka płynności wyliczana jest wg terminów zapadalności aktywów i zobowiązań prognozowanych w oparciu o metody statystyczne oraz ocenę bieżącą realności dotrzymania umownego terminu przepływu środków. Urealnienie stosowane jest w celu oszacowania realnych wartości i terminów zapadalności/wymagalności przepływów gotówkowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej i pozabilansowych.

W celu utrzymania bezpiecznej pozycji płynności Banku decyzją Rady Nadzorczej Banku określoną w Polityce Inwestycyjnej oraz decyzją Zarządu zatwierdzono podstawowy miernik ryzyka płynności – tzw. bufor płynności. Ponadto Bank posiada zatwierdzone decyzją Komitetu ALCO wewnętrzne limity płynności i wartości progowe, których celem jest kontrola ekspozycji i podatności na ryzyko płynności.

Bufor płynności jest wyliczany co 10 dni na podstawie scenariuszy testów warunków skrajnych luki płynności. Bank definiuje tę miarę jako minimalną wielkość nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, jakie Bank winien posiadać, pozwalającą na przetrwanie Bankowi bez pomocy ze strony inwestora strategicznego co najmniej 30 dni w przypadku wystąpienia kryzysu płynności wewnątrz Banku, kryzysu systemowego lub stanowiącego kombinację obu powyższych wariantów, ale nie będącego ich prostą agregacją (tzw. „kryzys łączony”). Do poszczególnych scenariuszy testów warunków skrajnych Bank przyjmuje następujące założenia:

- 1) w przypadku scenariusza kryzysu systemowego przedstawiającego potencjalny kryzys płynności w systemie finansowym, wywołany zdarzeniami zewnętrznymi/rynkowymi, mogącymi wywołać spowolnienie gospodarcze lub recesję, Bank odzwierciedla w założeniach:

- a) zwiększony w porównaniu do sytuacji normalnej wpływ depozytów klientów,
 - b) spadek dostępności finansowania z rynku międzybankowego, w szczególności finansowania średnio- lub długoterminowego,
 - c) znaczące wykorzystanie przyznaných linii pozabilansowych przez klientów komercyjnych i SME,
 - d) brak możliwości wykorzystania linii stand-by przyznaných Bankowi.
- 2) w przypadku scenariusza kryzysu wewnętrznego przedstawiającego potencjalny kryzys płynności, wywołany zdarzeniami wewnętrznymi, związanymi z utratą zaufania klientów/kontrahentów do Banku, Bank odzwierciedla w założeniach:
- a) wzmożony i dotkliwy wpływ depozytów klientów,
 - b) brak przedłużenia i/lub pozyskania finansowania z rynku międzybankowego,
 - c) brak możliwości wykorzystania linii stand-by przyznaných Bankowi.
- 3) w przypadku scenariusza kryzysu łączonego Bank stosuje kombinacje wyżej wymienionych założeń i dodatkowo różnicuje dotkliwość scenariuszy.

Bank uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych w tzw. awaryjnym planie utrzymania płynności na wypadek wystąpienia kryzysu płynności. Do analizy sytuacji na rynkach finansowych oraz wewnątrz Banku mającej na celu wykrycie symptomów i zidentyfikowanie źródeł i/lub potencjalnych przyczyn mogących doprowadzić do kryzysu płynności, stosuje się w Banku system Wskaźników Wczesnego Ostrzegania. System Wskaźników Wczesnego Ostrzegania dzieli się na dwie grupy, do których są przyporządkowane szczegółowe kategorie wskaźników: zewnętrzne – charakteryzujące sytuację rynkową, oraz wewnętrzne – charakteryzujące sytuację Banku. W ramach oceny sytuacji wewnętrznej Banku monitorowana jest między innymi pozycja płynnościowa (w tym wielkość bufora płynności) oraz stabilność finansowa.

Nadzorcze miary płynności kształtowały się w 2015 roku powyżej wymaganych limitów. Poniżej przedstawiono miary M1-M4 oraz LCR dla Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na dzień 31 grudnia 2015 roku:

M1 (mln. zł)	M2	M3	M4	LCR (%)
9 228	2,65	6,57	1,47	278

Nadzorcze miary płynności dla Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na dzień 31 grudnia 2014 roku kształtowały się następująco:

M1 (mln. zł)	M2	M3	M4	LCR (%)
9 900	2,67	6,97	1,52	260

Bank utrzymuje wysoki, bezpieczny poziom nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, które stanowią zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy skrajnych płynności (nadwyżka płynności). Na dzień 31 grudnia 2015 roku nadwyżka płynności wynosiła 6 015 mln zł i składała się z:

Elementy nadwyżki płynności	Wartość aktywów na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
Gotówka	889	894
Bony NBP	4 600	4 500
Obligacje rządowe	526	445
NADWYŻKA PŁYNNOCI	6 015	5 839

Stopień wykorzystania limitów i wartości progowych nałożonych na wskaźniki krótko i długookresowe oraz lukę w 2015 roku i w 2014 roku pozostawał również na bezpiecznym poziomie.

Poniżej przedstawiono urealnioną lukę płynności dla Grupy Kapitałowej Banku BPH SA na 31 grudnia 2015 roku w mln zł:

31 grudnia 2015								
	a'vista	do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1- 3 lat	3 - 5 lat	pow. 5 lat
luka urealniona	5 187	9 155	304	504	662	3 647	-1 365	-17 854
luka skumulowana	5 187	14 342	14 646	15 150	15 812	19 459	18 094	240

31 grudnia 2014								
	a'vista	do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1- 3 lat	3 - 5 lat	pow. 5 lat
luka urealniona	5 604	9 103	339	436	115	894	2 467	-17 973
luka skumulowana	5 604	14 707	15 046	15 482	15 597	16 491	18 958	985

Poniżej przedstawiono strukturę sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Banku wg stanu na 31 grudnia 2015 – z uwzględnieniem kontraktowych terminów zapadalności (w tys. zł).

Zobowiązania:

Przedziały czasowe	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Zobowiązania wobec banków	104 442	0	0	0	0	104 442
Zobowiązania wobec klientów	9 954 468	681 665	1 409 096	136 454	9 164	12 190 847
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	5 555	3 187	326 135	3 873 417	9 680 069	13 888 363
Emisje własne	0	29 364	84 128	125 479	0	238 971
Inne pasywa finansowe	114 551	0	44 000	0	0	158 551
Zobowiązania podporządkowane	3 002	0	15 390	768 990	0	787 382
RAZEM	10 182 018	714 216	1 878 749	4 904 340	9 689 233	27 368 556

Pozycje pozabilansowe:

Przedziały czasowe	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	3 740 884	0	0	0	0	3 740 884
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne, w tym:	175 561	0	0	0	0	175 561
<i>gwarancje dobrego wykonania</i>	102 972	0	0	0	0	102 972
Pozabilansowe zobowiązania warunkowo udzielone	3 916 445	0	0	0	0	3 916 445

Poniżej przedstawiono strukturę sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Banku wg stanu na 31 grudnia 2014 – z uwzględnieniem kontraktowych terminów zapadalności (w tys. zł).

Zobowiązania:

Przedziały czasowe	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Zobowiązania wobec banków	473 846	20 214	10 248	0	0	504 308
Zobowiązania wobec klientów	9 917 861	797 251	1 619 425	142 157	11 510	12 488 204
Zobowiązania wobec pozostałych instytucji	11 720	19 272	888 021	3 229 323	8 566 039	12 714 375
Emisje własne	0	46 236	158 724	29 530	0	234 490
Inne pasywa finansowe	135 745	0	37 594	0	0	173 339
Zobowiązania podporządkowane	3 531	0	16 326	91 613	700 420	811 890
RAZEM	10 542 703	882 973	2 730 338	3 492 623	9 277 969	26 926 606

Pozycje pozabilansowe:

Przedziały czasowe	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	3 303 698	0	0	0	0	3 303 698
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne, w tym:	205 188	0	0	0	0	205 188
<i>gwarancje dobrego wykonania</i>	107 627	0	0	0	0	107 627
Pozabilansowe zobowiązania warunkowe udzielone	3 508 886	0	0	0	0	3 508 886

Głównym źródłem finansowania Banku w 2015 roku były depozyty oraz linie kredytowe otrzymane od podmiotów powiązanych z większościovym udziałowcem Banku. Bank posiada łącznie 6 umów na długoterminowe finansowanie w CHF z Grupy GE, o kontraktowej zapadalności od 1 do 7 lat, w łącznej wysokości 3,38 mld CHF na dzień 31 grudnia 2015 i 2014 roku (13,32 mld zł wg kursu NBP z 31 grudnia 2015 roku, 11,98 mld zł wg kursu NBP z 31 grudnia 2014 roku). Wspomniane źródła finansowania są wystarczające w stosunku do skali prowadzonej działalności Banku. Wykorzystane linie kredytowe w urealnionej luce płynności są uwzględniane kontraktowo zgodnie z harmonogramem spłat.

W celu zapewnienia bezpiecznego poziomu płynności Bank utrzymywał odpowiedni zasób wysokiej jakości, nieobciążonych aktywów płynnych, a dodatkowo poprzez podpisaną umowę miał dostęp do odnawialnego źródła finansowania w postaci linii kredytowej. Linia ta nie była wykorzystywana przez Bank w 2015 roku. Wielkość niewykorzystanej linii wg stanu na 31 grudnia 2015 roku wynosiła 2,2 mld CHF (na dzień 31 grudnia 2014: 2,6 mld CHF) i w urealnionej luce płynności jest uwzględniana jako wpływ występujący w trzecim dniu roboczym od dnia sprawozdawczego (tj.: w przedziale do 1 miesiąca), oraz jako wypływ zgodnie z kontraktowym terminem wygaśnięcia tej linii (tj.: w przedziale powyżej 5 lat).

Przepływy środków pieniężnych z pochodnych instrumentów finansowych

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Bank w kwotach netto należą:

- kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- opcje towarowe, opcje kapitałowe, opcje na stopę procentową,
- kontrakty swap na stopę procentową (IRS) – w tym transakcje OIS (Overnight Index Swap),

- opcje walutowe.

W poniższej tabeli przedstawiono pochodne zobowiązania finansowe Banku, które będą rozliczane na bazie netto, pogrupowane w odpowiednich umownych terminach zapadalności na ostatnią i poprzednią datę bilansową.

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2015	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Opcje kapitałowe	0	-253	-640	-2 793	0	-3 686
IRS (w tym OIS) – wpływ	1 227	8 000	37 071	75 543	14 093	135 934
IRS (w tym OIS) – wypływ	-1 992	-6 902	-37 121	-95 944	-15 725	-157 684
Opcje walutowe	-11	-41	-309	0	0	-361
RAZEM WYPŁYWY	-2 003	-7 196	-38 070	-98 737	-15 725	-161 731

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2014	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Opcje kapitałowe	0	-2 858	-3 148	-681	0	-6 687
IRS (w tym OIS) – wpływ	6 567	19 257	86 308	172 465	38 886	323 483
IRS (w tym OIS) – wypływ	-6 932	-8 521	-97 968	-177 530	-31 767	-322 718
Opcje walutowe	-9	-180	-5 371	0	0	-5 560
RAZEM WYPŁYWY	-6 941	-11 559	-106 487	-178 211	-31 767	-334 965

Wartości zaprezentowane w powyższych tabelach to suma wartości godziwych zobowiązań wynikających z transakcji pochodnych rozliczanych w kwotach netto. Dla instrumentów IRS przedstawiono całkowitą sumę niezdyktowanych dodatnich (wpływ netto) i ujemnych (wypływ netto) przepływów pieniężnych na danym instrumencie w danej dacie zapadalności.

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Bank w kwotach brutto należą:

- walutowe kontrakty forward,
- walutowe kontrakty swap,
- dwuwalutowe kontrakty swap na stopę procentową (CIRS).

W poniższej tabeli przedstawiono pochodne zobowiązania/należności finansowe Banku, które będą rozliczane na bazie brutto, pogrupowane w odpowiednich pozostałych umownych terminach zapadalności na ostatnią i poprzednią datę bilansową.

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2015	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Forward walutowy						
wpływy	181 435	303 497	410 480	3 953	0	899 365
wypływy	-181 559	-306 344	-411 283	-3 940	0	-903 126
Swap walutowy						
wpływy	1 515 547	251 899	66 039	0	0	1 833 485
wypływy	-1 512 648	-251 032	-65 661	0	0	-1 829 341
RAZEM WYPŁYWY	-1 694 207	-557 376	-476 944	-3 940	0	-2 732 467

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2014	do 1 miesiąca	od 1 miesiąca do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	razem
Forward walutowy						
wpływy	477 561	673 358	3 883 621	9 328	0	5 043 868
wypływy	-480 851	-675 097	-3 888 853	-9 075	0	-5 053 876
Swap walutowy						
wpływy	3 100 907	676 516	202 328	0	0	3 979 751
wypływy	-3 096 201	-681 800	-194 282	0	0	-3 972 283
RAZEM WYPŁYWY	-3 577 052	-1 356 897	-4 083 135	-9 075	0	-9 026 159

Wartości zaprezentowane w powyższych tabelach to niezdykontowane kwoty przepływów (nominalnych i odsetkowych) pozostające do rozliczenia z tytułu instrumentów pochodnych.

44.4. Ryzyko kredytowe

STRATEGIA RYZYKA

Cele zarządzania ryzykiem kredytowym

Podstawowym celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymanie tego ryzyka na bezpiecznym poziomie, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej dochodowości operacji kredytowych. Bank stosuje efektywne metody zarządzania ryzykiem kredytowym zarówno na poziomie portfelowym, jak i indywidualnych zaangażowań; metody te są systematycznie weryfikowane i rozwijane. Struktura i organizacja procesu kredytowego oraz procedury i narzędzia identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego są dostosowane do wymogów określonych w obowiązujących uchwałach i rekomendacjach nadzorczych.

Zarządzanie ryzykiem jest ściśle powiązane z działalnością biznesową i planowaniem strategicznym w całej organizacji. Rozwój działalności kredytowej odbywa się w ramach określonego w strategii Banku apetytu na ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym

W ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym wyodrębniono funkcje związane z poszczególnymi etapami procesu kredytowego. Są one realizowane przez komórki Pionu Zarządzania Ryzykiem oraz w zakresie wybranych procesów Pionu Operacji, przy czym kryteria i zasady realizacji procesów przez Pion Operacji są opracowywane i wdrażane przez Pion Zarządzania Ryzykiem. Powyższe procesy obejmują:

- akceptację ryzyka (ocena ryzyka i podejmowanie decyzji kredytowych),
- administrację kredytową (sporządzanie umów kredytu i umów zabezpieczeń, otwieranie rachunków kredytowych i księgowanie operacji na tych rachunkach),
- monitoring i kontrolę ryzyka (organizacja procesu monitorowania, budowa i rozwój narzędzi wspomagających proces monitorowania, monitoring indywidualnych ekspozycji kredytowych oraz portfela kredytowego),
- zarządzanie ekspozycjami o podwyższonym ryzyku, restrukturyzację i windykację.

W Pionie Zarządzania Ryzykiem działają również niezależne komórki odpowiedzialne za opracowywanie i implementację zasad i procesów kredytowych (strategie, polityki i procedury) oraz budowę, rozwój i wdrożenie narzędzi identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka na poziomie indywidualnym i portfelowym.

Zarząd Banku określa strategię i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku oraz polityki i procedury kluczowe dla zarządzania ryzykiem kredytowym. Rada Nadzorcza, sprawuje nadzór nad ryzykiem portfela Banku. Odpowiedzialność za wdrożenie i funkcjonowanie kompleksowego systemu zasad zarządzania ryzykiem spoczywa na CRO (Chief Risk Officer), który – jako Wiceprezes Zarządu Banku – kieruje Pionem Zarządzania Ryzykiem. CRO odpowiada również za

operacyjne zarządzanie ryzykiem kredytowym. W zarządzaniu ryzykiem kredytowym ważną rolę pełnią Komitet Kredytowy i Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa.

Strategia, polityki i procedury

Sytuacja gospodarcza, zmiany w strukturze, sposobie funkcjonowania i sytuacji systemu bankowego, przewidywane zmiany wskaźników makroekonomicznych, kursów walutowych i stóp procentowych oraz zmieniające się potrzeby klientów są istotnym czynnikiem uwzględnianym w procesie opracowywania strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym. Strategia ta oraz Ogólne Zasady Kredytowania, kompetencje i zasady podejmowania decyzji kredytowych, jak również polityki i procedury szczegółowe, stanowią główne elementy kompleksowego systemu zarządzania ryzykiem kredytowym i wyznaczają ramy dla prowadzenia działalności kredytowej Banku.

Obowiązujące regulacje podlegają cyklicznym przeglądom w celu ich aktualizacji i zapewnienia zgodności z obowiązującym prawem i rekomendacjami nadzorczymi.

Ocena ryzyka kredytowego, system ratingowy/ scoringowy

Przed udzieleniem kredytu Bank ocenia zdolność kredytową klienta analizując m.in. jego dane finansowe oraz informacje jakościowe dotyczące jego pozycji rynkowej, struktury organizacyjnej i własnościowej, charakterystyki sektora, w którym działa, itp. Przedmiotem analizy i oceny jest również ryzyko samej transakcji - Bank ocenia cel i ekonomiczne uzasadnienie kredytu, jak również inne elementy mające wpływ na jego poziom (aspekty prawne, rynkowe etc.).

Ocenę ryzyka kredytowego wspierają systemy ratingowe i scoringowe wykorzystujące dane dotyczące klienta. Systemy te - ich zasady, modele i platforma informatyczna są budowane, walidowane i kalibrowane przez wyspecjalizowane jednostki Pionu Zarządzania Ryzykiem. Obowiązująca w Banku skala ratingowa, umożliwia porównanie pojedynczych ekspozycji oraz sub-portfeli zarówno z innymi ekspozycjami Banku jak i ze źródłami (ratingami) zewnętrznymi.

Systemy ratingowe/ scoringowe mają szerokie zastosowanie w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, ponadto ocena ratingowa jest ważnym parametrem systemu kompetencji kredytowych.

Podejmowanie decyzji kredytowych

Decyzje kredytowe w zakresie produktów opartych o ocenę ratingową:

- podejmowane są przez osoby posiadające imienne limity kompetencji kredytowych - zgodnie z zasadą podwójnej weryfikacji lub kolegialnie (Komitet Kredytowy),
- kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest kwota łącznej ekspozycji kredytowej wobec klienta/ grupy powiązanej, profil ryzyka klienta i finansowej transakcji oraz poziom pokrycia ekspozycji zabezpieczeniem.

Decyzje kredytowe w zakresie produktów opartych o ocenę scoringową:

- kryterium wyznaczającym szczebel kompetencyjny podejmujący decyzję kredytową jest w zależności od segmentu klienta i typu produktu, między innymi maksymalna kwota limitu produktowego, kwota łącznej ekspozycji kredytowej wobec klienta/ grupy powiązanej, profil ryzyka klienta i finansowej transakcji,
- wynik oceny scoringowej oraz analizy zdolności kredytowej wykorzystywany jest do podjęcia ostatecznej decyzji przez pracownika weryfikującego wnioski kredytowe, posiadającego indywidualne kompetencje kredytowe,
- kompetencje kredytowe nadawane są indywidualnie pracownikom jednostek odpowiedzialnych za analizę kredytową w zależności od produktu i segmentu klienta w Pionie Zarządzania Ryzykiem; podstawą do nadania kompetencji jest posiadana przez pracownika wiedza i doświadczenie,
- W przypadku ekspozycji przekraczających poziom indywidualnych kompetencji kredytowych pracowników weryfikujących wnioski kredytowe, wymagana jest decyzja Komitetu Kredytowego Banku.

Ograniczanie ryzyka kredytowego

W ramach działań windykacyjnych dla produktów zabezpieczonych, gdy negocjacje spłaty zadłużenia lub dobrowolna sprzedaż przedmiotu zabezpieczenia nie przynoszą zamierzonych rezultatów, Bank w pierwszej kolejności podejmuje działania zmierzające do realizacji zabezpieczenia zarówno w drodze egzekucji komorniczej jak i przejęcia przedmiotu zabezpieczenia i następnie jego sprzedaży. Decyzja o przejęciu zabezpieczenia poprzedzona jest każdorazowo wyceną sporządzoną przez niezależnego rzeczoznawcę. Bank dąży do sprzedaży przejętego majątku w możliwie najkrótszym czasie i w tym celu wykorzystuje różne dostępne kanały sprzedaży, a w szczególności portale aukcyjne oraz współpracujące firmy specjalizujące się w pośrednictwie w sprzedaży majątku. Wybór optymalnego sposobu zbycia przejętych aktywów uzależniony jest głównie od specyfiki sprzedawanego majątku i możliwości znalezienia nabywcy na danym rynku. Dodatkowo podejmowane są działania mające na celu jak najszersze rozpowszechnienie informacji o sprzedawanych aktywach na stronie internetowej Banku oraz na portalach ogłoszeniowych.

Polityką Banku jest sprzedaż przejętych aktywów, do rzadkości należą przypadki gospodarowania przejętych aktywów na potrzeby własne – czynność taka musi być ekonomicznie uzasadniona i odzwierciedlać potrzeby Banku. Decyzje o zagospodarowaniu środka podejmowane są zgodnie z kompetencjami kredytowymi obszaru restrukturyzacji i windykacji.

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2015 roku uznającym za sprzeczne z Konstytucją przepisy, na podstawie których banki wystawiały bankowe tytuły egzekucyjne oraz nowelizacją ustawy Prawo bankowe, w czwartym kwartale 2015 roku w miejsce bankowego tytułu egzekucyjnego, dla wybranych segmentów klientów / produktów kredytowych Bank wprowadził weksle in blanco kredytobiorcy jako jedno z alternatywnych narzędzi prawnych umożliwiających uproszczone dochodzenie wierzytelności.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku finansowy efekt ustanowionych zabezpieczeń w odniesieniu do należności z rozpoznaną utratą wartości ocenianych indywidualnie wynosi 87 mln zł (na dzień 31 grudnia 2014: 116 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy szacowaniu odpisów nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy z zabezpieczeń.

W 2015 roku Bank nie posiadał żadnych trudno zbywalnych aktywów przejętych, jako zabezpieczenia. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość przejętych zabezpieczeń wyniosła 30 813 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2014 rok: 21 336 tys. zł) i obejmowała głównie nieruchomości stanowiące zabezpieczenie kredytów hipotecznych.

Powyższe kwoty znajdują się w nocie 21 „Pozostałe aktywa” w pozycji „rozliczenia z tytułu przejęcia aktywów za długi” oraz częściowo w nocie 19 „Aktywa przeznaczone do sprzedaży” w pozycji „budynki, lokale”.

Monitoring indywidualnego ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest monitorowane i kwantyfikowane w Banku w regularnym cyklicznym procesie, którego głównym elementem jest system klasyfikacji, składający się z odpowiednich procedur i narzędzi, tj. systemu ratingowego, systemu wczesnej identyfikacji ryzyka, mechanizmu (zasady i proces) intensywnego monitoringu oraz mechanizmu identyfikacji i oznaczania zdarzeń niewykonania zobowiązań. Procedury w tym zakresie istnieją zarówno dla zaangażowań klasyfikowanych jako normalne, jak i zagrożone, podlegające działaniom restrukturyzacyjnym i windykacyjnym. Regularnemu monitorowaniu podlegają również przyjęte zabezpieczenia – ich pewność prawna i wartość.

Monitoring portfela kredytowego i zarządzanie koncentracją

Bank systematycznie monitoruje strukturę portfela i - w przypadku zaobserwowania tendencji do nadmiernej koncentracji – podejmuje decyzje o wprowadzeniu odpowiednich limitów uwzględniając skalę tego zaangażowania, jakość portfela oraz inne czynniki istotne z punktu widzenia danej koncentracji.

Niezależnie od przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań wynikających z Prawa Bankowego oraz regulacji i rekomendacji nadzorczych, Bank ustala wewnętrzne limity kredytowe w celu dywersyfikacji portfela i ograniczenia koncentracji ryzyka kredytowego. Limity te dotyczą w szczególności zaangażowania Banku w finansowanie poszczególnych branż oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Generalnie w segmencie klientów korporacyjnych zaangażowanie Banku w finansowanie poszczególnych branż nie powinno przekroczyć 20% wartości portfela kredytowego tego segmentu. Limity na ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie ustalane są w relacji do kapitałów własnych Banku oraz w relacji do wielkości portfela kredytowego Banku. Wykorzystanie limitów podlega systematycznemu monitorowaniu i raportowaniu. System zarządzania limitami zawiera również procedury określające sposób postępowania w przypadku przekroczenia ustalonych progów.

W ramach wytycznych, polityk i innych narzędzi sterujących operacyjnym zarządzaniem ryzykiem kredytowym, stanowiących podstawę podejmowanych decyzji kredytowych, Bank określa również limity na zaangażowanie wobec poszczególnych podmiotów, czy też grup podmiotów powiązanych, adekwatnie do profilu ryzyka danej relacji, akceptowanego poziomu pojedynczej transakcji, czy też stopnia koncentracji na największych ekspozycjach w portfelu.

Plany awaryjne

Mając na względzie przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla portfela kredytowego Banku, jakie mogą powodować zachodzące zmiany w sytuacji makroekonomicznej, Bank opracował odpowiednie procedury pozwalające oszacować stopień oddziaływania tych zmian oraz podjąć – o ile jest to uzasadnione – określone działania dostosowawcze. Bank przeprowadza regularnie testy warunków skrajnych. Wyniki testów są wykorzystywane do weryfikacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, a w przypadku wystąpienia istotnego prawdopodobieństwa zaistnienia negatywnych, krytycznych zmian w otoczeniu makroekonomicznym – do opracowania adekwatnych planów awaryjnych.

ZASADY IDENTYFIKACJI I POMIARU RYZYKA KREDYTOWEGO

Klasyfikacja ryzyka

Ocena ryzyka niewypłacalności dokonywana jest w Banku BPH SA w oparciu o modele ratingowe (dla kredytobiorców komercyjnych) oraz scoringi aplikacyjne i behawioralne dla kredytobiorców detalicznych i mikro przedsiębiorstw. Rating/ scoring nadany danemu kredytobiorcy/ transakcji pozwala na określenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania kredytobiorcy wobec Banku w horyzoncie 1 roku. Modele obejmują 24 kategorie ratingowe z przypisanym prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązań wobec Banku (ang. probability of default) oraz 3 kategorie różnicujące kredytobiorców/ ekspozycje, w przypadku których ryzyko niewywiązania się z zobowiązań wobec Banku zmaterializowało się (tj. nastąpił default, zidentyfikowano przesłanki utraty wartości).

Dodatkowo w procesie analizy i podejmowania decyzji kredytowych w odniesieniu do kredytów hipotecznych dla osób prywatnych, Bank określa 5 klas ryzyka kredytobiorcy/transakcji które dostosowują parametry kredytu (wskaźniki LTV i TDR) oraz jego cenę do stopnia generowanego ryzyka.

W procesie podejmowania decyzji kredytowych w odniesieniu do kredytów detalicznych Bank określa 5 segmentów ryzyka kredytobiorcy, które dostosowują parametry kredytu (wskaźniki DTI, maksymalne kwoty/limity/okresy kredytowania) oraz jego cenę do stopnia ryzyka związanego z klientem.

Identyfikacja zdarzeń default

Katalog zdarzeń default w Banku BPH SA jest zgodny z katalogiem przesłanek utraty wartości zdefiniowanych w MSR 39 „Instrumenty Finansowe – ujmowanie i wycena” oraz zapisami Rekomendacji R Komisji Nadzoru Bankowego oraz uwzględnia wymogi Nowej Umowy Kapitałowej.

Katalog obiektywnych przesłanek (zdarzeń default) uwzględnia dane ilościowe i jakościowe, między innymi takie jak:

- wystąpienie istotnej kwoty zaległej powyżej 90 dni na którymkolwiek istotnym rachunku kredytobiorcy (bez względu na segment kredytobiorcy);
- znaczne pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy lub wystąpienie innych czynników stanowiących zagrożenie spłaty należności;
- restrukturyzacja polegająca na przyznaniu kredytobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych kontrahenta, udogodnienia, którego w innym wypadku Bank by nie udzielił;
- wykrycie oszustwa lub wyłudzenia/ próby wyłudzenia kredytu;
- wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego do rachunku;
- upływ terminu wypowiedzenia umowy kredytowej.

Identyfikacja zdarzenia default dla kredytobiorcy (zdarzenie na poziomie rachunku kredytowego lub kredytobiorcy) powoduje nadanie statusu default kredytobiorcy i traktowanie wszystkich jego ekspozycji, jako posiadających przesłanki utraty wartości. Identyfikacja zdarzenia w połączeniu z wielkością ekspozycji kredytowej determinuje sposób jej wyceny.

Jakość portfela kredytowego

Strukturę jakościową portfela kredytowego Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku, z uwzględnieniem podziału na segmenty biznesowe (wyliczoną w oparciu o wartość bilansową) prezentuje poniższa tabela.

w mln zł		Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
		Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)
Kredyty brutto bez rozpoznanej utraty wartości		18 963	93,2	1 427	82,0	2 186	94,9	22 576	92,5
Rating	PD								
0 do 4+	do 0,36%	8 841	43,4	114	6,5	228	9,9	9 183	37,6
4 do 6-	do 4,25%	9 070	44,6	1 035	59,5	1 871	81,2	11 976	49,1
7+ do 8	do 61,48%	1 013	5,0	209	12,0	56	2,4	1 278	5,2
Inne ¹		39	0,2	69	4,0	31	1,4	139	0,6
Kredyty brutto z rozpoznaną utratą wartości		1 393	6,8	313	18,0	118	5,1	1 824	7,5
KREDYTY BRUTTO		20 356	100,0	1 740	100,0	2 304	100,0	24 400	100,0
Korekta rozliczana w czasie z tytułu wyceny portfela kredytowego Banku do wartości godziwej związanej z zakupem i przejęciem Banku BPH przez GE Money Bank								-17	
RAZEM KREDYTY BRUTTO								24 383	

¹ kredyty bez ratingu oraz kredyty ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Strukturę jakościową portfela kredytowego Banku na dzień 31 grudnia 2014 roku, z uwzględnieniem podziału na segmenty biznesowe (wyliczoną w oparciu o wartość bilansową) prezentuje poniższa tabela.

w mln zł		Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
		Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)
Kredyty brutto bez rozpoznanej utraty wartości		17 851	91,5	1 511	77,4	2 340	94,4	21 702	90,6
Rating	PD								
0 do 4+	do 0,36%	8 667	44,5	126	6,5	625	25,2	9 418	39,3

4 do 6-	do 4,25%	7 909	40,5	989	50,6	1 601	64,6	10 499	43,8
7+ do 8	do 61,48%	1 092	5,6	346	17,7	36	1,5	1 474	6,2
Inne ¹		183	0,9	50	2,6	78	3,1	311	1,3
Kredyty brutto z rozpoznaną utratą wartości		1 661	8,5	442	22,6	140	5,6	2 243	9,4
KREDYTY BRUTTO		19 512	100,0	1 953	100,0	2 480	100,0	23 945	100,0
Korekta rozliczana w czasie z tytułu wyceny portfela kredytowego Banku do wartości godziwej związanej z zakupem i przejściem Banku BPH przez GE Money Bank								-21	
RAZEM KREDYTY BRUTTO								23 924	

¹ kredyty bez ratingu oraz kredyty ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Struktura jakościowa została oparta na kryteriach stosowanych przez Bank do oceny ryzyka kredytowego, tj. ratingach wynikających z wewnętrznych modeli ratingowych oraz przypisanym im parametrom PD. Parametr PD (ang. probability of default) określa prawdopodobieństwo niewywiązania się kredytobiorcy ze swoich zobowiązań wobec Banku (wyrażone jako %).

Struktura jakościowa portfela kredytowego bez rozpoznanej utraty wartości, w podziale na poszczególne segmenty biznesowe, wg stanu na 31 grudnia 2015 roku, kształtuje się następująco:

w mln zł		Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
		Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)
Kredyty nieprzeterminowane		17 536	92,5	1 363	95,5	2 156	98,6	21 055	93,3
Rating	PD								
0 do 4+	do 0,36%	8 602	45,4	112	7,9	226	10,3	8 940	39,6
4 do 6-	do 4,25%	8 248	43,5	1 022	71,6	1 856	84,9	11 126	49,3
7+ do 8	do 61,48%	659	3,5	177	12,4	52	2,4	888	3,9
Inne ¹		27	0,1	52	3,6	22	1,0	101	0,5
Kredyty przeterminowane		1 427	7,5	64	4,5	30	1,4	1 521	6,7
1 - 10 dni przeterminowania		713	3,7	31	2,2	12	0,6	756	3,3
11 - 30 dni przeterminowania		524	2,8	12	0,8	8	0,4	544	2,4
31 - 60 dni przeterminowania		140	0,7	11	0,8	3	0,1	154	0,7
61 - 90 dni przeterminowania		40	0,2	3	0,2	0	0,0	43	0,2
Powyżej 90 dni przeterminowania		10	0,1	7	0,5	7	0,3	24	0,1
KREDYTY BRUTTO BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI		18 963	100,0	1 427	100,0	2 186	100,0	22 576	100,0

¹ kredyty bez ratingu oraz kredyty ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Struktura jakościowa portfela kredytowego bez rozpoznanej utraty wartości, w podziale na poszczególne segmenty biznesowe, wg stanu na 31 grudnia 2014 roku, kształtuje się następująco:

w mln zł		Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
		Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)	Kredyty	Struktura (%)
Kredyty nieprzeterminowane		16 323	91,4	1 434	94,9	2 282	97,5	20 039	92,4
Rating	PD								
0 do 4+	do 0,36%	8 447	47,3	124	8,2	625	26,7	9 196	42,4
4 do 6-	do 4,25%	7 094	39,7	971	64,2	1 553	66,4	9 618	44,3
7+ do 8	do 61,48%	624	3,5	297	19,7	33	1,4	954	4,4
Inne ¹		158	0,9	42	2,8	71	3,0	271	1,3
Kredyty przeterminowane		1 528	8,6	77	5,1	58	2,5	1 663	7,6
1 – 10 dni przeterminowania		737	4,2	48	3,2	44	1,9	829	3,8
11 – 30 dni przeterminowania		591	3,3	12	0,8	4	0,2	607	2,8
31 – 60 dni przeterminowania		150	0,8	8	0,5	3	0,1	161	0,7
61 – 90 dni przeterminowania		37	0,2	6	0,4	0	0,0	43	0,2
Powyżej 90 dni przeterminowania		13	0,1	3	0,2	7	0,3	23	0,1
KREDYTY BRUTTO BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI		17 851	100,0	1 511	100,0	2 340	100,0	21 702	100,0

¹ kredyty bez ratingu oraz kredyty ze zidentyfikowaną przesłanką utraty wartości, ale bez rozpoznanej utraty wartości

Jakość kredytowa instrumentów finansowych stanowiących aktywa Banku innych niż należności kredytowe od klientów

Zgodnie z wewnętrznymi procedurami Banku, dla każdego banku-kontrahenta, dla którego Bank posiada limity kredytowe wyznaczany jest rating wewnętrzny (zgodnie ze skalą ratingową obowiązującą w Banku). Rating wewnętrzny ustala się na podstawie ratingów zewnętrznych agencji ratingowych (Standard & Poors, Moody's oraz Fitch) przyznanych danemu bankowi zgodnie z algorytmem opartym na skali PD („probability of default”). Rewizja ratingów następuje w procesie bieżącego i okresowego monitoringu zaangażowań, np. po zmianie ratingu przez zewnętrzne agencje ratingowe lub wystąpieniu innych przesłanek mających wpływ na ryzyko kredytowe kontrahenta.

W przypadku klientów nie bankowych rating wyznaczany jest w oparciu o dedykowane narzędzia bądź metodologie ratingowe.

Rating Skarbu Państwa polskiego lub Narodowego Banku Polskiego wyznaczany jest na podstawie ratingu zewnętrznego.

w mln zł

31.12.2015	Operacje z Bankiem Centralnym		Aktywa finansowe wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			Należności od Banków	Inne należności od klientów	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	
Rating	Kasa	Rezerwa obowiązkowa w NBP	Bony pieniężne	Obligacje skarbowe	Pozostałe			Obligacje skarbowe	Udziały
0 do 4+	479	465	4 599	639	62	460	94	398	0

4 do 6-	0	0	0	0	35	2	0	0	0
7+ do 8-	0	0	0	0	13	0	0	0	0
Bez ratingu	0	0	0	0	0	1	19	0	81
Wartości bilansowe	479	465	4 599	639	110	463	113	398	81

w mln zł

31.12.2014	Operacje z Bankiem Centralnym		Aktywa finansowe wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat			Należności od Banków	Inne należności od klientów	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	
Rating	Kasa	Rezerwa obowiązkowa w NBP	Bony pieniężne	Obligacje skarbowe	Pozostałe			Obligacje skarbowe	Udziały
0 do 4+	574	519	4 500	535	96	344	485	392	0
4 do 6-	0	0	0	0	51	0	29	0	0
7+ do 8-	0	0	0	0	6	0	0	0	0
Bez ratingu	0	0	0	0	0	3	209	0	0
Wartości bilansowe	574	519	4 500	535	153	347	723	392	0

WYCENA

Zasady wyceny ekspozycji kredytowych w zakresie utraty wartości w Banku BPH SA kształtowane są w oparciu o zasady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz Rekomendacji R wydanej przez Komisję Nadzoru Bankowego.

Dla celów wyceny, wprowadzono podział całego portfela kredytowego na „pod-portfele MSR”: **portfel IBNR** (portfel ekspozycji bez zidentyfikowanej utraty wartości, dla którego szacowane są tzw. straty zaistniałe a nieujawnione), **portfel indywidualny** (indywidualnie istotne ekspozycje z przesłankami utraty wartości) oraz **portfel kolektywny** (ekspozycje z przesłankami utraty wartości, indywidualnie nieistotne).

Ogólne założenia dotyczące wyceny portfela IBNR

Portfel IBNR wycenia się pod kątem strat poniesionych a nieujawnionych, tj. strat wynikających z zaistnienia zdarzenia powodującego utratę wartości, na temat którego - z uwagi na opóźnienie w ujawnieniu - Bank nie posiadał szczegółowych informacji na dany koniec okresu sprawozdawczego. Pozyskanie dokładnej wiedzy pozwoliłoby na identyfikację zdarzenia default (przesłanki utraty wartości) i skutkowałoby wyceną poszczególnych ekspozycji w portfelu indywidualnym bądź kolektywnym. W związku z faktem, że powyższe nie jest możliwe, Bank dokonuje oszacowania tego typu strat wykorzystując koncepcję strat oczekiwanych. Ponieważ Międzynarodowe Standardy Rachunkowości wymagają by utrata wartości obejmowała wyłącznie poniesione straty - ze strat oczekiwanych dokonuje się eliminacji strat wynikających na skutek przyszłych zdarzeń poprzez zastosowanie tzw. okresu ujawnienia straty.

„Okres ujawnienia straty” jest to okres pomiędzy zaistnieniem zdarzenia, które skutkowałoby zidentyfikowaniem przesłanki utraty wartości, gdyby Bank posiadał wiedzę na jego temat, a momentem rzeczywistej identyfikacji tej przesłanki przez Bank. Dla celów ustalenia okresów ujawnienia straty dokonuje się podziału portfela kredytowego na cztery grupy, z których każda składa się z ekspozycji kredytowych o podobnej charakterystyce procesu kredytowego:

1. kredytobiorcy z segmentu korporacyjnego,
2. małe i średnie przedsiębiorstwa,
3. kredytobiorcy indywidualni – kredyty zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (hipoteczne),

4. kredytobiorcy indywidualni – kredyty niehipoteczne.

Okres ujawnienia strat wyrażany jest w miesiącach i ustalany osobno dla każdej z wymienionych wyżej jednorodnych grup.

Pomiaru strat poniesionych a nieujawnionych dokonuje się w ujęciu grupowym (portfelowym) dla grup składających się z ekspozycji kredytowych o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego.

W odniesieniu do należności kredytowych, utratę wartości ujmuje się w postaci odpisów aktualizujących. W przypadku zobowiązań pozabilansowych, potencjalną stratę Banku ujmuje się w postaci rezerwy.

Model wyceny portfela ekspozycji kredytowych pod kątem strat poniesionych a nieujawnionych podlega okresowej walidacji w zakresie parametrów wejściowych (Exposure at Default, Loss Given Default, Probability of Default, Loss Identification Period) oraz założeń metodologicznych. Wyniki walidacji i wnioski z niej płynące są dokumentowane i przedstawiane Kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem oraz kierowane do Zarządu Banku.

Ogólne założenia dotyczące wyceny portfela indywidualnego

Pomiar indywidualnej utraty wartości odbywa się dla wszystkich indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki wskazujące na utratę wartości.

Próg istotności, decydujący o przypisaniu ekspozycji z przesłankami utraty wartości do podportfela indywidualnego, ustalany jest na poziomie kredytobiorcy i odnosi się do wielkości ekspozycji na dzień identyfikacji przesłanki utraty wartości.

Wyceny portfela indywidualnego dokonuje się w okresach kwartalnych. Jednak w przypadku uzyskania nowych znaczących informacji w okresie pomiędzy ocenami, niezwłocznie dokonuje się ponownej analizy oczekiwanych przepływów i, jeśli zasadne, odpowiednio koryguje wysokość odpisu aktualizującego/ rezerwy.

W celu ustalenia wielkości utraty wartości ekspozycji kredytowej, dokonuje się analizy oczekiwanych przepływów pieniężnych z tytułu tej ekspozycji („odzysków”). W rachunku odpisów aktualizujących/rezerw ujmowane są wszelkie istotne koszty zewnętrzne, jakie Bank planuje ponieść w celu wygenerowania odzysków.

Proces szacowania oczekiwanych przepływów pieniężnych przeprowadzany jest w Banku BPH SA w specjalistycznej aplikacji informatycznej MISTRAL i wykorzystuje analizę scenariuszową. Ocena utraty wartości aktywów finansowych oparta jest na wiedzy eksperckiej i profesjonalnym osądzie. Aby zminimalizować subiektywizm procesu szacowania utraty wartości, wszelkie dokonane szacunki, poparte odpowiednią dokumentacją oraz, tam gdzie zasadne, wynikami analizy doświadczeń historycznych – podlegają weryfikacji w kilkustopniowym procesie akceptacji przez odpowiedni szczebel kompetencyjny. Ponadto, jakość i adekwatność procesu wyceny weryfikowana jest w postaci testów walidacyjnych przeprowadzanych w okresach minimum półrocznych. Regularny proces walidacji obejmuje, przede wszystkim, analizę:

- realizacji oczekiwanych przepływów;
- odchyień w zakresie realizacji oczekiwanych przepływów;
- częstotliwości zmian szacunków;
- stabilności poziomu odpisów/rezerw.

Wyniki walidacji i wnioski z niej płynące są dokumentowane i przedstawiane Kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem oraz kierowane do Zarządu Banku.

Ogólne założenia dotyczące wyceny portfela kolektywnego

Pomiar utraty wartości w ujęciu kolektywnym odbywa się dla wszystkich indywidualnie nieistotnych ekspozycji kredytowych, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki wskazujące na utratę wartości.

Szacunek przyszłych przepływów pieniężnych w portfelu kolektywnym dokonywany jest w oparciu o dane historyczne dotyczące przepływów pieniężnych dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka. Podziału na grupy homogeniczne dokonano w oparciu o następujące kryteria:

- segment kredytobiorcy;
- typ produktu;
- czas, jaki upłynął od wystąpienia zdarzenia default.

Stopy odzysku wyliczane są na podstawie informacji o rzeczywistych spłatach rejestrowanych w systemach banku zawierających informacje w zakresie odzysków wygenerowanych z danej ekspozycji po zaistnieniu zdarzenia default.

Kolektywny odpis z tytułu utraty wartości wyliczany jest odrębnie dla każdej ekspozycji kredytowej w portfelu bieżącym w oparciu o wielkości obserwowane dla danego rachunku (EAD, przepływy pieniężne po dacie default, efektywna stopa procentowa) oraz średnie parametry odzysku wyznaczone dla portfela jednorodnego, do którego należy ekspozycja.

Model wyceny portfela kolektywnego podlega okresowej weryfikacji w zakresie danych wejściowych oraz założeń metodologicznych. Nadrzędnym celem weryfikacji modelu jest identyfikacja i oszacowanie różnic pomiędzy poziomem odpisów wyliczonym na podstawie stosowanego modelu, a rzeczywistym poziomem strat ponoszonych na portfelu kolektywnym.

Weryfikacja (back-testing) modelu przeprowadzana jest w cyklach co najmniej rocznych.

Wyniki przeprowadzonych przez Bank back-testów parametrów modelu oraz wnioski z nich płynące są każdorazowo dokumentowane i przedstawiane Kierownictwu Pionu Zarządzania Ryzykiem oraz kierowane do Zarządu Banku.

Zmiany dotyczące wyceny portfela IBNR oraz kolektywnego w 2015r.

W 2015 roku Bank wprowadził nową metodykę wyznaczania parametru LIP, w oparciu o parametry LEP (Loss Emergence Period) oraz LCP (Loss Confirmation Period). Wyznaczenie parametru LIP w oparciu o nową metodykę zaszkodziło zwiększeniem rezerwy IBNR w portfelu kredytów detalicznych o 6,2 mln zł.

W ramach katalogu zdarzeń utraty wartości Bank wdrożył nowe zdarzenia utraty wartości tj. restrukturyzacja zadłużenia połączona z harmonizacją definicji default i forbearance, pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta detalicznego oraz pogorszenie oceny ratingowej. Łączny koszt zwiększenia rezerw z tego tytułu wyniósł 14,5 mln zł PLN.

W ramach ujednoczenia wyceny portfela z przesłankami utraty wartości dla wszystkich portfeli zarządzanych grupowo Bank wprowadził większą granularność w procesie wyceny z uwagi na okres jaki upłynął od momentu wystąpienia przesłanki utraty wartości oraz dla kredytów hipotecznych uwrażliwił parametr LGD na wartość parametru LTV (Loan to Value). Powyższe zmiany zaszkodziły rozwiązaniem rezerw w wysokości 1,5 mln zł.

Wyniki wyceny portfela

W wyniku wyceny portfela IBNR, pokrycie kredytów brutto odpisem na straty poniesione a nieujawnione kształtowało się, według stanu na 31 grudnia 2015 roku, na następującym poziomie:

w mln zł	Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)
Kredyty brutto bez rozpoznanej utraty wartości	18 963	0,7	1 427	1,8	2 186	0,9	22 576	0,8

W wyniku wyceny portfela IBNR, pokrycie kredytów brutto odpisem na straty poniesione a nieujawnione kształtowało się, według stanu na 31 grudnia 2014 roku, na następującym poziomie:

w mln zł	Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)
Kredyty brutto bez rozpoznanej utraty wartości	17 851	0,8	1 511	2,1	2 340	0,8	21 702	0,9

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku, 80% ekspozycji kredytowych ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości wyceniono metodą portfelową, a 20% tych ekspozycji wyceniono metodą indywidualną.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku, pokrycie odpisem portfela kredytowego z utratą wartości na poziomie Banku ogółem oraz w podziale na segmenty biznesowe przedstawia poniższa tabela:

w mln zł	Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)
Portfel kolektywny	1 244	71,2	222	85,9	0	0,0	1 466	73,4
Portfel indywidualny	149	52,9	91	47,7	118	39,3	358	47,1
KREDYTY BRUTTO Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI	1 393	69,2	313	74,8	118	39,3	1 824	68,2

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku, pokrycie odpisem portfela kredytowego z utratą wartości na poziomie Banku ogółem oraz w podziale na segmenty biznesowe przedstawia poniższa tabela:

w mln zł	Osoby Prywatne		Małe i Średnie Przedsiębiorstwa		Korporacje		Klienci ogółem	
	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)	Kredyty	Pokrycie (%)
Portfel kolektywny	1 495	80,4	310	86,6	0	0,0	1 805	81,5
Portfel indywidualny	166	47,5	132	44,4	140	40,2	438	44,2
KREDYTY BRUTTO Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI	1 661	77,1	442	74,0	140	40,2	2 243	74,2

RESTRUKTURYZACJA ZAANGAŻOWAŃ KREDYTOWYCH (FORBEARANCE)

Za restrukturyzację uznaje się przyznanie kredytobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta lub kontrahenta, udogodnienia, którego w innym wypadku Bank by nie udzielił.

Dla klientów komercyjnych, zarządzanych indywidualnie Bank nie ma zamkniętego katalogu narzędzi restrukturyzacyjnych. Każdorazowo modyfikacja warunków umowy ustalana jest indywidualnie zależnie od sytuacji klienta. W szczególności restrukturyzacja kredytu może polegać na: prolongowaniu spłaty raty, wydłużeniu okresu kredytowania, umorzeniu części należności, obniżeniu oprocentowania lub innej modyfikacji harmonogramu spłat. Restrukturyzacja należności skutkuje klasyfikacją ekspozycji kredytowej do portfela z przesłankami utraty wartości i dokonywaniem oceny występowania utraty wartości. Identyfikacja przesłanek utraty wartości, podlega zatwierdzeniu przez odpowiedni szczebel

kompetencyjny. Decyzje w zakresie działań restrukturyzacyjnych podejmowane są wyspecjalizowanym obszarze restrukturyzacji i windykacji Banku.

W przypadku satysfakcjonującej obsługi zobowiązania według zmodyfikowanych warunków umowy (tj. co najmniej dwunastomiesięczna obsługa bez opóźnień) oraz oceny Banku wskazującej na trwałą poprawę sytuacji finansowej klienta i brak zagrożeń dalszej obsługi zobowiązań, Bank zaprzestaje klasyfikacji ekspozycji do portfela z przesłankami utraty wartości. Powyższy warunek co najmniej dwunastomiesięcznej obsługi bez opóźnień został wprowadzony w 2015 w celu dostosowania do wymagań ITS/CRR, wcześniej Bank stosował okres sześciomiesięczny.

Po wprowadzeniu restrukturyzacji Bank monitoruje, czy Kredytobiorcy terminowo wywiązują się ze zobowiązań wynikających ze zmodyfikowanych i uzgodnionych warunków spłaty kredytu i w uzasadnionych przypadkach podejmuje odpowiednie działania restrukturyzacyjne lub windykacyjne. W przypadku dalszego pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej Kredytobiorcy, Bank dopuszcza możliwość udzielenia kolejnej restrukturyzacji w stosunku do tej samej ekspozycji kredytowej.

Działania restrukturyzacyjne stosowane w Banku dla klientów indywidualnych i mikro przedsiębiorstw, polegają na modyfikacji warunków spłaty kredytu mającej na celu udzielenie pomocy Kredytobiorcy, w przypadku którego wystąpiły lub spodziewane są krótko- bądź długoterminowe trudności w regulowaniu zobowiązań kredytowych. Udzielenie pomocy restrukturyzacyjnej każdorazowo poprzedzone jest analizą sytuacji finansowej i gospodarczej Kredytobiorcy, w celu odpowiedniego dopasowania rodzaju zastosowanego udogodnienia w spłacie, do możliwości finansowych Kredytobiorcy i rodzaju zidentyfikowanego problemu. Po wprowadzeniu restrukturyzacji Bank monitoruje, czy Kredytobiorcy terminowo wywiązują się ze zobowiązań wynikających ze zmodyfikowanych i uzgodnionych warunków spłaty kredytu i w uzasadnionych przypadkach podejmuje odpowiednie działania w ramach strategii windykacyjnych. W przypadku trudnej sytuacji Kredytobiorcy spowodowanej przez zdarzenie losowe pozostające poza jego kontrolą, Bank dopuszcza możliwość udzielenia kolejnej restrukturyzacji w stosunku do tej samej ekspozycji kredytowej, z jednoczesnym zachowaniem limitów ilościowych udzielonych restrukturyzacji. Monitoring portfelowy działań restrukturyzacyjnych w szczególności dotyczy wolumenów i rodzajów dokonywanych modyfikacji restrukturyzacyjnych oraz ich efektywności mierzonej m.in. udziałem ekspozycji restrukturyzowanych dla których nastąpiło pogorszenie opóźnienia w spłacie po restrukturyzacji zadłużenia. W szczególności modyfikacje restrukturyzacyjne mogą polegać na:

- wydłużeniu okresu kredytowania,
- prolongowaniu spłaty raty lub jej części,
- obniżeniu miesięcznych płatności poprzez obniżenie oprocentowania,
- modyfikacji harmonogramu spłat.

Dla klientów indywidualnych i mikro przedsiębiorstw wszystkie zarejestrowane zdarzenia restrukturyzacyjne zidentyfikowane w ramach ww. kategorii automatycznie klasyfikują wszystkie istotne ekspozycje ich klienta do portfela z utratą wartości. Taki status utrzymywany jest przez minimum 1 rok tj. do momentu uzyskania 12-tu kolejnych miesięcznych regularnych spłat a także braku innych otwartych zdarzeń z katalogu utraty wartości. Spełnienie tych warunków powoduje zmianę klasyfikacji z niepracującej na pracującą i jednocześnie rozpoczyna 24 miesięczny okres obserwacji (probation period). Następnie monitorowane dalej są opóźnienia w spłacie a ich istotne przekroczenie we wskazanym dwuletnim okresie kwarantanny skutkuje ponowną reklasyfikacją do utraty wartości na minimum 1 rok. Opisana metodyka została wprowadzana w banku w 4 kwartale 2015 roku a jej skutki finansowe zostały rozpoznane w wyniku banku stanowiąc jednocześnie ostatni element prowadzonego w banku procesu harmonizacji definicji Default z definicją forbene wg ESMA i EBA. Wcześniej Bank stosował różne klasyfikacje w zależności od produktu w szczególności dla kredytów detalicznych nie hipotecznych działania restrukturyzacyjne nie były przesłanką do identyfikacji przesłanki utraty wartości.

Udział ekspozycji restrukturyzowanych w portfelu kredytowym Banku ogółem w podziale na segmenty biznesowe, według stanu na 31 grudnia 2015 roku, przedstawia poniższa tabela:

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
KREDYTY BRUTTO, W TYM:	20 356	1 740	2 304	24 400
Kredyty restrukturyzowane:	593	169	175	937
bez rozpoznanej utraty wartości	139	5	122	266
z rozpoznaną utratą wartości	454	164	53	671
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW, W TYM:	964	234	46	1 244
Kredyty restrukturyzowane:	282	99	14	395
bez rozpoznanej utraty wartości	1	2	1	4
z rozpoznaną utratą wartości	281	97	13	391
Razem kredyty restrukturyzowane netto	311	70	161	542

Udział ekspozycji restrukturyzowanych w portfelu kredytowym Banku ogółem w podziale na segmenty biznesowe, według stanu na 31 grudnia 2014 roku, przedstawia poniższa tabela:

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
KREDYTY BRUTTO, W TYM:	19 512	1 953	2 480	23 945
Kredyty restrukturyzowane:	689	236	223	1 148
bez rozpoznanej utraty wartości	307	6	121	434
z rozpoznaną utratą wartości	382	230	102	714
ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI KREDYTÓW, W TYM:	1 282	330	57	1 669
Kredyty restrukturyzowane:	279	150	22	451
bez rozpoznanej utraty wartości	13	0	1	14
z rozpoznaną utratą wartości	266	150	21	437
Razem kredyty restrukturyzowane netto	410	86	201	697

Przeterminowanie portfela kredytowego restrukturyzowanego bez rozpoznanej utraty wartości, w podziale na poszczególne segmenty biznesowe, według stanu na 31 grudnia 2015 roku, kształtuje się następująco:

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
Kredyty restrukturyzowane brutto bez rozpoznanej utraty wartości:	139	5	122	266
Kredyty nieprzeterminowane	120	5	122	247
Kredyty przeterminowane	19	0	0	19
1 - 10 dni przeterminowania	12	0	0	12
11 - 30 dni przeterminowania	6	0	0	6
31 - 60 dni przeterminowania	1	0	0	1
Kredyty restrukturyzowane brutto z rozpoznaną utratą wartości	454	164	53	671
Razem kredyty restrukturyzowane brutto	593	169	175	937

Przeterminowanie portfela kredytowego restrukturyzowanego bez rozpoznanej utraty wartości, w podziale na poszczególne segmenty biznesowe, według stanu na 31 grudnia 2014 roku, kształtuje się następująco:

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
Kredyty restrukturyzowane brutto bez rozpoznanej utraty wartości:	307	6	121	434
Kredyty nieprzeterminowane	220	5	121	346
Kredyty przeterminowane	87	1	0	88
1 - 10 dni przeterminowania	32	1	0	33
11 - 30 dni przeterminowania	30	0	0	30
31 - 60 dni przeterminowania	19	0	0	19
61 - 90 dni przeterminowania	5	0	0	5
powyżej 90 dni przeterminowania	1	0	0	1
Kredyty restrukturyzowane brutto z rozpoznąą utratą wartości	382	230	102	714
Razem kredyty restrukturyzowane brutto	689	236	223	1 148

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję kredytów restrukturyzowanych zabezpieczonych hipotecznie według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku w podziale na segmenty biznesowe.

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
Kredyty restrukturyzowane	311	42	131	484
bez rozpoznanej utraty wartości	77	1	119	197
z rozpoznąą utratą wartości	234	41	12	287

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję kredytów restrukturyzowanych zabezpieczonych hipotecznie według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku w podziale na segmenty biznesowe.

w mln zł	Osoby Prywatne	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	Korporacje	Klienci ogółem
Kredyty restrukturyzowane	281	89	196	566
bez rozpoznanej utraty wartości	95	2	120	217
z rozpoznąą utratą wartości	186	87	76	349

Wszystkie należności objęte działaniami restrukturyzacyjnymi klasyfikowane są do ekspozycji z przesłankami utraty wartości i podlegają standardowym procesom wyceny dedykowanym tego typu ekspozycjom. Utworzone odpisy na portfel należności restrukturyzowanych odzwierciedlone są, podobnie jak pozostałe odpisy na należności z utratą wartości, w rachunku zysków i strat. W 2015 koszty związane z działaniami restrukturyzacyjnymi stanowiły istotną część kosztów odpisów na portfel z utratą wartości Banku z uwagi na prowadzony i zakończony w 4. kwartale tego roku proces harmonizacji definicji Default z definicją forborne według EBA zgodnie z zaleceniami nadzorczymi.

KONCENTRACJA ZAANGAŻOWAŃ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku wystąpiła jedna duża ekspozycja kredytowa rozumiana zgodnie z art. 392 rozporządzenia CRR jako równa bądź przekraczająca 10% uznanego kapitału. Ekspozycja stanowiła 10,1% uznanego kapitału i obejmowała należności z tytułu kredytu w formie otwartej linii kredytowej wobec pojedynczego podmiotu niefinansowego. Wartość zaangażowania brutto Grupy Banku BPH wobec wymienionego podmiotu wg stanu na dzień 31 grudnia 2015 została wskazana w pkt.1 zestawienia „10 największych kredytobiorców Grupy Banku BPH SA”.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku nie występowały zaangażowania równe bądź przekraczające 10% funduszy własnych Grupy Banku BPH SA.

Zaangażowanie wobec największych kredytobiorców Banku rozumianych jako pojedynczy klient bądź grupa powiązana na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawia poniższe zestawienie:

10 największych kredytobiorców Grupy Banku BPH SA

31.12.2015					
Lp.	Podmiot/ grupa powiązana	Sektor	Łączna kwota	Kredyty brutto	Zobowiązania pozabilansowe
1	Pojedynczy podmiot	przemysł paliwowy	450	0	450
2	Grupa powiązana	handel/rolnictwo	133	105	28
3	Pojedynczy podmiot	nieruchomości	118	118	0
4	Pojedynczy podmiot	przemysł wysokiej technologii	101	53	48
5	Grupa powiązana	informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna	96	52	44
6	Grupa powiązana	przemysł metalurgiczny	86	28	58
7	Pojedynczy podmiot	nieruchomości	84	80	4
8	Grupa powiązana	pośrednictwo finansowe	72	39	33
9	Pojedynczy podmiot	górnictwo	67	51	16
10	Grupa powiązana	pośrednictwo finansowe	60	14	46
razem			1 267	540	727

Zaangażowanie wobec największych kredytobiorców Banku rozumianych jako pojedynczy klient bądź grupa powiązana na dzień 31 grudnia 2014 roku przedstawia poniższe zestawienie:

31.12.2014					
Lp.	Podmiot/ grupa powiązana	Sektor	Łączna kwota	Kredyty brutto	Zobowiązania pozabilansowe
1	Pojedynczy podmiot	przemysł paliwowy	450	340	110
2	Pojedynczy podmiot	nieruchomości	120	120	0
3	Pojedynczy podmiot	przemysł chemiczny	120	62	58
4	Grupa powiązana	handel/rolnictwo	107	62	45
5	Grupa powiązana	informacja i komunikacja oraz działalność profesjonalna	92	53	39
6	Grupa powiązana	przemysł metalurgiczny	76	16	60
7	Pojedynczy podmiot	górnictwo	67	51	16
8	Grupa powiązana	pośrednictwo finansowe	63	38	25
9	Pojedynczy podmiot	budownictwo	58	58	0
10	Pojedynczy podmiot	handel	53	38	15
razem			1 206	838	368

Podział segmentowy

Struktura kredytów brutto i zobowiązań pozabilansowych według rodzaju klientów i ich finansowania przedstawiała się następująco:

	31.12.2015			31.12.2014		
	Łączna kwota	Kredyty brutto	Zobowiązania pozabilansowe	Łączna kwota	Kredyty brutto	Zobowiązania pozabilansowe
Kredyty korporacyjne	4 259	2 304	1 955	4 003	2 480	1 523
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	2 663	1 740	923	2 785	1 953	832
Osoby prywatne	21 414	20 356	1 058	20 684	19 512	1 172
Ogółem	28 336	24 400	3 936	27 472	23 945	3 527

Podział walutowy

Struktura kredytów brutto według rodzaju waluty przedstawiała się następująco:

waluty	31.12.2015		31.12.2014	
	w mln zł	w %	w mln zł	w %
PLN	10 170	41,7	9 742	40,7
CHF	13 187	54,0	12 820	53,5
EUR	933	3,8	1 272	5,3
USD	95	0,4	96	0,4
Inne	15	0,1	15	0,1
Ogółem	24 400	100,0	23 945	100,0

Struktura kredytów dla osób prywatnych zabezpieczonych hipotecznie według rodzaju waluty przedstawiała się następująco:

waluty	31.12.2015				31.12.2014	
	Kredyty dla osób prywatnych zabezpieczone hipotecznie		Kredyty dla osób prywatnych zabezpieczone hipotecznie		Kredyty dla osób prywatnych zabezpieczone hipotecznie	
	w mln zł	w %	w mln zł	w %	w mln zł	w %
PLN	1 993	12,9	1 793	12,0	1 793	12,0
CHF	13 145	85,2	12 760	85,7	12 760	85,7
EUR	268	1,7	308	2,1	308	2,1
USD	29	0,2	32	0,2	32	0,2
Ogółem	15 435	100,0	14 893	100,0	14 893	100,0

We wrześniu 2011 roku Bank wycofał z oferty kredyty indeksowane do walut obcych. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku uwzględnia dodatkowy czynnik ryzyka długoterminowego związany z kredytami indeksowanymi do walut obcych.

44.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne. Bank stosuje metodę standardową na potrzeby wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu tego rodzaju ryzyka.

Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Polityką Banku BPH SA jest minimalizacja ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego. Realizacja tej zasady następuje poprzez przeciwdziałanie wystąpieniom strat operacyjnych oraz ograniczanie ich skutków w przypadku materializacji ryzyka. Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym realizowane są w ramach całościowego systemu kontroli zarządzania ryzykiem operacyjnym. Zasady i struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPH SA zostały ujęte w wewnętrznej regulacji wprowadzonej uchwałą Zarządu.

Zgodnie z wprowadzonymi Uchwałą Zarządu Banku regulacjami oraz Strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku BPH SA wprowadzonej Uchwałą Rady Nadzorczej określona została struktura zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego obejmująca wszystkie jednostki/komórki organizacyjne Banku. W skład tej struktury wchodzi Członkowie Zarządu, Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, jednostka odpowiedzialna za kontrolę ryzyka operacyjnego (Biuro Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Departamencie Ryzyka Operacyjnego i Zarządzania Nadużyciami), Koordynatorzy Ryzyka Operacyjnego poszczególnych pionów/obszarów Banku oraz wyznaczeni przez nich Championi Ryzyka Operacyjnego. Natomiast Rada Nadzorcza Banku zatwierdza strategię oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, jak również sprawuje nadzór nad jej realizacją i w razie konieczności zleca poddanie jej rewizji. W zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym zadania są realizowane w ramach Komitetu Ryzyka Rady Nadzorczej.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za funkcjonowanie procesu zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego, natomiast Komitet jest ciałem decyzyjnym i rekomendującym działania związane z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym. W jego skład wchodzi wybrani Członkowie Zarządu, przedstawiciele z Departamentu Compliance, Pionu Prawnego i Relacji Korporacyjnych oraz Departamentu Audytu Wewnętrznego.

Koordynatorzy Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialni są za organizację zarządzania ryzykiem operacyjnym w nadzorowanych obszarach w oparciu o informacje dostarczone z nadzorowanych przez nich jednostek/komórek organizacyjnych, w szczególności przez podległych Championów Ryzyka Operacyjnego.

Championi Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialni są za wdrożenie zasad i struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w swoich jednostkach/komórkach organizacyjnych zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Koordynatora oraz wspieranie Koordynatora Ryzyka Operacyjnego w pełnieniu powierzonych mu obowiązków a w szczególności w spełnieniu wymogów odnośnie raportowania ryzyka, zdarzeń oraz kluczowych wskaźników ryzyka.

Za proces kontroli ryzyka operacyjnego odpowiedzialny jest Departament Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym. Departament ten jest w szczególności odpowiedzialny za monitoring ryzyka w całym Banku, w tym także za rozwój i wprowadzanie odpowiednich metod i instrumentów kontroli ryzyka operacyjnego.

Głównymi elementami składającymi się na proces kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym są następujące narzędzia i metody pomiaru ryzyka operacyjnego:

- Proces Oceny Ryzyka i Mechanizmów Kontrolnych
- Ewidencja Danych o Stratach Operacyjnych
- Monitorowanie ryzyka operacyjnego w oparciu o Kluczowe Wskaźniki Ryzyka
- Analiza otoczenia biznesowego Banku (BEA).

Proces Oceny Ryzyka i Mechanizmów Kontrolnych

Bank dokonuje pomiaru ryzyka operacyjnego na poziomie procesów biznesowych. W celu realizacji tego zadania przeprowadza międzyfunkcyjny proces identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnych oraz mechanizmów ograniczania ryzyka.

Ewidencja danych o stratach operacyjnych

W Banku funkcjonuje proces rejestracji danych o zdarzeniach wynikających z czynników operacyjnych. W ramach procesu Bank systematycznie gromadzi dane o stratach operacyjnych, incydentach operacyjnych, a także innych zdarzeniach operacyjnych, które nie przyniosły straty, ale zostały ocenione jako istotne z punktu widzenia narażenia na stratę operacyjną. Dane te są przechowywane w scentralizowanych rejestrach Banku.

Kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego

Bank posiada system wczesnego ostrzegania przed ekspozycją na ryzyko operacyjne w oparciu o tzw. kluczowe wskaźniki ryzyka (ang. KRI – Key Risk Indicators). KRI są zestawem parametrów procesu biznesowego, które z wyprzedzeniem odzwierciedlają skalę narażenia na ryzyko oraz zmiany profilu ryzyka operacyjnego danego procesu.

Analiza otoczenia biznesowego Banku (BEA)

Proces analizy otoczenia biznesowego (BEA) ma ona na celu identyfikację istotnych zmian, zachodzących w środowisku wewnętrznym bądź otoczeniu zewnętrznym Banku, które mogą mieć wpływ na profil ryzyka operacyjnego oraz podjęcie stosownych działań w celu ograniczenia negatywnych skutków zidentyfikowanych zmian.

44.6. Pochodne instrumenty finansowe

W ramach operacji wykonywanych przez Grupę Banku BPH SA zawierane są transakcje pochodne. Transakcje te znajdują się w ofercie dla klientów niebankowych oraz zawierane są w celu zarządzania ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych.

Bank dokonuje codziennej wyceny instrumentów pochodnych wykorzystując następujące metody:

Instrument Finansowy	Modele wyceny
Fx-forward, Fx-swap, IRS, CIRS, FRA	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych
Opcje walutowe	Model wyceny opcji (Garman – Kohlhagen)
Opcje na indeksy giełdowe	Model wyceny oparty o metodę równoważnej miary martyngałowej i symulację Monte Carlo
Opcje na indeksy cen surowców	Model wyceny oparty o metodę równoważnej miary martyngałowej i symulację Monte Carlo
Terminowe operacje papierami wartościowymi	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych
Opcje na stopę procentową	Model wyceny opcji (Blacka)
Opcje walutowe barierowe	Model wyceny opcji (rozszerzony model Blacka – Scholesa)
Opcje walutowe binarne	Model wyceny opcji (rozszerzony model Blacka – Scholesa)

Podstawą wyceny instrumentów finansowych są ogólnodostępne stawki oraz kwotowania rynkowe zapisywane w systemach Bloomberg oraz Reuters. Wycena tych instrumentów oraz rewaluacja pozycji walutowej dokonywana jest przez jednostkę organizacyjną Banku niezależną od struktur odpowiedzialnych za sprzedaż produktów Banku BPH SA. Jednostka ta dokonuje właściwej parametryzacji algorytmów oraz systemów wyceny w zakresie wyżej wymienionych stawek rynkowych oraz sprawuje kontrolę nad zgodnością danych.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku niezapadłe instrumenty pochodne zawarte przez Grupę Banku BPH SA przedstawiały się następująco:

w tys. zł

	Wartości nominalne w podziale na terminy zapadalności			
	< 1 roku	1 - 5 lat	> 5 lat	Razem
Transakcje stopy procentowej, w tym:	1 381 836	2 083 463	744 190	4 209 489
FRA	500 000	0	0	500 000
IRS	756 836	2 074 993	744 190	3 576 019
Kupione opcje na stopę procentową	0	4 235	0	4 235
Sprzedane opcje na stopę procentową	0	4 235	0	4 235
Inne kontrakty na stopę procentową	125 000	0	0	125 000
Transakcje walutowe, w tym:	2 629 694	3 954	0	2 633 648
Fx-forward	896 227	3 954	0	900 181
Fx-swap	1 674 625	0	0	1 674 625
Kupione opcje walutowe	30 716	0	0	30 716
Sprzedane opcje walutowe	28 126	0	0	28 126
Transakcje kapitałowe, w tym:	185 234	237 108	0	422 342
Kupione opcje kapitałowe	92 697	118 554	0	211 251
Sprzedane opcje kapitałowe	92 537	118 554	0	211 091
Transakcje towarowe, w tym:	42 667	14 216	0	56 883
Kupione opcje towarowe	21 337	7 123	0	28 460
Sprzedane opcje towarowe	21 330	7 093	0	28 423
RAZEM	4 239 431	2 338 741	744 190	7 322 362

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w portfolio Grupy znajdowały się strukturyzowane certyfikaty depozytowe, gdzie jako pochodny instrument wbudowany są wykorzystywane:

- opcje towarowe,
- opcje na pojedynczy indeks cen akcji z giełd europejskich.

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku niezapadłe instrumenty pochodne zawarte przez Grupę Banku BPH SA przedstawiały się następująco:

w tys. zł

	Wartości nominalne w podziale na terminy zapadalności			
	< 1 roku	1 - 5 lat	> 5 lat	Razem
Transakcje stopy procentowej, w tym:	1 333 094	1 848 065	787 399	3 968 558
IRS	1 333 094	1 848 065	777 113	3 958 272
Kupione opcje na stopę procentową	0	0	5 143	5 143
Sprzedane opcje na stopę procentową	0	0	5 143	5 143
Transakcje walutowe, w tym:	4 526 847	4 664	0	4 531 511
Fx-forward	845 596	4 664	0	850 260
Fx-swap	3 495 899	0	0	3 495 899
Kupione opcje walutowe	94 195	0	0	94 195
Sprzedane opcje walutowe	91 157	0	0	91 157
Transakcje kapitałowe, w tym:	371 860	59 102	0	430 962
Kupione opcje kapitałowe	185 930	29 551	0	215 481
Sprzedane opcje kapitałowe	185 930	29 551	0	215 481
RAZEM	6 231 801	1 911 831	787 399	8 931 031

Na dzień 31 grudnia 2014 roku w portfelu Grupy znajdowały się strukturyzowane certyfikaty depozytowe, gdzie jako pochodny instrument wbudowany są wykorzystywane:

- opcje walutowe,
- opcje na pojedynczy indeks cen akcji z giełd europejskich, amerykańskich i azjatyckich.

Standardowym ryzykiem wynikającym z instrumentów pochodnych jest wystąpienie przypadku, w którym kontrahent nie będzie w stanie wywiązać się z zobowiązań wynikających z transakcji. W przypadku braku wywiązania się z postanowień Bank zanotuje stratę, jeżeli wartość rynkowa instrumentu pochodnego jest dla niego dodatnia.

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

W 2015 roku ryzyko kredytowe związane z zawartymi transakcjami pochodnymi (np. Fx Option, Forward, Fx Swap, instrumenty pochodne na stopę procentową) pozostawało pod kontrolą. Zmienność rynków walutowych była względnie niska w pierwszej połowie roku, zaś w drugiej połowie roku zarysowała się wyraźna tendencja do osłabienia PLN wobec głównych walut zagranicznych. Podczas gdy w Eurozonie stopy procentowe malały, to stopy USD LIBOR lekko rosły. Stopy WIBOR utrzymywały się na względnie stabilnym niskim poziomie.

Bank kontynuował działania mające na celu aktywne zarządzanie ryzykami związanymi z portfelem zawartych transakcji pochodnych. Głównie działania te obejmowały:

- prowadzenie bieżącego monitorowania w zakresie wyceny rynkowej, poziomu zabezpieczenia, zdolności kredytowej kontrahentów,
- prowadzenie okresowego monitorowania portfela zawartych transakcji (ujęcie zagregowane),
- kontynuowanie strategii restrukturyzacji wobec pojedynczych ekspozycji.

Wycena niezapadłych transakcji pochodnych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta jest przeprowadzana w podejściu analogicznym do wyceny portfela kredytowego Banku. Oszacowania korekty wartości godziwej o ryzyko kredytowe kontrahenta dokonuje się w ujęciu indywidualnym w przypadku klientów gdzie analiza indywidualna wskazuje na podwyższone ryzyko kredytowe kontrahenta oraz w ujęciu portfelowym w odniesieniu do transakcji z kontrahentami gdzie indywidualna ocena standingu kredytowego nie wykazuje przesłanek podwyższonego ryzyka.

- W przypadku transakcji ocenianych indywidualnie, korektę oszacowano przy zastosowaniu techniki zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w podejściu wieloscenariuszowym.
- W zakresie wyceny portfelowej, w celu oszacowania korekty wyceny wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wykorzystano podejście oparte na koncepcji strat poniesionych, lecz nieujawnionych.

44.7. Kompensowanie aktywów i zobowiązań

W poniższej tabeli zaprezentowano pozycje aktywów i zobowiązań, w ramach których występują pozycje będące przedmiotem kompensowania, objęte porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania.

Kwoty podlegające kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej to kwoty aktywów i zobowiązań finansowych, dla których Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, które nie podlegały kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej to kwoty aktywów i zobowiązań które zostałyby skompensowane w przypadku wystąpienia określonych w umowie zdarzeń (np. przypadku naruszenia).

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2015	Kwoty brutto przed kompensowaniem	Kwoty podlegające kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Kwoty netto wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, które nie podlegały kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota ekspozycji netto
				Kwoty związane z ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają niektórych lub wszystkich kryteriów kompensowania	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)	(e)	(c) - (d) - (e)
Aktywa	251 691	21 117	230 574	39 304	66 745	124 525
Dodatnia wartość instrumentów pochodnych	118 314	21 117	97 197	39 304	6 004	51 889
Należności od banków z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	39 704	0	39 704	0	27 319	12 385
Należności od klientów z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	93 673	0	93 673	0	33 422	60 251
Zobowiązania	219 303	21 117	198 186	39 304	66 746	92 136
Ujemna wartość instrumentów pochodnych	139 955	21 117	118 838	39 304	60 741	18 793
Zobowiązania wobec banków z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	12 419	0	12 419	0	5 869	6 550
Zobowiązania wobec klientów z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	66 929	0	66 929	0	136	66 793

w tys. zł

Stan na dzień 31.12.2014	Kwoty brutto przed kompensowaniem	Kwoty podlegające kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Kwoty netto wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, które nie podlegały kompensowaniu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota ekspozycji netto
				Kwoty związane z ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają niektórych lub wszystkich kryteriów kompensowania	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)	(e)	(c) - (d) - (e)
Aktywa	303 636	28 839	274 797	68 366	46 879	159 552
Dodatnia wartość instrumentów pochodnych	171 062	28 839	142 223	68 366	8 711	65 146
Należności od banków z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	43 903	0	43 903	0	38 168	5 735
Należności od klientów z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	88 671	0	88 671	0	0	88 671
Zobowiązania	291 612	28 839	262 773	68 366	46 879	147 528

Ujemna wartość instrumentów pochodnych	193 170	28 839	164 331	68 366	38 168	57 797
Zobowiązania wobec banków z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	8 820	0	8 820	0	8 510	310
Zobowiązania wobec klientów z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	89 622	0	89 622	0	201	89 421

44.8. Zarządzanie kapitałem

Zasady zarządzania kapitałem są uregulowane w Banku w „Polityce zarządzania kapitałem w Banku BPH SA”. Dokument ten jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd Banku.

Polityka określa w szczególności długoterminowe cele kapitałowe, zasady zarządzania kapitałem w sytuacjach normalnych i awaryjnych (awaryjny plan kapitałowy), ogólne zasady tworzenia planu ochrony kapitału, zasady ustalania maksymalnej kwoty podlegającej wypłacie (MDA), podstawy procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jak również podział odpowiedzialności i strukturę sprawozdawczości.

Polityka jest odpowiednio aktualizowana, aby odzwierciedlać zmiany dotyczące Banku oraz jego środowiska biznesowego.

Ogólny cel polityki kapitałowej

Celem polityki kapitałowej jest aktywne zapewnienie zrównoważonego długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i utrzymanie kapitału na poziomie, który umożliwi Bankowi działanie w sposób ostrożny, a jednocześnie skuteczny. Osiągnięcie tego celu jest realizowane poprzez utrzymanie odpowiedniej bazy kapitałowej, biorąc pod uwagę profil ryzyka Banku i przepisy ostrożnościowe, a także uwzględniając zarządzanie kapitałem w oparciu o ryzyko w ramach planowanych celów w działalności gospodarczej.

Zasady strategii kapitałowej

Zarządzanie kapitałem to podstawowy element zarządzania działalnością Banku, nieodłącznie związany z ogólną strategią Banku. Większość decyzji biznesowych bezpośrednio lub pośrednio wiąże się z zarządzaniem kapitałem. Uwzględniając szeroki zakres wzajemnych powiązań Bank przyjął w swojej strategii kapitałowej następujące zasady ogólne, stanowiące podstawę zarządzania kapitałem:

- tworzenie wartości - zrównoważony, długoterminowy wzrost wartości dla akcjonariuszy stanowi kluczowy element zarządzania Bankiem w tym zarządzania kapitałowego. Wzrost ten powinien być osiągnięty przez włączenie zarządzania kapitałem do działalności gospodarczej,
- kapitał jako narzędzie do pomiaru wyników - zapewnienie efektywnego wykorzystania kapitału i tworzenie wartości dla akcjonariuszy,
- planowanie strategiczne i budżetowanie - planowanie kapitałowe jako integralny element procesu planowania strategicznego i budżetowania,
- adekwatność kapitałowa - zgodność z minimalnymi wymogami w zakresie funduszy własnych i z apetytem na ryzyko Banku,
- stabilna baza kapitałowa - baza kapitałowa powinna być stabilna, aby zapewnić Bankowi bezpieczeństwo oraz zrównoważony wzrost,
- struktura kapitału - źródła kapitału powinny być wykorzystywane zgodnie z preferowaną strukturą kapitału Banku,
- zaangażowanie kierownictwa - Zarząd Banku aktywnie uczestniczy w zarządzaniu kapitałem a Rada Nadzorcza nadzoruje zarządzanie kapitałem,
- przejrzysta komunikacja - przejrzysta komunikacja w zakresie strategii kapitałowej z wewnętrznymi i zewnętrznymi zainteresowanymi stronami,

- powszechne zrozumienie – jednostki organizacyjne powinny rozumieć rolę zarządzania kapitałem i jego wpływ na swoją działalność.

Cele kapitałowe

Ustalając cele kapitałowe, Bank bierze pod uwagę swoje plany strategiczne i przewidywany rozwój działalności oraz warunki zewnętrzne, w tym sytuację makroekonomiczną, wytyczne regulatorów sektora bankowego w zakresie rekomendowanych i oczekiwanych poziomów ryzyka kapitałowego (ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rozporządzenia CRR, Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, zaleceń KNF skierowanych do Banku oraz decyzji Komitetu Stabilności Finansowej odnośnie wysokości buforów kapitałowych) oraz inne czynniki środowiska biznesowego. Cele kapitałowe mają podobny horyzont jak strategia biznesowa i są zatwierdzane przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą oraz nadzorowane przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. Cele kapitałowe koncentrują się z jednej strony na minimalnych wymogach w zakresie funduszy własnych a z drugiej strony na kapitale wewnętrznym wymaganym do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i zostały ustanowione w „Polityce zarządzania kapitałem w Banku BPH SA” poprzez określenie akceptowalnych poziomów łącznego współczynnika kapitałowego, współczynników kapitałowych bazujących na kapitale Tier I oraz współczynnika kapitału wewnętrznego.

Preferowana struktura kapitału

Bank określa swoją preferowaną strukturę kapitału w oparciu o współczynnik kapitału Tier II do kapitału Tier I.

Plan ochrony kapitału i awaryjne plany kapitałowe

Bank posiada „awaryjne plany kapitałowe” aby terminowo przeciwdziałać niewystarczającemu poziomowi bazy kapitałowej. Uruchomienie awaryjnego planu kapitałowego jest przedmiotem decyzji Banku, podejmowanej po przekroczeniu określonego poziomu współczynników kapitałowych. Ponadto, zgodnie z Ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, w przypadku nie spełnienia przez Bank zdefiniowanego w tej ustawie wymogu połączonego bufora Bank zobowiązany jest do przygotowania planu ochrony kapitału.

Proces zarządzania kapitałem

a) Struktura organizacyjna procesu zarządzania kapitałem

Zarządzanie kapitałem to proces realizowany na różnych poziomach, w odpowiednich jednostkach organizacyjnych Banku oraz jego spółkach zależnych. Nadrzędną rolę w zarządzaniu kapitałem odgrywają Rada Nadzorcza i Zarząd.

Główną rolę w bieżącej realizacji „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPH SA”, obok Rady Nadzorczej i Zarządu, odgrywa Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Przedsiębiorstwa. W procesie biorą udział wyspecjalizowane jednostki Banku.

b) Kapitał dostępny

Zarządzanie kapitałem koncentruje się na kapitale wymaganym (wewnętrznym, regulacyjnym) i kapitale dostępnym. Kapitał wymagany to kwota kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka. Kapitał dostępny to kwota kapitału w dyspozycji Banku definiowana jako regulacyjne fundusze własne określone w Części Drugiej CRR. Kapitał dostępny obejmuje kapitał Tier I (w kapitale Tier I wyróżniany jest kapitał podstawowy Tier I i kapitał dodatkowy Tier II) i Tier II pomniejszone o odliczenia szczegółowo określone w „Polityce zarządzania kapitałem w Banku BPH SA”.

c) Planowanie kapitału

Planowanie kapitału koncentruje się na ocenie bieżących i prognozowanych wymogów w zakresie funduszy własnych Banku (zarówno regulacyjnych, jak i wewnętrznych), a także porównywaniu ich z bieżącym i prognozowanym kapitałem dostępnym.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

ICAAP to proces, w ramach którego Bank dokonuje oceny kwoty kapitału wewnętrznego potrzebnego na pokrycie ponoszonego przez siebie ryzyka, uwzględniając swoją strategię biznesową, a także apetyt na ryzyko i profil ryzyka. Kapitał wewnętrzny musi być całkowicie pokryty kapitałem dostępnym Banku.

Proces ICAAP w Banku obejmuje pięć faz:

- ustalenie ryzyk o istotnym znaczeniu;
- kwantyfikacja ryzyk;
- agregacja ryzyk;
- alokacja kapitału;
- monitorowanie i sprawozdawczość (w tym kontrola ex-post).

Poziom kluczowych wartości w zakresie zarządzania kapitałem

	w tys. zł	
	Stan na dzień	
	31.12.2015	31.12.2014
I. Fundusze podstawowe	3 819 403	3 891 592
Kapitał podstawowy	383 340	383 340
Inne kapitały	4 692 819	4 545 499
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-184 375	-1 037 247
Strata netto	-1 072 381	0
II. Fundusze uzupełniające	649 877	675 000
Pożyczka podporządkowana	649 877	675 000
III. Fundusze własne	4 469 280	4 566 592

Według danych na 31 grudnia 2015 roku łączny współczynnik kapitałowy Grupy Kapitałowej Banku wynosi 16,63% i jest powyżej poziomu ustanowionego przez Regulatora. 23 października 2015 Bank otrzymał zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych. KNF zarekomendował utrzymanie współczynników kapitałowych Banku BPH na poziomie nie niższym niż 11,08% dla Tier 1 i 14,77% dla całkowitego współczynnika kapitałowego (TCR), które to poziomy obowiązywały Bank do 31 grudnia 2015 roku. W ciągu 2015 roku i 2014 roku Grupa spełniała wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

Łączny współczynnik kapitałowy został wyliczony zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

21.03.2016 Richard Gaskin
Prezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Paweł Bandurski
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Andras Bende
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Mariusz Bondarczuk
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Grzegorz Jurczyk
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Mariusz Kostera
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Krzysztof Nowaczewski
Wiceprezes Zarządu
podpis

21.03.2016 Grażyna Utrata
Wiceprezes Zarządu
podpis
